

PRIVATE TUTORIAL SCHOOL TAX: EXCEPTION FOR WHOSE BENEFIT?

Miss Krongkaew Na Lampang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics Program in Economics

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2012

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ภาษีโรงเรียนกวดวิชา: ข้อยกเว้นเพื่อผลประโยชน์ของใคร
โดย นางสาวกรองแก้ว ณ ลำปาง
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.อิศรา ศานติศาสน์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชโยดม สรรพศรี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยรัตน์ เอี่ยมกุลวัฒน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.อิศรา ศานติศาสน์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สวรัย บุญยमानนท์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ สุเทพ อุตถากร)

กรองแก้ว ณ ลำปาง : ภาษีโรงเรียนกวดวิชา: ข้อยกเว้นเพื่อผลประโยชน์ของใคร
(PRIVATE TUTORIAL SCHOOL TAX: EXCEPTION FOR WHOSE BENEFIT?)

อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ.ดร. อิศรา ศานติศาสน์, 133 หน้า.

การเรียกเก็บภาษีจากโรงเรียนกวดวิชา ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากเนื่องจากในปัจจุบันการเรียนกวดวิชาเป็นที่นิยมของนักเรียนทำให้โรงเรียนกวดวิชาได้รับรายได้สูง และมีโรงเรียนกวดวิชาใหม่ๆเป็นจำนวนมาก แต่รายได้ที่โรงเรียนกวดวิชาได้รับนี้เป็นรายได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษีเนื่องจากความกังวลว่าภาระภาษีส่วนนี้จะถูกผลักไปให้นักเรียน แต่ที่ผ่านมายังไม่เคยมีการศึกษาถึงผลกระทบของภาษีและภาระภาษีว่าจะถูกผลักไปให้คนกลุ่มใด

การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชา วิเคราะห์หาค่าความยืดหยุ่นต่อราคาของการเรียนกวดวิชา (Price Elasticity of Participation) วิเคราะห์ผลกระทบจากการเรียกเก็บภาษีที่มีต่อนักเรียนและวิเคราะห์ภาระภาษี โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหรือ สศช. วิธีการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชาและค่าความยืดหยุ่นต่อราคาของการเรียนกวดวิชา โดยใช้แบบจำลองโลจิสต์ ส่วนที่สอง คือ การวิเคราะห์ผลกระทบของภาษีจากค่าความยืดหยุ่นต่อราคาของการเรียนกวดวิชา และการวิเคราะห์ผลกระทบของภาษีโดยใช้ดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index) ส่วนสุดท้ายเป็นการวิเคราะห์ภาระภาษีที่เกิดขึ้นโดยใช้การวิเคราะห์ภาระภาษีแบบดุลยภาพบางส่วน

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย ได้แก่ ราคาค่ากวดวิชา รายได้ครอบครัวต่อเดือน เกรดเฉลี่ยสะสม ประเภทโรงเรียนที่ศึกษา ระดับชั้นที่ศึกษา พื้นที่ที่พักอาศัย และภูมิภาคที่ที่พักอาศัย จากผลของราคาที่มีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชาเมื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากการเรียกภาษี พบว่าค่าความยืดหยุ่นของการเรียนกวดวิชาต่อราคาของนักเรียนทั่วประเทศเท่ากับ -0.5396 ซึ่งเป็นค่าความยืดหยุ่นที่ค่อนข้างต่ำ ดังนั้นเมื่อศึกษาถึงภาระภาษีที่เกิดขึ้นจากการเรียกเก็บภาษีพบว่า ภาระภาษีที่เกิดขึ้นกับนักเรียนอยู่ระหว่าง 0 ถึง 521 ล้านบาท ส่วนภาระภาษีที่ฝ่ายผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาเป็นผู้รับภาระอยู่ระหว่าง 0 ถึง 500 ล้านบาท ขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นของอุปทานของการเรียนกวดวิชา แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลจะได้รับรายได้ขั้นต่ำที่พึงจะได้จากการเรียกเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชามากกว่า 500 ล้านบาทต่อปี และภาระภาษีที่เกิดขึ้นนี้ไม่ได้ถูกผลักภาระไปที่นักเรียนทั้งหมด แต่ผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชายังคงต้องเป็นผู้แบกรับไว้เป็นบางส่วน

สาขาวิชา.....เศรษฐศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต.....

ปีการศึกษา.....2555.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5385151829: MAJOR ECONOMICS

KEYWORDS: PRIVATE TUTORIAL SCHOOL TAX / DEMAND / TAX INCIDENCE / PRICE ELASTICITY OF PARTICIPATION

KRONGKAEW NA LAMPANG: PRIVATE TUTORIAL SCHOOL TAX: EXCEPTION FOR WHOSE BENEFIT? ADVISOR: ASSOC.PROF. ISRA SARNTISART, Ph.D., 133 pp.

Taxation on private tutorial schools in Thailand currently receives a lot of attention due to massive income after its huge popularity among students as well as a number of such schools nowadays. At present, tax payment from these schools is exempted due to the worry that it could be a burden to students. However, there has never been a serious study of the real effect of tax collection and where the burden goes to.

The objectives of this study are threefold. Firstly, this study aims to investigate the determinants of private tutorial demand and to analyze the price elasticity of participation by a Logistic econometric model. Secondly, effects of taxation on student participation behavior and Consumer Price Index are analyzed. Thirdly, partial equilibrium method is used to analyze tax burden.

Results show that private tutorial demand depends on household income, student's academic performance (GPA), school type and education level, and residential location/area. The results also show that the price elasticity of participation is inelastic, only -0.5396 countrywide. Such estimated figure reveals that students are not sensitive to a change in tutorial fee. Tax burden on students stays between 0 and 521 million baht while it goes between 0 and 500 million baht to the schools depending on the elasticity of supply. In addition, they also show that the government will receive more than 500 million baht of tax payment from these schools. Both students and private tutorial schools bear the burden of this tax revenue.

Field of Study..... Economics..... Student's signature.....
Academic Year..... 2012..... Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถของรองศาสตราจารย์ ดร.อิศรา ศานติ ศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ อย่างดียิ่งเสมอมา ซึ่งต้องขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ ขอขอบพระคุณผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร. ชัยรัตน์ เอี่ยมกุลวัฒน์ ที่ได้กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ให้ ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการศึกษา ขอขอบพระคุณ ดร. สวรัย บุญยमानนท์ ที่กรุณาสละ เวลาเพื่อให้คำปรึกษาในหลายๆประเด็นเพื่อให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และ ขอขอบพระคุณท่านอดีตรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย อาจารย์สุเทพ อัทธการ เป็นอย่าง สูงที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าเพื่อแนะนำการเขียนและเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของวิทยานิพนธ์ เล่มนี้

ขอขอบคุณ คุณดวงกมล วิมลกิจ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักพัฒนา ฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการศึกษา

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่หลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต เจ้าหน้าที่ของคณะ เศรษฐศาสตร์โดยเฉพาะคุณกษิรา วรวิณะปริญา และเพื่อนเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิตทุกคน ที่ช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ และการศึกษาปริญญาใบนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ คุณแม่ที่ยังคงเป็นกำลังใจให้เสมอมา ขอขอบคุณคุณพ่อที่ให้ ข้อเสนอแนะที่ดีในการดำเนินชีวิต

หากวิทยานิพนธ์เล่มนี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้วิจัยต้องขอภัยและขออภัยไว้แต่ เพียงผู้เดียว

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูป.....	ฎ

บทที่

1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	6
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.5 โครงสร้างของวิทยานิพนธ์.....	7
2 โรงเรียนกวดวิชา.....	8
2.1 คำจำกัดความ.....	8
2.1.1 โรงเรียนกวดวิชา.....	8
2.1.2 การกวดวิชา.....	8
2.2 ความเป็นมา.....	9
2.3 ลักษณะ จุดมุ่งหมายและเหตุผลของการกวดวิชา.....	11
2.3.1 ลักษณะของการกวดวิชา.....	11
2.3.2 จุดมุ่งหมายของการกวดวิชา.....	12
2.3.3 เหตุผลของการกวดวิชา.....	15
2.4 การจัดตั้งโรงเรียนกวดวิชา.....	17
2.4.1 องค์กรของรัฐที่มีอำนาจควบคุมการจัดตั้ง.....	17
2.4.2 คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตจัดตั้ง.....	18
2.4.3 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการขออนุญาตจัดตั้ง.....	19

บทที่	หน้า
2.5 ปริมาณการกวดวิชาและปริมาณโรงเรียนกวดวิชา.....	21
2.6 ข้อดีและข้อเสียของการกวดวิชา.....	24
2.7 ภาวะภาษีของโรงเรียนกวดวิชา.....	25
3 ภาษีอากรในประเทศไทย.....	29
3.1 ความหมายและวัตถุประสงค์.....	29
3.2 ประเภทของภาษีอากร.....	30
3.3 ภาษีอากรที่โรงเรียนกวดวิชาได้รับการยกเว้น.....	30
3.3.1 ภาษีมูลค่าเพิ่ม.....	31
3.3.2 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา.....	35
3.3.3 ภาษีเงินได้นิติบุคคล.....	38
4 วรรณกรรมปริทัศน์ แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา.....	41
4.1 วรรณกรรมปริทัศน์.....	41
4.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการกวดวิชา.....	41
4.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดอุปสงค์สินค้า และผลของนโยบายภาษีต่ออุปสงค์สินค้า.....	44
4.2 กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา.....	49
4.2.1 ทฤษฎีอุปสงค์.....	49
4.2.2 ทฤษฎีอุปทาน.....	52
4.2.3 ทฤษฎีภาวะภาษี.....	56
5 วิธีการศึกษา.....	60
5.1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา.....	60
5.2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชา.....	63
5.2.1 ตัวแปรและสมมติฐานเบื้องต้น.....	65
5.3 การวิเคราะห์ผลกระทบของภาษี.....	68
5.3.1 การวิเคราะห์ผลกระทบต่อจำนวนนักเรียน.....	72
5.3.2 การวิเคราะห์ผลกระทบต่อดัชนีราคาผู้บริโภค.....	74
5.4 การวิเคราะห์ภาวะภาษี.....	76

บทที่	หน้า
6 ผลการศึกษา.....	82
6.1 ผลการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของนักเรียน.....	82
6.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชา.....	89
6.3 ผลการวิเคราะห์อุปทานโรงเรียนกวดวิชา.....	94
6.4 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของการเรียกเก็บภาษี.....	101
6.4.1 ผลกระทบต่อจำนวนนักเรียน.....	101
6.4.2 ผลกระทบต่อดัชนีราคาผู้บริโภค.....	102
6.5 ผลการวิเคราะห์ภาวะภาษี.....	107
7 สรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	113
7.1 สรุปผลการศึกษา.....	113
7.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	115
7.3 ข้อจำกัดในการศึกษา.....	119
7.4 แนวทางการศึกษาเพิ่มเติมในอนาคต.....	119
รายการอ้างอิง.....	120
ภาคผนวก.....	125
ภาคผนวก ก รายละเอียดภาษีมูลค่าเพิ่ม มาตรา 77/1 (8).....	126
ภาคผนวก ข การเก็บตัวอย่างประชากร ของสำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.....	127
ภาคผนวก ค รายละเอียดกรอบครัวเรือนดัชนีราคาผู้บริโภค.....	132
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	133

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1-1	ขนาดของการเรียนกวดวิชาในประเทศต่างๆ.....	3
1-2	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการกวดวิชาในประเทศต่างๆ.....	4
1-3	ค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชาในสถาบันกวดวิชาจำแนกตามพื้นที่ในปี 2555	4
2-1	ความแตกต่างของการเรียนกวดวิชา.....	14
2-2	จำนวนโรงเรียนกวดวิชาและจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชา.....	22
2-3	จำนวนโรงเรียน นักเรียนและครูในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ปี 2552.....	23
3-1	อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา.....	38
4-1	อธิบายเปรียบเทียบการศึกษาผลกระทบของราคาบุหรี่ปั๊ต่อจำนวนผู้สูบบุหรี่.....	48
5-1	จำนวนประชากร สัดส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 และจำนวนตัวอย่างจริงที่นำมาใช้วิเคราะห์ในแบบจำลองโลจิสต์	60
5-2	อธิบายตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาในแบบจำลองโลจิสต์.....	65
5-3	รายละเอียดการภาษีของนักเรียนแยกตามการได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม.....	68
6-1	จำนวนและสัดส่วนของนักเรียนแยกตามภูมิภาคที่พักอาศัย.....	82
6-2	ค่าเรียนกวดวิชาเฉลี่ยแยกตามภูมิภาคที่พักอาศัย.....	83
6-3	จำนวนและสัดส่วนของนักเรียนแยกตามพื้นที่ที่พักอาศัย.....	85
6-4	จำนวนและสัดส่วนของนักเรียนแยกตามประเภทโรงเรียนที่ศึกษา.....	85
6-5	จำนวนและสัดส่วนของนักเรียนแยกตามระดับชั้นที่นักเรียนศึกษา.....	86
6-6	จำนวนและสัดส่วนของนักเรียนแยกตามเกรดเฉลี่ยสะสม.....	87
6-7	จำนวนและสัดส่วนของนักเรียนแยกตามรายได้ของครอบครัว.....	88
6-8	ผลการทดสอบตัวแปร	89
6-9	จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามจำนวนรายได้ต่อปี.....	94
6-10	จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามจำนวนนักเรียนต่อปี.....	94
6-11	จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชา แยกตามการได้รับอนุญาตจัดตั้งจากการกระทรวงศึกษาธิการ.....	95
6-12	จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามจำนวนชั่วโมงที่ทำการสอนต่อปี.....	96
6-13	จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามจำนวนเจ้าหน้าที่.....	96
6-14	จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามจำนวนอาจารย์ที่สอน.....	96

ตารางที่	หน้า
6-15 จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชา แยกตามการได้รับอนุญาตจัดตั้งจากกระทรวงศึกษาธิการ.....	97
6-16 จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชา แยกตามระดับการศึกษาของเจ้าของกิจการ.....	98
6-17 จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามอาชีพของเจ้าของ.....	98
6-18 จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามรูปแบบการดำเนินการธุรกิจ.....	99
6-19 จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชา แยกตามลักษณะของอาคารสถานที่กวดวิชา.....	99
6-20 จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามจำนวนรายได้ต่อปี.....	100
6-21 จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามจำนวนเงินลงทุนก่อตั้งธุรกิจ.....	100
6-22 ผลของการเรียกเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชาต่อจำนวนนักเรียน.....	102
6-23 ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนที่ใช้เป็นน้ำหนักรับค่านวน ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป.....	103
6-24 ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนที่ใช้เป็นน้ำหนักรับค่านวน ดัชนีราคาผู้บริโภครายได้น้อย.....	103
6-25 ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนที่ใช้เป็นน้ำหนักรับค่านวน ดัชนีราคาผู้บริโภคเขตชนบท.....	104
6-26 การเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาผู้บริโภคจากการเรียกเก็บภาษี.....	105
6-27 เปรียบเทียบรายได้รัฐและภาระภาษีภายใต้อุปทานลักษณะต่างๆ.....	112
6-28 ผลการจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากรประจำปีงบประมาณ 2554.....	112

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	จำนวนโรงเรียนกวดวิชาจำแนกตามพื้นที่ ระหว่างปี พ.ศ. 2528 ถึง พ.ศ. 2552	2
1-2	จำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาจำแนกตามพื้นที่ ระหว่างปี พ.ศ. 2528 ถึง พ.ศ. 2552	2
2-1	สรุปภาวะภาษีของผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชา	28
4-1	อุปทานไม่ยืดหยุ่น (Perfectly Inelastic Supply).....	54
4-2	อุปทานมีความยืดหยุ่น (Elastic Supply).....	55
4-3	อุปทานมีความยืดหยุ่นมากที่สุด (Perfectly Elastic Supply).....	56
5-1	การวิเคราะห์ภาวะภาษีแบบดุลยภาพบางส่วน ในสถานการณ์ก่อนการเก็บภาษี	76
5-2	การวิเคราะห์ภาวะภาษีแบบดุลยภาพบางส่วน ในสถานการณ์หลังการเก็บภาษี	77
6-1	ผลการวิเคราะห์ภาวะภาษีแบบดุลยภาพบางส่วน ภายใต้อุปทานมีความยืดหยุ่นมากที่สุด	107
6-2	ผลการวิเคราะห์ภาวะภาษีแบบดุลยภาพบางส่วน ภายใต้อุปทานไม่ยืดหยุ่น	108
6-3	ผลการวิเคราะห์ภาวะภาษีแบบดุลยภาพบางส่วน ภายใต้อุปทานมีความยืดหยุ่น	109

บทที่ 1

บทนำ

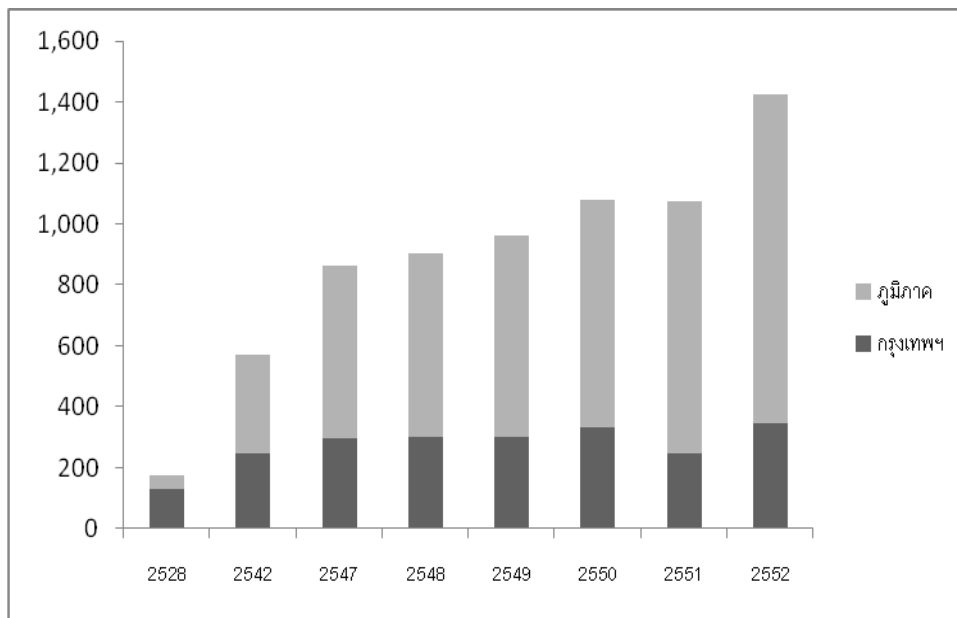
1.1 ความสำคัญของปัญหา

การกวดวิชาเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมการศึกษาไทยเป็นเวลานาน โดยรูปแบบของการกวดวิชาพัฒนาไปตามการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษา จากการกวดวิชาเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยชื่อดังในช่วงก่อนสอบประมาณ 1-2 เดือน มาเป็นการกวดวิชาตลอดทั้งปีในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อเตรียมความพร้อมสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และขยายขอบเขตไปถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อสอบเข้าศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากการสอบคัดเลือกเข้าในโรงเรียนชื่อดังมีการแข่งขันสูง เช่น โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร เป็นต้น

การศึกษาเกี่ยวกับการสอบแข่งขันและการกวดวิชา ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า การแข่งขันเพื่อเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงทำให้การเตรียมตัวเพื่อแข่งขันสูงไปด้วย (ไพฑูรย์ สีนลรัตน์, 2545 ; ประยูร ศรีประสาธน์, 2530 ; อภิชัย พันธเสน, 2530 ; สุวัฒน์ สุขกมลสันต์, 2530) ค่านิยมในการเข้าศึกษาในสถาบันที่มีชื่อเสียงในสังคมไทยเป็นสิ่งที่มีความหมายอย่างมากเนื่องจากนำไปสู่หน้าตาของครอบครัวโดยเฉพาะสาขาและมหาวิทยาลัยชื่อดัง มีค่านิยมแข่งขันกันเพื่อเข้าศึกษา ประยูร ศรีประสาธน์และวิไล ชุมแสง (2526) และกาญจนา ชูครูวงศ์และช่อม มงคล (2526) พบว่า การสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยมีการแข่งขันกันสูงมาก ทำให้นักเรียนเรียนกวดวิชาเพิ่มมากขึ้น ทำให้การกวดวิชาขยายวงกว้างขึ้นและมีผลต่อการเรียนในโรงเรียนปกติ เนื่องจากนักเรียนไม่สนใจเรียนในโรงเรียนโดยเฉพาะในปีสุดท้าย และมีแนวโน้มจะทำให้ครูในโรงเรียนสอนในแนวกวดวิชามากขึ้น

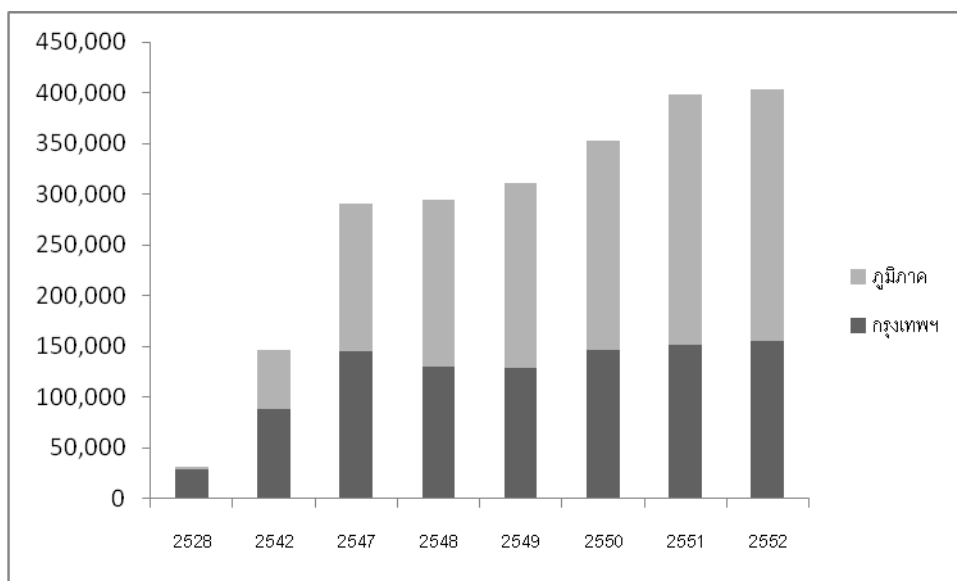
ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของโรงเรียนกวดวิชา ทำให้การแข่งขันสูงขึ้น โรงเรียนกวดวิชาจึงต้องมีการพัฒนารูปแบบที่หลากหลายเพื่อสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการนำกลยุทธ์ทางการตลาดเข้ามาใช้เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเรียนกวดวิชา ส่งผลให้ขนาดของโรงเรียนกวดวิชาขยายตัวอย่างรวดเร็ว จากอดีตจนถึงปัจจุบันจำนวนโรงเรียนกวดวิชาขยายตัวอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมาจาก 171 โรงเรียน ในปี 2528 เป็น 1,423 โรงเรียน ในปี 2552 (รูปที่ 1.1) นอกจากนี้แล้วจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาก็เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกันโดยเพิ่มขึ้นจาก 31,748 คน ในปี 2528 เป็น 403,846 คนในปี 2552 (รูปที่ 1.2) ซึ่งการเพิ่มขึ้นของโรงเรียนกวดวิชาส่วนหนึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นโดยการขยายสาขาของโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพฯและปริมณฑล ตลอดจนในจังหวัดสำคัญ ๆ ในภูมิภาคต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552)

รูปที่ 1.1 จำนวนโรงเรียนกวดวิชาจำแนกตามพื้นที่
ระหว่างปี พ.ศ. 2528 ถึง พ.ศ. 2552

ที่มา : คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ.

รูปที่ 1.2 จำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาจำแนกตามพื้นที่
ระหว่างปี พ.ศ. 2528 ถึง พ.ศ. 2552

ที่มา : คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ.

การกวดวิชาไม่ได้เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศไทย โดยต่างประเทศก็มีการกวดวิชาเช่นเดียวกัน โดยการศึกษาของ Bray (1999, อ้างถึงใน มนชยา อรุณยศและศิวพงศ์ ธีรอำพน, 2548) ได้ทำการศึกษากวดวิชาเมื่อ 20 ปีที่ผ่านมาพบว่า ในประเทศญี่ปุ่น มีนักเรียนเรียนกวดวิชาสูงถึงร้อยละ 70 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตัวเลขในเกาหลีใต้สูงถึงร้อยละ 59 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และสูงอย่างมากในประเทศมาเลเซีย คือร้อยละ 83 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการกวดวิชาพบว่า ในประเทศญี่ปุ่นมีการใช้จ่ายสูงถึง 14 พันล้านเหรียญสหรัฐส่วนในเกาหลีใต้ตัวเลขสูงถึง 25 พันล้านเหรียญสหรัฐ ส่วนรายละเอียดในประเทศอื่นๆ สามารถศึกษาได้ในตารางที่ 1.1 และ 1.2

ส่วนในประเทศไทยเคยมีการคาดการณ์ว่าการกวดวิชาเพื่อการสอบเข้าระดับอุดมศึกษา ในปีการศึกษา 2543 มีวงเงินมูลค่ากว่า 1,200 ล้านบาท โดยมีค่าใช้จ่ายในการกวดวิชาเฉลี่ยตั้งแต่ 1,500 – 3,000 บาทต่อคนต่อเทอมสำหรับการกวดวิชาในเขตกรุงเทพฯ และ 500-1,500 บาทต่อคนต่อเทอมสำหรับการกวดวิชาในต่างจังหวัด (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2545) เป็นที่น่าสงสัยว่าค่าใช้จ่ายในการกวดวิชาที่มีการศึกษานั้นต่ำเกินจริงโดยเฉพาะในเขตภูมิภาค เพราะหากดูจากค่าเรียนกวดวิชาต่อวิชาในหนึ่งเทอมของสถาบันกวดวิชาชื่อดังหลายแห่งตามตารางที่ 1.3 จะเห็นว่าค่าเรียนกวดวิชาโดยเฉพาะคอร์ส Entrance สำหรับติวเพื่อสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในอุดมศึกษามีราคามากกว่า 5,000 บาทต่อคอร์ส โดยค่าเรียนในเขตกรุงเทพมหานครและเขตภูมิภาคไม่มีความแตกต่างกัน บางสถาบันค่าเรียนในคอร์สปกตินั้นมากกว่า 3,000 บาทต่อคอร์ส อย่างเช่น ค่าเรียนสำหรับคอร์ส ม.4 ในโรงเรียนกวดวิชาวรรณสรณ์มีมูลค่าถึง 3,600 บาทต่อคอร์ส ซึ่งเป็นไปได้ว่าการคาดการณ์มูลค่าการกวดวิชาที่มีการประมาณอาจเป็นตัวเลขที่ต่ำกว่าความเป็นจริงได้

ตารางที่ 1.1 ขนาดของการเรียนกวดวิชาในประเทศต่างๆ

ประเทศ	ขนาดของการเรียนกวดวิชา	ที่มา
เกาหลีใต้	การสำรวจในปี 1997 ในกรุงโซล พบว่าร้อยละ 66 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 59 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนกวดวิชา ในเขตชนบทตัวเลขจะเป็นร้อยละ 46 และร้อยละ 12 ตามลำดับ	Paik (1998); Yoon et al. (1997)
ญี่ปุ่น	การสำรวจในปี 1993 พบว่าร้อยละ 60 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเรียนกวดวิชาในโรงเรียนกวดวิชา อีกร้อยละ 4 เรียนกวดวิชาที่บ้าน และร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมดเรียนกวดวิชาหลังจากจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	Japan, Ministry of Education (1995); Russel (1997)

ประเทศ	ขนาดของการเรียนกวดวิชา	ที่มา
ฮ่องกง	การสำรวจในปี 1996 พบว่าร้อยละ 41 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนกวดวิชา	Lee (1996)
มาเลเซีย	การสำรวจในปี 1990 พบว่าร้อยละ 83 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนกวดวิชา	Marimuthu et al. (1991)
สิงคโปร์	การสำรวจในปี 1992 พบว่าร้อยละ 30 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเรียนกวดวิชา	George (1992); Wong (1998)
ไต้หวัน	การสำรวจในปี 1998 พบว่าร้อยละ 81 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนกวดวิชา	Tseng (1998)

ที่มา: Bray (1999, อ้างถึงใน มนชยา อรุณศและตีพิมพ์ศรีอำพน, 2548).

ตารางที่ 1.2 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการกวดวิชาในประเทศต่างๆ

ประเทศ	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการกวดวิชา	ที่มา
ญี่ปุ่น	รายรับของการกวดวิชาในช่วงกลางทศวรรษที่ 90 สูงถึงประมาณ 14,000 ล้านดอลลาร์ต่อปี	Russel (1997)
เกาหลีใต้	ผู้ประกอบการใช้จ่ายไปกับการกวดวิชาสูงถึงประมาณ 25,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 1996	Asiaweek (1997)
สิงคโปร์	ครัวเรือนใช้จ่ายไปกับการกวดวิชาถึงประมาณ 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 1992	George (1992)

ที่มา: Bray (1999 อ้างถึงใน มนชยา อรุณศและตีพิมพ์ศรีอำพน, 2548).

ตารางที่ 1.3 ค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชาในสถาบันกวดวิชาจำแนกตามพื้นที่ในปี 2555

สถาบัน	คอร์ส Entrance (บาทต่อคอร์ส)	คอร์ส ม.4 กรุงเทพฯ (บาทต่อคอร์ส)	คอร์ส ม. 4 ภูมิภาค (บาทต่อคอร์ส)
โรงเรียนกวดวิชาวรรณสรณ์	5,500	3,600	3,600
โรงเรียนกวดวิชาแอฟฟลายด์ฟิสิกส์	5,000	3,700	3,700
โรงเรียนกวดวิชาอาจารย์อรณพ	5,800	2,700	2,700

หมายเหตุ: สืบค้นเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2555

ที่มา: โรงเรียนกวดวิชาอาจารย์อรณพ (<http://www.aj-annop.com>).

โรงเรียนกวดวิชาวรรณสรณ์ (<http://www.chem-ou.com>).

โรงเรียนกวดวิชาแอฟฟลายด์ฟิสิกส์ (<http://www.appliedphysics.ac.th>).

ตาม พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 นั้น โรงเรียนกวดวิชาถือเป็น โรงเรียนเอกชนนอกระบบประเภทหนึ่ง จึงได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ตามพระราชกฤษฎีกา ออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2500 ซึ่งเป็นบทบัญญัติของกฎหมายเดิมที่ใช้เป็นมาตรการภาษีที่ให้สิทธิประโยชน์และบรรเทาภาระภาษีแก่ผู้ประกอบการกิจการโรงเรียนเอกชน ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับมาเป็นเวลานานตามเหตุผลของรัฐบาลหรือฝ่ายบริหารในขณะนั้น ซึ่งย่อมอยู่ภายใต้สถานการณ์ของเศรษฐกิจ สังคม และปัญหาทางด้านการศึกษาที่แตกต่างจากในปัจจุบัน

ปิยะ ตราชูธรรม (2553) กล่าวว่า “หากพิจารณาถึงสถานการณ์ของเศรษฐกิจ สังคม และปัญหาทางด้านการศึกษาในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงปรากฏว่า โรงเรียนกวดวิชาได้รับความนิยมธุรกิจมากขึ้น และไม่ตรงตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของประเทศถึงขนาดกล่าวได้ว่า ได้เปลี่ยนวัตถุประสงค์จากเดิมที่เป็นการดำเนินการเพื่อส่งเสริมการศึกษา มาเป็นการทำธุรกิจที่มุ่งเน้นหากำไรให้กับผู้ประกอบการ” ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่า รูปแบบการสอนของโรงเรียนกวดวิชาจากอดีตที่เป็นการสอนโดยมีผู้สอนเพียงคนเดียวและเป็นการสอนในกลุ่มเล็กๆ เปลี่ยนเป็นการสอนในจำนวนนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้นโดยบางแห่งมีนักเรียนมากกว่า 100 คนในแต่ละครั้งที่ทำการสอน นอกจากนี้บางโรงเรียน ผู้สอนไม่สามารถทำการสอนให้นักเรียนได้ครบคลุมทุกคน แต่ยังต้องการให้นักเรียนมาสมัครเรียนในโรงเรียนของตน จึงได้ทำการสอนโดยใช้สื่อการสอน เช่น การสอนผ่านวีดีโอเพียงอย่างเดียว เป็นต้น จึงเห็นได้ว่าโรงเรียนกวดวิชาในปัจจุบันมีรูปแบบการดำเนินการเป็นธุรกิจเพื่อหากำไรเต็มรูปแบบ การกวดวิชาเป็นสินค้าที่ปรุงแต่งเพื่อสนองความต้องการของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจูงใจให้มีผู้สมัครเรียนมากที่สุด

ที่ผ่านมาเคยมีการถกเถียงถึงการเก็บภาษีจากโรงเรียนกวดวิชาหลายครั้ง ซึ่งทุกครั้งจะถูกต่อต้านจากผู้ประกอบการมาตลอด เช่น นายอนุสรณ์ ศิวะกุล ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา วรณสรณ์ และนายกสมาคมผู้บริหารและครูโรงเรียนกวดวิชา กล่าวว่า “สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ได้กำหนดหลักการค่ากวดวิชา โดยคิดจากต้นทุนการเรียนการสอนจริงหารจำนวนนักเรียนออกมาเป็นค่าใช้จ่ายต่อหัว ก่อนให้บวกเพิ่มได้ไม่เกินร้อยละ 20 ซึ่งปัจจุบันการแข่งขันของโรงเรียนกวดวิชาที่สูง ไม่มีโรงเรียนไหนบวกเต็มเพดานร้อยละ 20 เพราะหากค่าเรียนแพงแล้ว นักเรียนก็อาจย้ายไปเรียนที่อื่นก็ได้ ทั้งนี้ หากโรงเรียนกวดวิชาถูกจัดเก็บภาษีนี้จริง จะเป็นการเพิ่มต้นทุนค่าเรียน ภาษีส่วนนี้ก็จะตกอยู่ในส่วนของผู้บริโภค” (มติชน, 2554: ออนไลน์)

นอกจากนี้ยังมีความเห็นจากคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีถึงเรื่องการเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชาว่า “ปัจจุบันโรงเรียนกวดวิชาตั้งขึ้นเป็นจำนวนมาก เพราะผู้ประกอบการและนักเรียนเห็นความจำเป็นที่ต้องการเรียนกวดวิชา หากมีการจัดเก็บภาษี ก็ไม่ได้ทำให้ความต้องการในการเรียนกวดวิชาลดลง แต่ในทางตรงกัน

ข้ามโรงเรียนจะผลกระทบส่วนนี้ให้แก่ผู้เรียน ทำให้นักเรียนและผู้ปกครองต้องรับภาระมากขึ้น” (ไทยรัฐ, 2554: ออนไลน์) ทำให้ปัจจุบันก็ยังไม่มีการเก็บภาษีจากโรงเรียนกวดวิชาแต่อย่างใด ซึ่งทำให้รัฐบาลเสียประโยชน์จากรายได้ภาษี ดังนั้นจึงเห็นว่าควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนอย่างแท้จริง ผลกระทบจากภาษีที่มีต่อนักเรียน และภาระภาษีที่จะเกิดขึ้นว่าจะตกอยู่กับนักเรียนทั้งหมดดังที่กล่าวหรือไม่

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียน
2. เพื่อวิเคราะห์หาค่าความยืดหยุ่นของการเรียนกวดวิชาต่อราคา (Price Elasticity of Participation)
3. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากการเรียกเก็บภาษีที่มีต่อนักเรียน
4. เพื่อวิเคราะห์ภาระภาษี

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

นักเรียนที่เรียนกวดวิชาในงานศึกษานี้ประกอบด้วย นักเรียนมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลาย โดยประเภทของการเรียนกวดวิชาเป็นไปตามประกาศของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เรื่องการกำหนดประเภทและลักษณะของโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรของโรงเรียนนอกระบบ เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 โดยกำหนดให้โรงเรียนเอกชนนอกระบบประเภทกวดวิชา เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เสริมความรู้บางรายวิชาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาจะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชา รวมทั้งผลกระทบของภาษีที่มีต่อนักเรียน และภาระภาษีที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและกำหนดนโยบายเกี่ยวกับภาษีของรัฐบาล โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ต่อนักเรียนซึ่งเป็นอนาคตของชาติและความเป็นธรรมต่อทุกคนในสังคม

1.5 โครงสร้างของวิทยานิพนธ์

โครงสร้างของวิทยานิพนธ์ประกอบด้วยส่วนต่างๆ โดยสังเขปดังนี้

บทนำ กล่าวถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งทำให้เกิดวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ โดยมีการอธิบายขอบเขตที่ใช้ในการศึกษา และกล่าวถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ บทถัดมาเป็นการอธิบายถึง “โรงเรียนกวดวิชา” ซึ่งได้แก่ คำจำกัดความ ความเป็นมา ลักษณะ จุดมุ่งหมาย เหตุผล รวมถึงข้อดีและข้อเสียของการกวดวิชา นอกจากนี้ยังได้รวบรวมลักษณะของการจัดตั้งโรงเรียนกวดวิชา ระเบียบข้อบังคับในการจัดตั้งโรงเรียนกวดวิชา รวมถึงสถิติการกวดวิชา และส่วนสุดท้ายในบทนี้เป็นกรกล่าวถึงภาวะภาวะของโรงเรียนกวดวิชา

บทที่สาม กล่าวถึงภาวะอากาศในประเทศไทย ซึ่งได้แก่ ความหมาย วัตถุประสงค์ และประเภทของภาวะอากาศ และรายละเอียดของภาวะอากาศที่โรงเรียนกวดวิชาได้รับการยกเว้น บทที่สี่เป็นการศึกษาวรรณกรรมปริทัศน์ แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา โดยได้แยกออกเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการกวดวิชาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคสินค้าต่างๆ งานวิจัยที่เกี่ยวกับผลของการขึ้นภาษีต่อความต้องการสินค้า ทฤษฎีอุปสงค์ ทฤษฎีอุปทานและทฤษฎีภาวะภาวะ

บทที่ห้า เป็นการอธิบายถึงข้อมูลและวิธีที่ใช้ในการศึกษา เนื้อหาในบทที่หกประกอบไปด้วย ลักษณะทั่วไปของนักเรียน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชาจากแบบจำลองโลจิสต์ ผลการวิเคราะห์อุปทานโรงเรียนกวดวิชาเชิงพรรณนา ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของการเรียกเก็บภาษีต่อจำนวนนักเรียนและต่อดัชนีราคาผู้บริโภค ตลอดจนผลการวิเคราะห์ภาวะภาวะภายใต้ความยืดหยุ่นอุปทานต่อราคาลักษณะต่างๆ

บทสุดท้าย เป็นการสรุปผลการศึกษา รวมถึงการกล่าวถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบกับข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาเพิ่มเติมในอนาคต

บทที่ 2

โรงเรียนกวดวิชา

2.1 คำจำกัดความ

2.1.1 โรงเรียนกวดวิชา

จากประกาศของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 2552 วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2552 ได้กำหนดประเภทและลักษณะของโรงเรียนนอกระบบไว้ โดยให้ความเห็นว่าการกวดวิชาเป็นหนึ่งในประเภทของโรงเรียนนอกระบบ โดยมีลักษณะเป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เสริมความรู้บางรายวิชาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นอกจากนี้ โรงเรียนกวดวิชา หมายถึง โรงเรียนหรือสถาบันที่จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอนเสริมบางวิชา ตามหลักสูตรการเรียนในระดับต่างๆ โดยรับนักเรียนหรือบุคคลทั่วไปที่ต้องการเรียนทบทวนและเพิ่มเติมความรู้ นอกเหนือจากการเรียนในเวลาปกติ มีการคิดค่าใช้จ่ายในการสอนตามระยะเวลาและหลักสูตรที่กำหนด (อรทัย สุทัศน์, 2553)

2.1.2 การกวดวิชา

มีผู้ให้ความหมายของการกวดวิชาไว้หลายทาง ดังนี้

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2545) ให้ความหมายของการกวดวิชาว่า คือ การเรียนเพิ่มเติมจากการเรียนปกติในชั้นเรียน ซึ่งการเรียนเพิ่มเติมนี้จะเรียนจากครูในโรงเรียนเอง ครูผู้สอนภายนอก หรือครูจากโรงเรียนกวดวิชาเฉพาะก็ได้ โดยมีเป้าหมายเพื่อการสอบแข่งขันเข้าศึกษาในสถานศึกษาต่าง ๆ เป็นหลัก แต่ในปัจจุบันการกวดวิชามีเป้าหมายครอบคลุมไปถึงการเรียนเสริมความรู้ในชั้นเรียน การเรียนเพื่อเตรียมตัวล่วงหน้าในชั้นต่อไปและการเรียนเพื่อทำเกรดให้มากขึ้น

นอกจากนี้ การกวดวิชา หมายถึง การใช้เวลาวางนอกเหนือจากการเรียนตามปกติ หาความรู้เพิ่มเติมด้วยวิธีการต่างๆ ซึ่งไม่ใช่การศึกษาหรือค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเสริมสร้างความรู้ในเรื่องที่เรียนให้เพิ่มขึ้นไปจากเดิม เพื่อให้มีผลการเรียนที่ดีขึ้น หรือเพื่อการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยผู้สอนอาจเป็นครูอาจารย์ในโรงเรียนหรือจากสถาบันอื่น และมีรูปแบบในการกวดวิชาทั้งการเรียนเป็นกลุ่มและการกวดวิชาแบบตัวต่อตัว (อรทัย สุทัศน์, 2553)

นิภาพร พรุ่งโรจน์ (2549 อ้างถึงใน รัชดา บุญมหาสิทธิ์, 2554) กล่าวว่า การเรียน กวดวิชา หมายถึง การเรียนนอกห้องเรียน โดยเป้าหมายของผู้เรียนคือเรียนให้ทันผู้อื่นหรือมากกว่าผู้อื่น และนำไปสอบเพื่อเพิ่มเกรดหรือเพื่อสอบเข้าเรียนต่อ ซึ่งการกวดวิชาจะไม่ได้สอนเนื้อหาที่แตกต่างจากในห้องเรียนแต่จะเป็นการสอนเนื้อหาเพียงบางส่วนที่สำคัญและบางสถานที่ กวดวิชาจะสอนถึงเทคนิคในการจำหรือวิธีการคิดลัด

อุดมเดช ชาแก้วและสยามसान บัวงาม (2547 อ้างถึงใน รัชดา บุญมหาสิทธิ์, 2554) กล่าวว่า การเรียนกวดวิชา คือ การเรียนย้ำในสิ่งที่เรียนมาแล้วในการเรียนปกติตามหลักสูตรของ กระทรวงศึกษาธิการ แต่เน้นเนื้อหาบางเรื่องบางตอนของเนื้อหาทั้งหมด โดยใช้วิธีการหรือเทคนิค พิเศษในการทำให้ผู้เรียนจำได้ง่ายขึ้น สามารถนำไปใช้ได้รวดเร็ว ซึ่งเป้าหมายในการกวดวิชานั้น โดยมากเพื่อผู้เรียนสามารถสอบแข่งขันเพื่อเข้าเรียนหรือเข้าทำงานในสถาบันหรือองค์กรที่ตน ต้องการเข้าไปศึกษาหรือทำงานให้ได้

2.2 ความเป็นมา

การกวดวิชาเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยพระนารายณ์ โดยชาวจีนที่มีฐานะดีจะจ้างครูจีนมา สอนภาษาจีนให้แก่บุคคลที่จะไปศึกษาต่อในประเทศจีน แต่ก็ไม่มีหลักฐานปรากฏชัดเจน จนกระทั่งได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ โดยได้กำหนดไว้ในมาตรา 20(5) ให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นโรงเรียนเอกชนประเภทการศึกษาพิเศษ และใน พ.ศ. 2503 ได้ ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ โดยมีการแยกสายการเรียนทำให้นักเรียนมีจุดอ่อนในการ เตรียมตัวเพื่อสอบเข้าแข่งขันในการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย (ประยูร ศรีประสาธน์, 2530 และ อภิชัย พันธเสน, 2530) จึงทำให้การกวดวิชามีบทบาทมากขึ้น แต่ก็ไม่ได้มีการขยายโรงเรียน กวดวิชาให้มากขึ้น เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการเห็นว่าไม่มีความจำเป็นเพราะทำให้ผู้ปกครอง สิ้นเปลือง (ก้านทิพย์ ชาติวรงค์, 2539 และ พอดู สุวรรณทัต, 2530)

ใน พ.ศ. 2520 มีการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ที่ให้นักเรียนมี การเรียนควบคู่กับทั้งวิชาสามัญและวิชาอาชีพ เพราะมุ่งให้ผู้เรียนมีพื้นฐานที่จะใช้ชีวิตได้อย่างดี ในสังคม แต่กลับทำให้นักเรียนมีพื้นฐานทางวิชาการอ่อนลงจึงทำให้มีการกวดวิชากันมากขึ้น แต่กระทรวงศึกษาธิการยังคงไม่สนับสนุนให้ขยายโรงเรียนกวดวิชา จนกระทั่ง พ.ศ. 2534 กระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติหลักการให้มีการเปิดโรงเรียนกวดวิชาขึ้นได้และมีหลักเกณฑ์ที่รัดกุม ขึ้นทั้งสถานที่ ผู้บริหาร อาคาร อุปกรณ์ ฯลฯ และได้มีความพยายามปรับปรุงการดูแลโรงเรียน กวดวิชาของเอกชนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ก้านทิพย์ ชาติวรงค์, 2539)

จากประกาศของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ใน พ.ศ. 2552 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 120 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 พบว่าการกวดวิชาเป็นหนึ่งในประเภทของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ โดยได้ให้คำนิยาม ประเภท ลักษณะ การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตรของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ดังนี้

โรงเรียนนอกระบบ หมายความว่า โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยมีความยืดหยุ่น ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษาระยะเวลาของการศึกษา การวัดและ ประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา และให้หมายความรวมถึงศูนย์ การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) และสถาบันศึกษาปอเนาะ¹

ข้อ 1 ประเภทและลักษณะของโรงเรียนนอกระบบ แบ่งได้ดังนี้

- 1) ประเภทสอนศาสนา เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะการสอน ศาสนา
- 2) ประเภทศิลปะและกีฬา เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา เกี่ยวกับ ดนตรี ศิลปะ และกีฬา
- 3) ประเภทวิชาชีพ เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาเกี่ยวกับ วิชาชีพเพื่อให้นักเรียนนำไปประกอบอาชีพหรือเพิ่มเติมทักษะในการประกอบอาชีพ
- 4) ประเภทการกวดวิชา เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เสริมความรู้บาง รายวิชา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 5) ประเภทสร้างเสริมทักษะชีวิต เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เสริมสร้าง ความคิด เชาวน์ปัญญา และทักษะอื่น

ข้อ 2 การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนนอกระบบ แบ่งได้ดังนี้

- 1) จัดการเรียนการสอนโดยใช้ครูหรือผู้สอน
- 2) จัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้โรงเรียนจะต้องมีการจัดการ เรียนการสอนต้นแบบที่ใช้ครูหรือผู้สอนเป็นหลัก
- 3) จัดการเรียนการสอนโดยมีทั้งครูหรือผู้สอนและสื่อการเรียนการสอน
- 4) การจัดการเรียนการสอนตาม 1) 2) และ 3) อาจจัดร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับ โรงเรียน หรือกับหน่วยงานอื่นทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพมาตรฐาน

¹ พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 ให้มีการยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “โรงเรียนเอกชนนอกระบบ” ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 และให้ใช้ข้อความตามนี้

ข้อ 3 หลักสูตรของโรงเรียนหอกระบบ มีลักษณะดังนี้

- 1) หลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
- 2) หลักสูตรต้นแบบที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจัดทำหรือร่วมกับหน่วยงานอื่น
- 3) หลักสูตรที่นำมาจากหน่วยงานอื่นทั้งในและต่างประเทศ หลักสูตรที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเอง หลักสูตรที่โรงเรียนจัดทำขึ้นร่วมกับโรงเรียนอื่นหรือหน่วยงานอื่น ซึ่งได้รับอนุมัติให้ใช้หลักสูตรจากกระทรวงศึกษาธิการ

2.3 ลักษณะ จุดมุ่งหมายและเหตุผลของการกวดวิชา

2.3.1 ลักษณะของการกวดวิชา

ประยูร ศรีประสาธน์ (2530) ได้แบ่งการเรียนกวดวิชาเป็น 5 ลักษณะ ดังนี้

- 1) “การเรียนกวดวิชาโดยการจ้างครูมาสอนที่บ้าน ส่วนใหญ่จะเป็นการเสริมวิชาผู้เรียนที่มีผลการเรียนอ่อน หรือเพิ่มพูนวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อการสอบแข่งขัน ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวกับภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น ผู้ที่ทำการสอนมาจากครูในโรงเรียน นิสิตนักศึกษาหรืออาจารย์ในมหาวิทยาลัย”
- 2) “การเรียนในสถาบันกวดวิชาที่เปิดสอนตลอดปี จะจัดในสถานศึกษาบางแห่งที่มีชื่อเสียง โดยคณะอาจารย์ในสถาบันนั้นเป็นผู้สอนหรือในสถาบันกวดวิชาจัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะแนวทางการสอนเป็นการเตรียมตัวผู้เรียนในด้านการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งการเฉลยข้อสอบและการเก็บข้อสอบ”
- 3) “การเรียนในสถาบันกวดวิชาที่เปิดสอนในช่วงก่อนสอบ เป็นการกวดวิชาที่มีลักษณะตัวเข้มที่เป็นการเฉลยข้อสอบและเก็บข้อสอบเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนเป็นนักเรียนต่างจังหวัดที่ไม่มีโอกาสเรียนกวดวิชาตลอดปีเหมือนเด็กในกรุงเทพฯ”
- 4) “การเรียนกวดวิชาในโรงเรียนของตน โดยเฉพาะในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯหรือโรงเรียนประจำจังหวัดต่างๆ จะเปิดสอนกวดวิชาเพื่อสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาให้แก่นักเรียนของตน จะเริ่มสอนในภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา เพื่อให้นักเรียนสอบเข้าศึกษาต่อได้ เมื่อนักเรียนสอบเข้าศึกษาต่อได้ก็จะเป็นการสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน”

- 5) “ลักษณะของการสอบ Pre-Entrance เป็นการทดสอบความรู้ก่อนสอบเข้ามหาวิทยาลัยจริง อาจจัดโดยคณะนิสิตนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ หรือสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำการทดสอบความรู้ ปัจจุบันลักษณะการสอบ Pre-Entrance ได้รับความนิยมน้อยลงมาก”

2.3.2 จุดมุ่งหมายของการกวดวิชา

สุพัชญ์ สุกมลสันต์ (2530) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการกวดวิชาได้ 8 กลุ่ม ดังนี้

- 1) “การเรียนซ่อม (Remedial learning) ได้แก่ การเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรม หรือประสบการณ์ที่ครูให้แก่ผู้เรียนตามปกติแล้วเรียนไม่ทันผู้อื่น เพราะเหตุผลต่างๆ เช่น มีความสามารถไม่เพียงพอ มีเวลาไม่เพียงพอ หรือเพราะขาดเรียนเป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนนั้นสามารถเรียนได้ทันคนอื่นหรือเรียนให้ผ่านวัตถุประสงค์ขั้นต่ำในโรงเรียนหรือสถาบันศึกษาที่ได้กำหนดไว้ เช่น ให้ผ่านวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ทางโรงเรียนกำหนดไว้ เป็นต้น หรืออาจกล่าวได้ว่า การเรียนซ่อมนั้น คือ การเรียนกวดวิชา ให้สามารถมีความรู้ความสามารถทัน ผู้อื่นที่มีความรู้ความสามารถมากกว่า เปรียบเหมือนการ “วิ่งกวด” หรือ “ไล่กวด” ผู้อื่นที่อยู่ข้างหน้าให้ทันนั่นเอง”
- 2) “การเรียนเสริม (Extra learning) ได้แก่ การเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรม หรือประสบการณ์ที่ครูจัดให้แก่ผู้เรียนที่เรียนตามปกติแล้วเรียนได้เก่งกว่าผู้อื่น เพราะเหตุผลต่างๆ เช่น มีเวลาเรียนมากกว่า มีสติปัญญาดีกว่า หรือเพราะรู้เรื่องเหล่านั้นดีแล้ว เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนนั้นมีสิ่งอื่นได้เรียนรู้มากขึ้น ไม่ต้องเสียเวลาผู้อื่นหรือเพื่อให้ผู้เรียนนั้น “เรียนกวด” ผู้อื่นที่อยู่ในระดับสูงกว่าตนเองขณะนั้น”
- 3) “การเรียนปรับสภาพ (Adapted learning) ได้แก่ การเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ครูจัดให้แก่ผู้เรียนที่มีพื้นความรู้ทางวิชาการ หรือความพร้อมไม่เพียงพอที่จะไปเรียนร่วมกับผู้อื่นได้ จึงต้องมีการเรียนเพิ่มเติมหรือปรับปรุงแก้ไขสิ่งเหล่านี้ก่อน เช่น นักเรียนอนุบาลต้องเรียนปรับสภาพความพร้อมทางร่างกายและจิตใจก่อนในชั้นเตรียมประถมก่อนไปเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นต้น”

- 4) “การเรียนรู้แก้ไข (Corrective learning) ได้แก่ การเรียนเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรม หรือ ประสบการณ์ที่ครูจัดให้แก่ผู้เรียนเพื่อแก้ไขความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนบางอย่างให้ถูกต้องในเมื่อสิ่งที่ผู้เรียนรู้นั้นคลาดเคลื่อน หรือไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง เช่น นักเรียนเรียนแก้ไขภาษาอังกฤษ เพราะว่าออกเสียงบางเสียงไม่ถูกต้องมานานแล้ว หรือเรียนแก้ไขวิชาคณิตศาสตร์ เพราะว่าแนววิธีคิดบางอย่างเกี่ยวกับการบวก ลบ คูณและหาร ของหลักสูตรใหม่และเก่าแตกต่างกัน”
- 5) “การเรียนรู้เร่ง หรือ การเรียนรู้รัด (Accelerated learning) ได้แก่ การเรียนเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ครูจัดให้แก่ผู้เรียนที่ฉลาด เพื่อให้เรียนได้ดียิ่งขึ้น เรียนรู้เนื้อหามากขึ้นและเรียนได้ในชั้นที่สูงขึ้น ซึ่งการเรียนประเภทนี้จุดหมายหลักมัก ได้แก่ การเรียนเพื่อเรียนลัด หรือ เรียนเร่ง(รัด) เพื่อสอบเทียบ ม.3 และ ม. 6 เป็นต้น”
- 6) “การเรียนรู้เฉพาะ (Specified learning) ได้แก่ การเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรม หรือ ประสบการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่ครูจัดให้แก่ผู้เรียนโดยเฉพาะ เพื่อให้เหมาะสมกับ ความต้องการหรือความสนใจเฉพาะบุคคลของผู้เรียน เช่น การเรียนรู้เฉพาะวิชาดนตรี ไทย การเรียนรู้เฉพาะวิชาภาษาไทย เป็นต้น”
- 7) “การเรียนรู้พิเศษ (Special learning) ได้แก่ การเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรม หรือ ประสบการณ์ที่ครูจัดให้แก่ผู้เรียนนอกชั้นเรียน หรือนอกหลักสูตร เช่น นักเรียน ม.5 เรียนพิเศษวิชาภาษาอังกฤษกับชาวต่างประเทศวันอาทิตย์ หรือเรียนพิเศษอีเล็กโตอน ในวันหยุด เป็นต้น”
- 8) “การเรียนรู้ตัว (Tutorial learning) ได้แก่ การเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมหรือ ประสบการณ์ที่ครูหรือเพื่อนร่วมชั้นหรือเพื่อนรุ่นพี่ จัดให้แก่ผู้เรียนสำหรับเนื้อหา บางอย่างเป็นครั้งคราว มักนิยมจัดทำกันเป็นกลุ่มเล็กๆ หรือเป็นการส่วนตัว เช่น นิสิตชั้นปีที่ 2 เรียนตัวกับนิสิตชั้นปีที่ 4 เป็นต้น”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การเรียนทวิศึกษา อาจหมายถึงการเรียนอย่างใดอย่างหนึ่งทั้งนี้ มีความแตกต่างกันไปในแง่ของจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์และลักษณะของผู้เรียน ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ความแตกต่างของการเรียนกวดวิชา

แบบการเรียน	จุดมุ่งหมาย	วัตถุประสงค์หลัก	ลักษณะผู้เรียน
การเรียนซ่อม	เสริมสร้างความรู้ให้ทันเพื่อนร่วมชั้น	เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและข้อผิดพลาดต่างๆที่มีอยู่	นักเรียนที่เรียนอ่อนหรือขาดเรียน
การเรียนเสริม	เสริมสร้างความรู้ความของตนเอง	เพื่อเรียนเนื้อหาที่มากกว่าหรือสูงกว่าที่เรียนในชั้น	นักเรียนที่เรียนเก่งกว่าเพื่อนร่วมชั้น
การเรียนปรับสภาพ	เสริมสร้างความรู้ความพร้อมให้ทันเพื่อนร่วมชั้นในอนาคต	เพื่อให้มีความรู้และความพร้อมในด้านต่างๆ	นักเรียนที่เรียนอ่อนอายุหรือวุฒิภาวะมีน้อยกว่าผู้อื่น
การเรียนแก้ไข	เสริมสร้างความรู้ที่ถูกต้อง	เพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดของข้อความรู้ที่มีอยู่เดิม	นักเรียนที่เข้าใจผิดในข้อความรู้บางอย่าง
การเรียนเร่ง(รัด)	เสริมสร้างความรู้ให้ทันผู้ที่อยู่ในชั้นสูงกว่า	เพื่อเรียนเนื้อหาของชั้นที่อยู่สูงกว่า	นักเรียนที่เรียนเก่งหรือเรียนได้เร็ว
การเรียนเฉพาะ	เพื่อความก้าวหน้าของวิทยาการหรือความต้องการของตนเอง	เพื่อสนองความต้องการของตนเอง	นักเรียนที่มีความสนใจพิเศษกับสิ่งที่เรียน
การเรียนพิเศษ	เสริมสร้างความรู้ให้ทันเพื่อนร่วมชั้นหรือความต้องการของตนเอง	เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องที่มีหรือสนองความสนใจของตนเอง	นักเรียนทุกคน
การเรียนติว	เสริมสร้างความรู้ตามหลักสูตร	เพื่อเรียนรู้เนื้อหาของหลักสูตรให้ได้ครบถ้วน	นักเรียนทุกคน

ที่มา: สุพัฒน์ สุขมลสันต์ (2530).

2.3.3 เหตุผลของการกวดวิชา

การเรียนกวดวิชานับว่าเป็นวิถีชีวิตส่วนหนึ่งของผู้เรียนในระดับต่างๆ ซึ่งมีเหตุผลแตกต่างกัน สุปัทม์ สุกมลสันต์ (2530) ได้จำแนกเหตุผลหลักได้ 4 ประการ คือ

“ประการแรก เหตุผลทางวิชาการ

- 1) ต้องการแก้ไขข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาด หรือทดแทนความรู้ที่ขาดหายไปเพื่อให้เรียนทันเพื่อนร่วมชั้นหรือเพื่อนร่วมรุ่น
- 2) ต้องการเรียนเนื้อหาวิชาเพิ่มเติมจากที่เรียนรู้แล้วในหลักสูตรซึ่งตนได้เรียนรู้แล้ว เพื่อให้ตนมีความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้น
- 3) ต้องการเรียนเนื้อหาเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถเรียนลัดไปเรียนชั้นเรียนหรือหลักสูตรที่สูงกว่าได้
- 4) ต้องการทบทวน ตรวจสอบ หรือให้แน่ใจในเนื้อหาต่างๆ ที่เรียนหรือรู้ยู่เพื่อให้แม่นยำมากขึ้นในการสอบเลื่อนระดับที่ตนเรียนอยู่ในปัจจุบัน หรือระดับที่สูงกว่า หรือในตำแหน่งหน้าที่การงานต่างๆ ที่ต้องสอบแข่งขันเพื่อบรรจุ
- 5) ต้องการเรียนปูพื้นฐานความรู้บางอย่างที่มีการเรียนรู้เป็นลำดับขั้น เพื่อให้สามารถเรียนรู้เนื้อหาที่ยากยิ่งขึ้นไปได้”

“ประการที่สอง เหตุผลทางด้านสติปัญญาและจิตวิทยา

- 1) สติปัญญาของผู้เรียนแตกต่างกัน ทำให้เรียนรู้ได้มากน้อยต่างกันในเวลาเท่าๆกัน
- 2) ความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้ผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้ เจตคติและแรงจูงใจในการเรียนแตกต่างกัน จึงเรียนได้มากน้อยต่างกัน สถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน”

“ประการที่สาม เหตุผลเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน

- 1) จุดประสงค์ในการเรียนตั้งไว้สูงมากเกินไป ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเรียนได้ประสบผลสำเร็จ
- 2) จุดประสงค์ในการเรียนการสอนไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมากเท่าที่ควร เช่น ไม่มีหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่เรียนอ่อน และนักเรียนที่เรียนเก่ง แต่มุ่งสนองความต้องการแต่เฉพาะนักเรียนที่มีความรู้ระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ทำให้นักเรียนที่เรียนอ่อนและนักเรียนที่เรียนเก่งมีปัญหาในการเรียน
- 3) หลักสูตรไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างทางสภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของผู้เรียนที่แตกต่างกันมากเท่าที่ควร ทำใ้ผู้เรียนมีปัญหาในการเรียนหรือความเข้าใจในความแตกต่างเหล่านี้

- 4) วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเรียนของนักเรียนแต่ละระดับชั้นมีมาก และแยกย่อยเกินไปจนทำให้ผู้สอนและผู้เรียนไม่สามารถจะทำได้สำเร็จทุกอย่างในเวลาที่ย่ำกัด
- 5) หลักสูตรการสอนไม่สอดคล้องกับการวัดและการประเมินผลของสถานศึกษาที่ผู้เรียนต้องการจะทำการศึกษาต่อไป
- 6) หลักสูตรกำหนดให้โรงเรียนสอนในสิ่งที่เป็นไปได้ หรือเป็นไปได้น้อยมากในทางปฏิบัติที่เกี่ยวกับการเรียนตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม”

“ประการที่สี่ เหตุผลจากการถูกบังคับทางสังคม

- 1) สังคมปัจจุบันมีการแข่งขันกันระดับสูงมาก รวมทั้งการแข่งขันกันทางด้านการศึกษาด้วย เพราะโรงเรียนและสถานศึกษารวมทั้งตำแหน่งหน้าที่การงานมีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอสำหรับนักเรียนและบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จึงทำให้บุคคลเหล่านี้ต้องพยายามขวนขวายหาความรู้ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อแข่งขันกับผู้อื่น ผลที่ตามมาอย่างหนึ่งก็คือ การเรียนกวดวิชา
- 2) สังคมมีค่านิยมยกย่องคนเก่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนเรียนเก่ง ซึ่งเป็นที่ภาคภูมิใจของพี่น้องและวงศ์ตระกูล จึงทำให้ทุกคนพยายามเรียนให้ได้มากที่สุดและสูงที่สุด เช่น พยายามเรียนให้ได้สำเร็จระดับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงซึ่งมีอยู่จำนวนจำกัด จึงทำให้เกิดการแข่งขันกันมากยิ่งขึ้น
- 3) สังคมยังคงมีความเห่อความเป็นนักเรียนนอกอยู่ แม้ว่าการศึกษาวิทยาการต่างๆ บางสาขาจะเรียนจากในประเทศหรือต่างประเทศก็ไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ก็ยังมีลูกหลานของครอบครัวที่มีฐานะดี หรือฐานะปานกลางที่เรียนเก่งหรือพอเรียนได้จำนวนมากต้องการไปศึกษาในต่างประเทศ จึงต้องมีการกวดวิชามากเพื่อสอบชิงทุนให้ได้หรือเพื่อสอบภาษาอังกฤษให้ผ่านตามที่มหาวิทยาลัยต่างๆ กำหนดไว้
- 4) จากการถูก “ลัทธิเอาอย่าง” บังคับให้จำยอมต้องกวดวิชา ซึ่งลัทธิเอาอย่างนี้อาจเกิดจากที่ผู้ปกครองชักจูง ชี้นำ เกลี้ยกล่อมหรือข่มขู่ให้นักเรียนกลัวว่า การที่ไม่ได้เรียนกวดวิชานั้นเป็นปมด้อยของเด็ก จะทำให้เด็กเรียนแข่งขันหรือสอบแข่งขันสู้ผู้อื่นไม่ได้ เพราะว่าคนอื่น ๆ เขาก็เรียนกัน ทำให้นักเรียนจำต้องเรียนกวดวิชาด้วยเพื่อตามใจผู้ปกครอง หรือตนเองต้องเรียนกวดวิชาเพราะว่าเพื่อน ๆ เรียนกันจนเป็นแพ้นทุกคน”

2.4 การจัดตั้งโรงเรียนกวดวิชา

โรงเรียนกวดวิชาเป็นโรงเรียนเอกชนนอกระบบประเภทการกวดวิชา ซึ่งมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทางกฎหมายในการขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนเอกชน ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 ดังนี้

2.4.1 องค์กรของรัฐที่มีอำนาจควบคุมการจัดตั้ง

หน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลจัดการศึกษาของเอกชนในรูปแบบโรงเรียนและมีอำนาจควบคุมการจัดตั้งโรงเรียนเอกชน คือ คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประกอบด้วยคณะกรรมการดังนี้

- 1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานกรรมการ
- 2) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เลขาธิการสภาการศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ อธิบดีกรมบัญชีกลาง และอธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง
- 3) กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนสมาคมเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนสองคน
- 4) กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ได้รับคัดเลือกจากผู้รับใบอนุญาต ผู้อำนวยการผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ฝ่ายละหนึ่งคน
- 5) กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิสี่คน ในจำนวนนั้นจะต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษสำหรับคนพิการหนึ่งคน
- 6) เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนและเป็นเลขานุการของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนดังกล่าวด้วย

โดยคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 1) เสนอนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน การพัฒนาและการสนับสนุนโรงเรียน ครู ผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ
- 2) กำกับดูแลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน
- 3) กำหนดมาตรฐานและแผนพัฒนาหลักสูตรการศึกษาเอกชน
- 4) กำหนดมาตรการช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนโรงเรียน ครู ผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบตาม 1)
- 5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรักษาเอกสารหลักฐานของโรงเรียน
- 6) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ระเบียบและประกาศเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน

- 7) ออกระเบียบเกี่ยวกับการวินิจฉัย การร้องทุกข์ และการคุ้มครองการทำงาน
- 8) ออกระเบียบเกี่ยวกับการยื่นอุทธรณ์ การรับอุทธรณ์ วิธีพิจารณาอุทธรณ์ และกำหนดเวลาพิจารณาอุทธรณ์
- 9) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- 10) ปฏิบัติงานอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

การขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนเอกชนนั้น ผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตคือ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมอบหมาย หรือผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมอบหมาย²

2.4.2 คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตจัดตั้ง

พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 ได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนเอกชน ดังนี้

กรณีบุคคลธรรมดา

- 1) มีสัญชาติไทย
- 2) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- 3) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี
- 4) มีความประพฤติเรียบร้อยไม่บกพร่องในศีลธรรมอันดี
- 5) เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 6) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- 7) ไม่เคยถูกออกจากราชการโดยมีความผิด เว้นแต่ได้ถูกออกจากราชการมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันขอรับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน
- 8) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน เว้นแต่ได้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันขอรับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน
- 9) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

² พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อนุญาต เพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550

- 10) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกและได้พ้นโทษมาแล้วไม่ถึงห้าปีก่อนวันขอรับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

กรณีนิติบุคคล

- 1) มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา เว้นแต่นิติบุคคลที่ขอจัดตั้งนั้นเป็นองค์การของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ
- 2) นิติบุคคลที่เป็นบริษัทมหาชนจำกัด บริษัทจำกัดหรือห้างหุ้นส่วน ต้องมีจำนวนหุ้นหรือทุนเป็นของผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนหุ้นหรือทุนทั้งหมด และจะต้องมีจำนวนผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมด
- 3) นิติบุคคลที่เป็นมูลนิธิ จะต้องมีการการที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการบริหารทั้งหมด
- 4) นิติบุคคลที่เป็นสมาคมหรือสหกรณ์ จะต้องมีการการที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด และสมาชิกของสมาคมหรือสหกรณ์ต้องมีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
- 5) ผู้จัดการของนิติบุคคลหรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเหมือนดังกรณีบุคคลธรรมดา

2.4.3 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการขออนุญาตจัดตั้ง

ผู้ขอรับอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนต้องตรวจสอบความพร้อมในด้านต่าง ๆ ทุกด้าน โดยพิจารณาจากมาตรฐานของโรงเรียน ดังนี้³

อาคาร สถานที่ที่ตั้งโรงเรียน

อาคารต้องมีลักษณะเป็นเอกเทศ หรืออาคารร่วมต้องแยกเป็นสัดส่วน ไม่ปะปนกับกิจการอื่น และเป็นอาคารที่มีความมั่นคงแข็งแรงเพียงพอที่จะใช้จัดการเรียนการสอนและต้องเป็นอาคารที่ได้รับใบอนุญาตก่อสร้างหรือใบอนุญาตต่อเติมอาคารจากทางราชการให้ใช้เป็นอาคารเรียนเพื่อการศึกษา เว้นแต่ในกรณีที่ไม่สามารถหาเอกสารจากทางราชการได้โดยให้วิศวกรที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรม (ระดับวุฒิวิศวกร สาขาวิศวกรรมโยธา) เป็นผู้ตรวจสอบและรับรองความมั่นคง

³ เป็นระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภททวิศึกษา พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 เนื่องจากเงื่อนไขการขอรับอนุญาตและการออกใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนเอกชนนอกระบบตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 กำหนดให้เป็นไปตามกฎกระทรวง

แข็งแรงของอาคารอีกทั้งอาคารต้องมีการคมนาคมสะดวก ตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีไม่อยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรมที่อาจเกิดภัยอันตรายใดๆ หรืออยู่ใกล้สถานที่อื่นที่ไม่เหมาะสม และต้องจัดมาตรการป้องกันอัคคีภัยในโรงเรียนด้วย

ด้านพื้นที่ใช้สอยบริเวณโรงเรียนแต่ละประเภทนั้น หากเป็นประเภททวิวิชาสถานที่และบริเวณที่ตั้งโรงเรียนต้องมีลักษณะกว้างขวางและเหมาะสมพอแก่กิจการของโรงเรียน โดยมีพื้นที่ใช้สอยไม่น้อยกว่า 100 ตารางเมตร ไม่ขัดต่อสัญลักษณ์หรือนามัยของนักเรียน ส่วนโรงเรียนประเภทอื่นนั้น สำหรับหลักสูตรที่เปิดสอนไม่เกิน 6 เดือน และไม่เกิน 600 ชั่วโมง ต้องมีพื้นที่ใช้สอยไม่น้อยกว่า 100 ตารางเมตร และสำหรับหลักสูตรที่เปิดสอนมีระยะเวลาเรียนเกิน 6 เดือนหรือ ไม่เกิน 1 ปี และไม่เกิน 1,200 ชั่วโมง ต้องมีพื้นที่ใช้สอยไม่น้อยกว่า 200 ตารางเมตร

กรรมสิทธิ์ในอาคารที่ใช้จัดตั้งโรงเรียนนั้น ต้องมีกรรมสิทธิ์ในอาคารหรือกรณีเช่าต้องมีสัญญาเช่าอาคาร จากผู้มีสิทธิในการให้เช่า มีกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยระบุวัตถุประสงค์การเช่า เพื่อใช้จัดตั้งโรงเรียน ยกเว้นกรณีการเช่าที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่ราชพัสดุ ที่ศาสนสมบัติกลาง ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่องค์การของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ

สัดส่วนความจุของนักเรียนต่อห้อง

ห้องเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้ครูเป็นผู้สอน ใช้เกณฑ์คำนวณความจุ 1 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน จำนวนนักเรียนไม่เกินห้องละ 45 คน

ห้องเรียนที่จัดการเรียนการสอนลักษณะผสม โดยมีทั้งครูผู้สอนและสื่อ⁴ ใช้เกณฑ์คำนวณความจุ 1 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน จำนวนนักเรียนไม่เกินห้องละ 90 คน

ห้องเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อ ใช้เกณฑ์คำนวณความจุ 1 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน จำนวนนักเรียนไม่เกินห้องละ 90 คน

ห้องเรียนที่จัดแบบห้องบรรยายขนาดใหญ่ที่สามารถมองเห็นครูผู้สอนอาจมีนักเรียนเกินห้องละ 90 คน ใช้เกณฑ์คำนวณความจุ 1 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน และจะต้องเพิ่มสื่อและเจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียนตามสัดส่วนนักเรียน

⁴ “สื่อ” หมายความว่า เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน เช่น เครื่องวิดิทัศน์ ระบบโทรทัศน์วงจรปิด เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดๆ ที่สามารถถ่ายทอดสัญญาณภาพและเสียง จากสถานที่แห่งหนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่งได้

การจัดการอาคาร สถานที่

ห้องเรียน ห้องประกอบ จะต้องมีแสงสว่างพอเพียงและมีระบบถ่ายเทอากาศที่ถูกสุขลักษณะ มีห้องธุรการและ(หรือ) ห้องพัสดุแยกต่างหากจากห้องเรียน จัดให้มีพื้นที่หรือห้องสำหรับพักผ่อนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่มีอยู่ตามสมควร จัดให้มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดถูกสุขลักษณะให้เพียงพอตามจำนวนนักเรียนที่มีอยู่ มีห้องส้วมแยกชาย-หญิง โดยถืออัตราส่วนจำนวนนักเรียน 35 คนต่อ 1 ที่ และจะต้องจัดให้มีทางหนีไฟตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารหรือให้เป็นไปตามกฎกระทรวงฉบับที่ 47 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ในเรื่องการป้องกันอัคคีภัย

สำหรับเจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียน และการใช้สื่อ จะต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียนตลอดเวลา ที่มีการจัดการเรียนการสอนในอัตราส่วน 1 คนต่อนักเรียน 1 ห้อง และสื่อโทรทัศน์หรือฉากรับภาพ ต้องมีขนาดใหญ่เพียงพอให้นักเรียนสามารถมองเห็นและเข้าใจเรื่องราวที่สื่อนำเสนอได้อย่างชัดเจน โดยจะต้องให้มีสื่ออย่างน้อย 1 เครื่องต่อนักเรียน 15 คน

2.5 ปริมาณการกวดวิชาและปริมาณโรงเรียนกวดวิชา

ข้อมูลปริมาณการกวดวิชาและปริมาณโรงเรียนกวดวิชาในประเทศไทย ซึ่งให้เห็นแนวโน้มจำนวนผู้เรียนกวดวิชาและโรงเรียนกวดวิชาที่เพิ่มมากขึ้นโดยลำดับ ดังตารางที่ 2.2 จากปี 2528 ที่มีผู้เรียนกวดวิชาจำนวน 31,748 คน และในเวลาเพียง 14 ปี การเรียนกวดวิชาขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นมีผู้เรียนกวดวิชาจำนวนทั้งสิ้น 403,846 คน ในปี 2552 คิดเป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 19.92 ต่อปี โดยจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นในระยะหลังจะเป็นการเพิ่มขึ้นของนักเรียนในต่างจังหวัดด้วย เนื่องจากการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาที่เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะการขยายตัวไปตามต่างจังหวัด ในปี 2528 มีโรงเรียนกวดวิชาทั่วประเทศเพียง 171 โรงเรียน และเพิ่มมากขึ้นจนในปี 2552 มีจำนวนโรงเรียนกวดวิชาทั่วประเทศทั้งสิ้น 1,423 โรงเรียน หรือคิดเป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 16.34 ต่อปี

ในพื้นที่ต่างจังหวัด พบว่าจำนวนนักเรียนในปี 2528 มีจำนวน 3,186 คน และเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็น 248,734 คน ในปี 2552 หรือคิดเป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 36.51 ต่อปี ส่วนจำนวนโรงเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 25.27 ต่อปี จากจำนวนโรงเรียนเพียง 46 โรงเรียนในปี 2528 เพิ่มขึ้นเป็น 1,078 โรงเรียนในปี 2552

สำหรับข้อมูลปริมาณนักเรียน โรงเรียนและครูในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ซึ่งมีปริมาณแตกต่างกันออกไปตามประเภทของโรงเรียน ซึ่งได้แยกตามภูมิภาคโดยแบ่งออกเป็นในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.2 จำนวนโรงเรียนกวดวิชาและจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชา

ปี พ.ศ.	พื้นที่	จำนวนโรงเรียน (โรงเรียน)	จำนวนนักเรียน (คน)
2528	รวม	171	31,748
	กรุงเทพฯ	131	28,562
	ภูมิภาค	46	3,186
2542	รวม	572	147,093
	กรุงเทพฯ	246	88,963
	ภูมิภาค	326	58,130
2547	รวม	864	290,579
	กรุงเทพฯ	296	145,864
	ภูมิภาค	568	144,715
2548	รวม	904	294,147
	กรุงเทพฯ	301	130,563
	ภูมิภาค	603	163,584
2549	รวม	964	311,397
	กรุงเทพฯ	302	128,616
	ภูมิภาค	662	182,781
2550	รวม	1,078	353,060
	กรุงเทพฯ	334	147,012
	ภูมิภาค	744	206,048
2551	รวม	1,072	398,346
	กรุงเทพฯ	246	152,112
	ภูมิภาค	826	246,234
2552	รวม	1,423	403,846
	กรุงเทพฯ	345	155,112
	ภูมิภาค	1,078	248,734

ที่มา: คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ.

ตารางที่ 2.3 จำนวนโรงเรียน นักเรียนและครูในโรงเรียนเอกชนนอกระบบปี 2552

ประเภท	จำนวนโรงเรียน			จำนวนนักเรียน (คน)			จำนวนครู (คน)		
	รวม	กทม.	ภูมิภาค	รวม	กทม.	ภูมิภาค	รวม	กทม.	ภูมิภาค
รวมทั้งสิ้น	4,470	1,416	3,054	1,377,625	615,473	762,152	25,873	10,889	14,984
สอนศาสนา	185	76	109	19,499	11,215	8,284	1,098	444	654
- สอนศาสนาคริสต์	2	2	0	2,230	2,230	0	0	0	0
- สอนศาสนาอิสลาม	183	74	109	17,269	8,985	8,284	1,098	444	654
ส่งคำสอน	3	3	0	257	257	0	10	10	0
กวดวิชา	1,423	345	1,078	403,846	155,112	248,734	4,427	2,052	2,375
ศิลปศึกษา	410	184	226	80,330	38,625	41,705	5,036	2,396	2,640
- ดนตรี	274	123	151	47,628	30,102	17,526	4,356	2,091	2,265
- อื่น ๆ	136	61	75	32,702	8,523	24,179	680	305	375
อาชีพศึกษา	2,449	808	1,641	873,693	410,264	463,429	15,302	5,987	9,315

หมายเหตุ ประเภทและลักษณะของโรงเรียนเอกชนนอกระบบเป็นไปตามประกาศกระทรวงฉบับปี 2525

โรงเรียนส่งคำสอน คือ โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะการสอน ด้วยวิธีส่งคำสอนไปจากโรงเรียน ซึ่งปัจจุบันไม่มีโรงเรียนประเภทนี้

ที่มา: คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ.

2.6 ข้อดีและข้อเสียของการกวดวิชา

จากบทความของ ก้านทิพย์ ชาติวงศ์ (2539) สามารถสรุปประเด็นแยกข้อดีและข้อเสียของการกวดวิชา ได้ดังนี้คือ

ข้อดีของการกวดวิชา

- 1) เป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้มากขึ้น
- 2) ทำให้นักเรียนเกิดขวัญกำลังใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 3) เป็นการส่งเสริมให้เด็กใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ทางการศึกษา
- 4) เป็นการลดภาระของผู้ปกครองในการดูแลบุตรหลาน
- 5) ทำให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนวิชาที่ตนเองต้องการ เลือกผู้สอนได้ตามความสนใจ
- 6) สามารถแก้ไขข้อบกพร่องทางการเรียนของนักเรียนได้เป็นรายๆ
- 7) เป็นการเปิดโอกาสให้มีการเรียนเพิ่มเติมความรู้ได้ตามความต้องการ
- 8) ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสพบปะกับเพื่อนต่างสถาบัน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การปรับตัวเข้าสังคมกับกลุ่มเพื่อนต่างๆ

ข้อเสียของการกวดวิชา

- 1) การกวดวิชาทำให้รู้แนวข้อสอบ อาจทำให้ความสนใจในหลักสูตรของผู้เรียนน้อยลง
- 2) ทำให้ผู้เรียนหมกมุ่นกับความเพียรพยายามที่จะหาความรู้จนใช้เวลามากเกินไปจนบางครั้งเกินความสามารถของร่างกายและจิตใจจะรับได้
- 3) เป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายด้านการเรียนของผู้ปกครอง
- 4) เป็นการสร้างลักษณะนิสัยการแข่งขันให้กับผู้เรียนมากเกินไป อันจะนำไปสู่ความเห็นแก่ตัว
- 5) บางครั้งทำให้ผู้เรียนไม่สนใจการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ จะไปสนใจเฉพาะวิชาที่นำไปใช้ในการสอบคัดเลือก ซึ่งไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ให้ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่าข้อดีที่จำแนกมาข้างต้นคงปฏิเสธไม่ได้ว่าการกวดวิชาสามารถแก้ไขความบกพร่องและส่งเสริมความรู้ให้แก่นักเรียนได้ เนื่องจากการเปิดโอกาสให้กับนักเรียนที่ต้องการและสนใจในการเรียนได้มีความรู้เพิ่มขึ้นและเรียนได้ทันเพื่อน และการกวดวิชาทำให้นักเรียนสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายและเหตุผลของนักเรียนตามที่อธิบายไว้ในหัวข้อที่ 2.3 แต่อย่างไรก็ตามการกวดวิชาก็ยังมีผลกระทบในทางลบต่อนักเรียน ซึ่งเห็นว่าการกวดวิชาทำให้ภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองเพิ่มสูง นอกจากค่าเรียนกวดวิชาแล้วยังต้องซื้อแบบเรียนและหนังสือรวมแก๊งข้อสอบเพิ่มเติมอีกด้วย และความนิยมในการกวดวิชาส่งผลให้

นักเรียนสนใจการเรียนในหลักสูตรน้อยลง แต่จะสนใจเฉพาะเนื้อหาวิชาที่ใช้ในการสอบคัดเลือกเท่านั้น ซึ่งจะพบได้ชัดเจนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเนื่องจากโรงเรียนดี ๆ หรือมหาวิทยาลัยเปิดโดยเฉพาะของรัฐมีน้อยและทุนการศึกษาต่อมีจำกัด สิ่งเหล่านี้บีบบังคับให้นักเรียนต้องกวาดวิชาเพื่อแข่งขันกัน นอกจากนี้การกวาดวิชาทำให้นักเรียนหมกมุ่นอยู่กับการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจนบางครั้งมากเกินไปจนเกิดความจำเป็นซึ่งกระทบต่อเวลาพักผ่อนและเวลาของครอบครัว

2.7 ภาวะภาษีของโรงเรียนกวดวิชา

ภาวะภาษีสำหรับการประกอบการโรงเรียนกวดวิชาที่จะกล่าวต่อไป คือ ภาวะภาษีสำหรับผู้ประกอบกิจการหรือนิติบุคคลที่ได้ขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนกวดวิชาตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 โดยไม่ได้กล่าวรวมถึง ภาวะภาษีของอาจารย์ หรือครูผู้สอน

ภาษีเงินได้

โดยหลักเกณฑ์แล้วเอกชนนั้นย่อมมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลแล้วแต่กรณีให้แก่รัฐ แต่เนื่องจากการประกอบการโรงเรียนกวดวิชานั้นเป็นกิจการที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ ทำให้ผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาไม่ว่าจะเป็นกรณีบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลแล้วแต่ไม่มีหน้าที่ที่จะต้องนำเงินได้ที่เกิดขึ้นจากกิจการดังกล่าวมาเสียภาษีดังต่อไปนี้

1) กรณีบุคคลธรรมดา เงินได้ตามมาตรา 42(17) แห่งประมวลรัษฎากร

“...เงินได้จากกิจการของโรงเรียนเอกชนซึ่งได้ตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชนแต่ไม่รวมถึงเงินได้จากการขายของ การรับจ้างทำของหรือการให้บริการอื่นใดที่โรงเรียนเอกชน ซึ่งเป็นโรงเรียนอาชีวศึกษาได้รับจากผู้ซึ่งมิใช่นักเรียน...”

2) กรณีนิติบุคคล เงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ตามพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ 284

“...กำไรสุทธิที่ได้จากกิจการโรงเรียนเอกชนที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชนหรือกิจการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แต่ไม่รวมถึงรายได้จากการขายของ การรับจ้างทำของ หรือการให้บริการอื่นใดที่ได้รับจากผู้ซึ่งมิใช่นักเรียนหรือนักศึกษาของโรงเรียนเอกชน หรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชน...”

ดังนั้น สรุปได้ว่า ผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาไม่ว่าจะเป็นประกอบการกิจการในนามของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล จะไม่มีภาระภาษีเงินได้ทั้งในส่วนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือภาษีเงินได้นิติบุคคล

ภาษีมูลค่าเพิ่ม

โรงเรียนกวดวิชาถือเป็นธุรกิจให้บริการชนิดหนึ่ง โดยมีผู้บริโภค คือ นักเรียนและผู้ปกครองที่จะต้องจ่ายเงินค่าเล่าเรียนให้แก่บุตร แต่ทั้งนี้ผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาไม่มีหน้าที่ต้องเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ร้อยละ 7⁵ ของค่าเรียนหรือค่าบริการอื่นๆ จากนักเรียนหรือผู้ปกครอง เพราะตามประมวลรัษฎากรบัญญัติให้การให้บริการทางการศึกษาในรูปแบบของโรงเรียนเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 81(1) (ข)

“มาตรา 81 บัญญัติว่า ให้ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการประกอบกิจการประเภทต่างๆ ดังต่อไปนี้

(1) การขายสินค้าที่มีไซ้การส่งออก หรือการให้บริการดังต่อไปนี้

.....

(ข) การให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาของราชการ สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หรือโรงเรียนเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน

.....”

สรุปได้ว่าผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาไม่มีหน้าที่ในการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้บริโภค

⁵ อัตราภาษีมูลค่าเพิ่มปกติตามประมวลรัษฎากรมีอัตราเดียวคือ ร้อยละ 10 (โดยยังไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) แต่มีพระราชกฤษฎีกาลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นการชั่วคราวจากร้อยละ 10 เหลือร้อยละ 6.3 ซึ่งเมื่อรวมกับภาษีท้องถิ่นจะเท่ากับ ร้อยละ 7

ภาษีโรงเรือนและที่ดิน

การจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินถือเป็นการจัดเก็บจากฐานทรัพย์สิน โดยค่านิ่งว่าผู้เสียภาษีมีทรัพย์สินหรือได้ประโยชน์จากทรัพย์สินจึงมีหน้าที่ต้องเสียภาษีและถือว่าผู้เสียภาษีมีหน้าที่ต้องแบกรับภาระภาษีไว้เอง

ตามมาตรา 6 พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475 (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2543 ได้จำแนกลักษณะของทรัพย์สินที่อยู่ในข่ายการเสียภาษีออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- 1) โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น
- 2) ที่ดินซึ่งปลูกสร้างโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น
- 3) บริเวณต่อเนื่องกับที่ดินซึ่งปลูกสร้างโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น

สรุปได้ว่า การประกอบกิจการโรงเรียนกวดวิชา หากมีอาคารที่ใช้เป็นสถานที่ในการจัดการศึกษาจึงเข้าข่ายเป็นทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน อาคารนั้นไม่ได้รับการยกเว้นภาษีและผู้ประกอบการมีภาระภาษีโรงเรือนและที่ดินที่จะต้องเสียแก่รัฐ

ภาษีป้าย

การจัดเก็บภาษีป้ายของรัฐเป็นการจัดเก็บภาษีจากป้ายแสดงชื่อ ยี่ห้อ หรือเครื่องหมายซึ่งผู้ประกอบการใช้ในการประกอบการค้าหรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหารายได้หรือโฆษณาการค้า หรือกิจการอื่นเพื่อหารายได้ ไม่ว่าจะแสดงหรือโฆษณาไว้ที่วัตถุใดๆ ด้วยอักษร ภาพหรือเครื่องหมายที่เขียน แกะสลัก จารึก หรือทำให้ปรากฏด้วยวิธีอื่น โดยเจ้าของป้ายเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายโดยเสียเป็นรายปีเมื่อได้รับแจ้งการประเมินภาษีป้าย โดยเป็นรายได้แก่ราชการส่วนท้องถิ่น

กรณีการใช้ป้ายของโรงเรียนกวดวิชา กำหนดยกเว้นให้ไม่ต้องเสียภาษี ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510 (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2534

“มาตรา 8 เจ้าของป้ายไม่ต้องเสียภาษีป้ายดังต่อไปนี้

.....

(9) ป้ายของโรงเรียนเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชนหรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่แสดงไว้ ณ อาคารหรือบริเวณของโรงเรียนเอกชนหรือสถาบันอุดมศึกษานั้น”

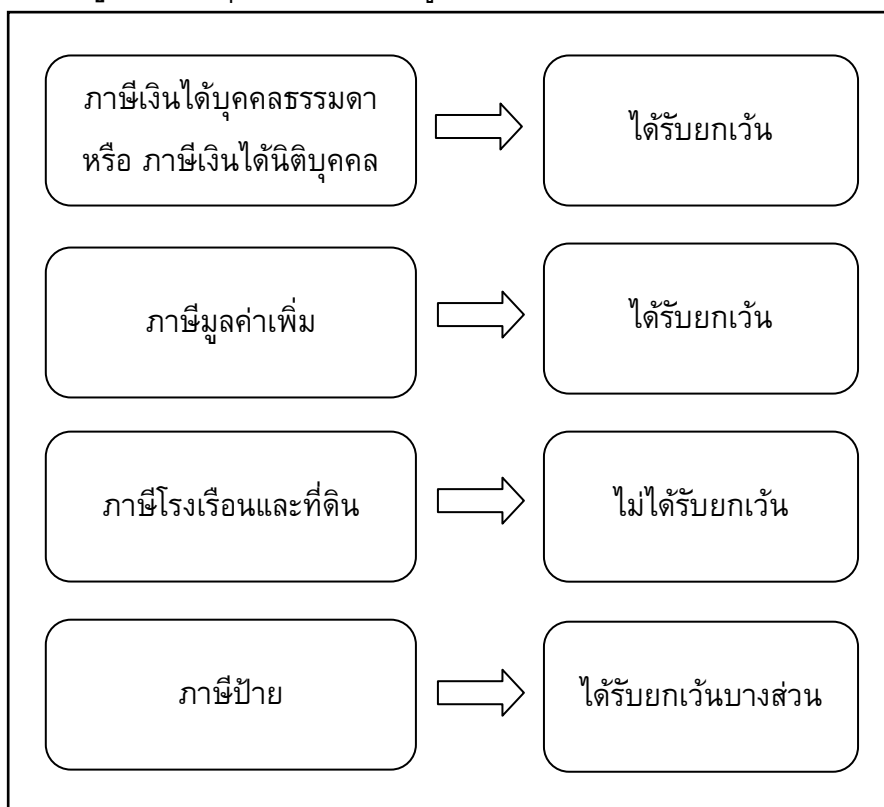
โดยโรงเรียนเอกชนจะได้รับการยกเว้นภาษีป้ายเฉพาะป้ายที่เป็นอักษรไทยเท่านั้น ไม่รวมถึงอักษรต่างประเทศ เพราะกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ป้ายชื่อของโรงเรียนเอกชนต้อง

ใช้ภาษาไทย หากใช้ภาษาอื่นจะไม่ถือเป็นป้ายชื่อโรงเรียน อีกทั้งป้ายดังกล่าวต้องแสดงไว้ ณ โรงเรียนหรือบริเวณโรงเรียน

ดังนั้นป้ายชื่อของผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาจะได้รับยกเว้นเฉพาะในส่วนของป้ายแสดงชื่อโรงเรียนที่เป็นภาษาไทยที่แสดงไว้ในอาคาร หรือบริเวณของโรงเรียนเท่านั้น แต่จะไม่รวมถึงป้ายแสดงชื่อโรงเรียนเป็นภาษาต่างประเทศ อีกทั้งจะไม่ยกเว้นป้ายชื่อที่เป็นป้ายแสดงชื่อของโรงเรียนซึ่งติดอยู่นอกบริเวณของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นป้ายภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

จากที่กล่าวมาถึงภาวะภาษีประเภทต่างๆ สำหรับผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชา ซึ่งสามารถสรุปให้เห็นภาพชัดเจนได้ดังรูปที่ 2.1

รูปที่ 2.1 สรุปภาวะภาษีของผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชา

บทที่ 3

ภาษีอากรในประเทศไทย

3.1 ความหมายและวัตถุประสงค์

ความหมายของภาษีอากรแบ่งได้เป็น 2 แนวโดยแนวที่หนึ่ง ภาษีอากรคือสิ่งที่รัฐบาลบังคับเก็บจากประชาชน และนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ส่วนแนวที่สอง ภาษีอากรคือเงินได้หรือทรัพยากรที่เคลื่อนย้ายจากภาคเอกชนไปสู่ภาครัฐบาล โดยทั่วไปการเก็บภาษีอากรมีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้ให้พอกับค่าใช้จ่ายของรัฐบาล ในปัจจุบันภาษีอากรยังเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบาลในการกระจายรายได้ ส่งเสริมความเจริญเติบโตธุรกิจการค้า รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ช่วยควบคุมการบริโภคของประชาชน หรือเพื่อสนองนโยบายบางประการของรัฐบาล เช่น นโยบายการศึกษา เป็นต้น

เพื่อให้ประชาชนมีความสนใจในการเสียภาษีอากรและให้กฎหมายใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาษีอากรควรมีลักษณะดังนี้ (กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร, 2554)

- 1) มีความเป็นธรรม ประชาชนควรมีหน้าที่เสียภาษีอากรให้แก่รัฐบาล โดยพิจารณาถึงความสามารถในการเสียภาษีอากรของประชาชนแต่ละคนประกอบกับการพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่ประชาชนแต่ละคนได้รับเนื่องจากการดูแลคุ้มครองของรัฐบาล
- 2) มีความแน่นอนและชัดเจน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าใจความหมายได้โดยง่าย และเป็นการป้องกัน มิให้เจ้าพนักงานใช้อำนาจหน้าที่โดยไม่ชอบ
- 3) มีความสะดวก วิธีการและกำหนดเวลาในการเสียภาษีอากรต้องคำนึงถึงความสะดวกของผู้เสียภาษีอากร
- 4) มีประสิทธิภาพ ประหยัดรายจ่ายทั้งของผู้จัดเก็บและผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรทำให้จัดเก็บภาษีอากรได้มากโดยมีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บน้อยที่สุด
- 5) มีความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ พยายามไม่ให้เกิดการเก็บภาษีอากรมีผลกระทบต่อการทำงานของกลไกตลาดหรือมีผลกระทบน้อยที่สุด
- 6) อำนวยรายได้ สามารถจัดเก็บภาษีอากรได้อย่างเป็นกอบเป็นกำ มีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่ายเพื่อดำเนินกิจการตามหน้าที่ของรัฐบาล
- 7) มีความยืดหยุ่น สามารถปรับปรุงเพิ่มหรือลดจำนวนภาษีอากรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

3.2 ประเภทภาษีอากร

การจำแนกประเภทภาษีอากร โดยพิจารณาจากลักษณะการรับภาระภาษีอากรสามารถแบ่งภาษีอากรออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ (กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร, 2554)

- 1) ภาษีทางตรง ได้แก่ ภาษีที่ภาระภาษีตกแก่บุคคลที่กฎหมายประสงค์จะให้รับภาระหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งผู้เสียภาษีผลักภาระภาษีไปให้ผู้อื่นได้ยาก เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นต้น
- 2) ภาษีทางอ้อม ได้แก่ ภาษีที่ภาระภาษีไม่แน่ว่าจะตกแก่บุคคลที่กฎหมายประสงค์ให้รับภาระหรือไม่ หรืออีกนัยหนึ่ง ผู้เสียภาษีผลักภาระภาษีไปให้ผู้อื่นได้ง่าย เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีศุลกากร ภาษีสรรพสามิต เป็นต้น

ส่วนการจำแนกประเภทภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรซึ่งเป็นชื่อของกฎหมายภาษีอากรฉบับหนึ่ง สามารถจำแนกออกเป็น 4 ประเภทได้แก่ (กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร, 2554)

- 1) ภาษีมูลค่าเพิ่ม
- 2) ภาษีเงินได้ แบ่งเป็นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล
- 3) ภาษีธุรกิจเฉพาะ
- 4) อากรแสตมป์

โดยภาษีอากรทั้ง 4 ประเภทที่กล่าวถึง ทั้งหมดอยู่ในอำนาจหน้าที่และการควบคุมของกรมสรรพากร

3.3 ภาษีอากรที่โรงเรียนกวดวิชาได้รับการยกเว้น

มาตรการยกเว้นภาษี เป็นเครื่องมือของรัฐในการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการสร้างกิจการหรือธุรกิจใหม่ๆ ที่รัฐเห็นว่าก่อให้เกิดผลดีกับประเทศ และเพื่อขจัดหรือบรรเทาปัญหาความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมกันในสังคมระหว่างผู้มีฐานะและรายได้ที่แตกต่างกัน ซึ่งการประกอบกิจการโรงเรียนกวดวิชาเป็นหนึ่งในกิจการที่ได้รับการยกเว้นภาษีเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมทางด้านการศึกษา

จากการศึกษาการยกเว้นภาษีให้แก่โรงเรียนกวดวิชาพบว่า โรงเรียนกวดวิชาได้รับการยกเว้นภาษีอากรอยู่ 3 ประเภทคือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล ดังนั้นจึงได้ทำการศึกษาภาษีทั้ง 3 ประเภทเพิ่มเติม

3.3.1 ภาษีมูลค่าเพิ่ม

3.3.1.1 หลักการ

ภาษีมูลค่าเพิ่ม ตามประมวลรัษฎากรเป็นภาษีทางอ้อมประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการบริโภคทั่วไป เริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2535 โดยนำมาใช้แทนภาษีการค้า ซึ่งถูกยกเลิกไปเพราะไม่สอดคล้องกับภาวะการณ์ปัจจุบัน

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้แก่ ผู้ขายสินค้าและผู้ให้บริการในทางธุรกิจหรือวิชาชีพ ในราชอาณาจักร (ตามกฎหมายเรียกว่าผู้ประกอบการ) และผู้นำเข้าสินค้า ไม่ว่าชนิดใด และไม่ว่าจะประกอบกิจการในรูปของบุคคลธรรมดา บริษัท ห้างหุ้นส่วน รัฐวิสาหกิจ ฯลฯ โดยทั่วไปผู้มีหน้าที่เสียภาษีนี้จะเรียกเก็บภาษีจากผู้ซื้อสินค้าหรือรับบริการมาเสีย กล่าวอีกนัยหนึ่ง กฎหมายต้องการให้ผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการเป็นผู้รับภาระภาษีนี้นั่นเอง

ภาษีมูลค่าเพิ่มคำนวณจากยอดมูลค่าสินค้าหรือบริการก่อนหักรายจ่ายใดๆ ตามอัตราภาษีที่กำหนด โดยต้องคำนวณภาษีสำหรับราชการบริหารส่วนท้องถิ่นเพิ่มควบคู่ไปอีก 1 ใน 9 ส่วนของภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร อย่างไรก็ตามเพื่อให้ไม่ให้เกิดการจกเก็บภาษีซ้ำซ้อนจากสินค้าและบริการที่ต้องผ่านขบวนการหลายขั้นตอนก่อนถึงมือผู้บริโภค ดังนั้น ในการคำนวณภาษีผู้ประกอบการจดทะเบียนจะนำภาษีที่เรียกเก็บจากผู้ซื้อหรือผู้รับบริการซึ่งกฎหมายเรียกว่าภาษีขาย แล้วหักออกหรือเครดิตด้วยภาษีที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนถูกผู้ประกอบการจดทะเบียนอื่นเรียกเก็บ เนื่องจากการซื้อหรือรับบริการมาเพื่อใช้ในการประกอบกิจการของตน โดยอาศัยหลักฐานสำคัญคือ ใบกำกับภาษี ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มคำนวณจากมูลค่าของสินค้าหรือบริการที่เพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอนเท่านั้น

เนื่องจากภาษีมูลค่าเพิ่มมีขอบข่ายบังคับกว้างขวางมาก และอาจก่อให้เกิดภาระยุ่งยากแก่ผู้ประกอบการขนาดเล็กโดยทั่วไป จึงมีการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้ผู้ประกอบการที่มีรายรับต่อปี ไม่เกิน 1,800,000 บาท ซึ่งกฎหมายเรียกว่ากิจการขนาดย่อม (ใช้บังคับตั้งแต่ 1 เมษายน 2548) ดังนั้นผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาที่มีรายรับต่ำกว่า 1,800,000 บาทต่อปีจะไม่อยู่ในบังคับเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยทั่วไปภาษีมูลค่าเพิ่มต้องชำระเป็นรายเดือนภาษี ภายในวันที่ 15 ของเดือนภาษีถัดไป ผู้ประกอบการนอกจากต้องจดทะเบียนและมีหน้าที่ยื่นแบบรายการเสียภาษีเป็นรายเดือนแล้วยังมีหน้าที่จัดทำใบกำกับภาษี รายงานและหลักฐานต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

3.3.1.2 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่มสามารถแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ ผู้ประกอบการ ผู้นำเข้า และผู้ที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นกรณีพิเศษ โรงเรียนกวดวิชาจะอยู่ในประเภทผู้ประกอบการ โดยองค์ประกอบที่สำคัญของผู้ประกอบการมี ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 เป็นบุคคลธรรมดา คณะบุคคลที่ไม่ใช่นิติบุคคล หรือนิติบุคคล โดย

“บุคคลธรรมดา” หมายความว่า รวมถึง กองมรดก

“คณะบุคคลที่ไม่ใช่นิติบุคคล” หมายความว่า ห้างหุ้นส่วนสามัญ กองทุน หรือ มูลนิธิที่ไม่ใช่นิติบุคคล และให้หมายความรวมถึงหน่วยงาน หรือกิจการของเอกชนที่กระทำโดย บุคคลธรรมดาตั้งแต่สองคนขึ้นไปอันไม่ใช่นิติบุคคล

“นิติบุคคล” หมายความว่า บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามประมวลรัษฎากร (มาตรา 39) องค์การของรัฐบาล สหกรณ์และองค์กรอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นนิติบุคคล

จากองค์ประกอบที่ 1 จะพบว่าการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจะมีผลทำให้ ผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาที่เป็นทั้งบุคคลธรรมดา คณะบุคคลที่ไม่ใช่นิติบุคคล หรือนิติ บุคคล มีหน้าที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

องค์ประกอบที่ 2 ขายสินค้าหรือให้บริการในทางธุรกิจหรือวิชาชีพ

“สินค้า” หมายความว่า ทรัพย์สินที่มีรูปร่างและไม่มีรูปร่างที่อาจมีราคาและถือเอา ได้ไม่ว่าจะมีไว้เพื่อขาย หรือเพื่อการใด ๆ และให้หมายความรวมถึงสิ่งของทุกชนิดที่นำเข้าไป

สินค้าตามความหมายของกฎหมายภาษีมูลค่าเพิ่มไม่ใช่เป็นแต่เพียงสินค้าที่ ผู้ประกอบการมีไว้เพื่อขาย หรือผลิตขึ้นไว้เพื่อขายเท่านั้น แต่มีความหมายที่กว้างซึ่งจะรวมทั้ง ทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อใช้ในกิจการ เช่น รถยนต์ที่ใช้ในกิจการ เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น สิ่ง เหล่านี้ก็เป็นสินค้าตามกฎหมายภาษีมูลค่าเพิ่มเช่นเดียวกัน ดังนั้นถ้ามีการขายย่อมอยู่ในบังคับ กฎหมายภาษีมูลค่าเพิ่มด้วย

“ขาย” หมายความว่า จำหน่าย จ่าย หรือโอนสินค้าไม่ว่าจะมีประโยชน์หรือ ค่าตอบแทนหรือไม่ เช่น การซื้อขายสินค้าทั่วไป การแจกสินค้า การแถมสินค้า เป็นต้น และยัง หมายความว่ารวมถึงกรณีอื่น ๆ ตาม มาตรา 77/1(8) ซึ่งแสดงในภาคผนวก ก

“บริการ” หมายความว่ากระทำใดๆ อันอาจหาประโยชน์อันมีมูลค่าซึ่งไม่ใช่เป็นการ ขายสินค้าและให้หมายความรวมถึงการให้บริการของตนเอง ไม่ว่าประการใดๆ

จากองค์ประกอบที่ 2 สามารถแยกการประกอบกิจการโรงเรียนกวดวิชาได้เป็น 2 ลักษณะคือ โรงเรียนกวดวิชาที่ขายหนังสือหรือเอกสารประกอบการเรียน และ (หรือ) โรงเรียน กวดวิชาที่ให้บริการการศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 ประกอบกิจการในราชอาณาจักร

กรณีเป็นการขายสินค้า จะต้องเป็นการขายสินค้าในราชอาณาจักรเท่านั้น จึงจะอยู่ ในบังคับเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

สำหรับการให้บริการในราชอาณาจักรนั้น นอกจากหมายถึงการให้บริการและมีการใช้บริการในราชอาณาจักรแล้ว กฎหมายยังกำหนดให้หมายความรวมถึง บริการที่ทำในราชอาณาจักรโดยไม่คำนึงว่าการใช้บริการนั้นจะอยู่ในต่างประเทศหรือในราชอาณาจักร การให้บริการที่ทำในต่างประเทศและได้มีการใช้บริการนั้นในราชอาณาจักรด้วย

จากการศึกษาองค์ประกอบที่ 3 โรงเรียนกวดวิชาที่ให้บริการทางการศึกษาในประเทศจะอยู่ในบังคับเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ไม่ว่านักเรียนจะใช้บริการในประเทศหรือต่างประเทศ แต่สำหรับการขายตำราหรือเอกสารประกอบการเรียนนั้นจะต้องเป็นการขายในประเทศเท่านั้น ถึงจะอยู่ในบังคับเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

3.3.1.3 ฐานภาษี

การคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มโดยทั่วไปทำได้โดยการนำภาษีขายตั้งแล้วลบด้วยภาษีซื้อ โดยภาษีขายคำนวณได้จากการนำราคาสินค้าหรือราคาค่าบริการที่เรียกเก็บหรือเรียกว่าฐานภาษีคูณด้วยอัตราภาษี โดยกฎหมายได้กำหนดฐานภาษี ดังนี้

1. ฐานภาษีสำหรับการขายสินค้าหรือการให้บริการ ได้แก่ มูลค่าสิ่งที่ได้รับ หรือพึงได้รับจากการขายสินค้าหรือให้บริการ ไม่ว่าจะเป็เงิน ทรัพย์สิน ค่าตอบแทน หรือประโยชน์ใดๆ ที่คิดเป็นเงิน รวมภาษีสรรพสามิต (ถ้ามี)
2. ฐานภาษีสำหรับการส่งออกสินค้า ได้แก่ มูลค่าสินค้าโดยให้ใช้ราคา F.O.B. ของสินค้าบวกด้วยภาษีสรรพสามิตและภาษีหรือค่าธรรมเนียมอื่นตามที่กำหนด แต่ไม่รวมอากรขาออก
3. ฐานภาษีสำหรับการให้บริการขนส่งระหว่างประเทศ
4. ฐานภาษีสำหรับการนำเข้า ได้แก่ มูลค่าของสินค้านำเข้าโดยให้ใช้ราคา C.I.F. ของสินค้าบวกด้วยอากรขาเข้า ภาษีสรรพสามิตตามที่กำหนด ค่าธรรมเนียมพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน และภาษีอื่นที่กฎหมายกำหนด
5. ฐานภาษีกรณีขายยาสูบ และผลิตภัณฑ์น้ำมันตามที่กฎหมายกำหนด
6. ฐานภาษีกรณีพิเศษ เช่น สินค้าหรือบริการที่ไม่มีค่าตอบแทนหรือมีค่าตอบแทนต่ำกว่าราคาตลาดโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นต้น

ฐานภาษีของการประกอบกิจการโรงเรียนกวดวิชาจะอยู่ในประเภทฐานภาษีสำหรับการขายสินค้าหรือการให้บริการ เนื่องจากเป็นการประกอบกิจการที่ไม่ได้อยู่ในข่ายการนำเข้าและการส่งออกสินค้า หรือการให้บริการขนส่ง ดังนั้นฐานภาษีของการประกอบกิจการโรงเรียนกวดวิชาจะเป็นมูลค่าของการให้บริการการศึกษา และ(หรือ) มูลค่าของหนังสือหรือเอกสารประกอบการเรียน เป็นต้น

3.3.1.4 อัตราภาษี

อัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นดังนี้

1. อัตราภาษีปกติตามประมวลรัษฎากรมีอัตราเดียวคือ ร้อยละ 10 (โดยยังไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) แต่มีพระราชกฤษฎีกาลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นการชั่วคราวจากร้อยละ 10 เหลือร้อยละ 6.3 ซึ่งเมื่อรวมกับภาษีท้องถิ่นจะเท่ากับ ร้อยละ 7 ส่วนสินค้าและบริการบางประเภทที่มีลักษณะเป็นสิ่งฟุ่มเฟือย จะมีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเพิ่มเติมอีกต่างหากด้วย ดังนั้น ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่มโดยทั่วไป จึงต้องเสียภาษีในอัตราดังกล่าวข้างต้น
2. อัตราภาษีร้อยละ 0 มีผลเท่ากับไม่ต้องเสียภาษีขายจากการขายสินค้าหรือการให้บริการ และยังได้รับคืนภาษีซื้อ โดยใช้สำหรับการประกอบการประเภท ส่งออกสินค้าและการให้บริการที่มีการใช้บริการในต่างประเทศ
3. การยกเว้นภาษี โดยผู้ประกอบการที่ได้รับการยกเว้นภาษีจะไม่สามารถขอหักภาษีที่จ่ายไปได้เหมือนกับกรณีการเสียภาษีในอัตราร้อยละ 0 ทำให้ภาระภาษีมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นกับราคาสินค้าและบริการเหล่านี้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างการผลิตว่าต้องใช้ปัจจัยการผลิตที่มีภาระภาษีมูลค่าเพิ่มในสัดส่วนเท่าใด ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนกวดวิชาอยู่ในการช่วยได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม

3.3.1.5 การคำนวณภาษี

ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มมีหน้าที่ต้องคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มที่จะต้องชำระ (หรือมีสิทธิได้รับคืน) เป็นรายเดือนๆ ละหนึ่งครั้ง โดยแยกเป็น 2 กรณี

1. กรณีเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนทั่วไป การคำนวณภาษีที่ต้องชำระในแต่ละเดือนโดยทั่วไปจะเป็นดังนี้ ภาษีที่ต้องชำระ = ภาษีขาย - ภาษีซื้อ ซึ่งหากผลการคำนวณเป็นลบ ก็มีสิทธิได้รับคืนภาษี

“ภาษีขาย” หมายความว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนได้เรียกเก็บหรือพึงเรียกเก็บจากผู้ซื้อสินค้า หรือผู้รับบริการเมื่อขายสินค้า หรือรับชำระค่าบริการ หากภาษีขายเกิดขึ้นในเดือนใดก็เป็นภาษีขายของเดือนนั้น ไม่คำนึงว่าสินค้าที่ขายหรือบริการที่ให้นั้นจะซื้อมาหรือเป็นผลมาจากการผลิตในเดือนใดก็ตาม

“ภาษีซื้อ” หมายความว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้ประกอบการได้จ่ายให้กับผู้ขายสินค้า หรือผู้บริการที่เป็นผู้ประกอบการจดทะเบียน เมื่อซื้อสินค้าหรือชำระค่าบริการเพื่อใช้ในการประกอบกิจการของตน หากภาษีซื้อเกิดขึ้นในเดือนใด ก็เป็นภาษีซื้อของเดือนนั้น ไม่คำนึงว่าสินค้าที่ซื้อมานั้นจะขายหรือนำไปใช้ในการผลิตในเดือนใดก็ตาม

2. กรณีเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 0 ซึ่งกรณีนี้เป็นผู้ประกอบการประเภท ส่งออกสินค้าและการให้บริการที่มีการให้บริการในต่างประเทศ การคำนวณภาษีที่ต้องชำระในแต่ละเดือน จะใช้วิธีคำนวณทำนองเดียวกับผู้ประกอบการจดทะเบียนที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 7 แต่มีความแตกต่างกันในด้านภาษีขาย เนื่องจากผู้ประกอบการที่เป็นผู้ส่งออกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 0 จากมูลค่าส่งออก ภาษีขายจึงมีค่าเป็น 0 เสมอ ในขณะที่ภาษีซื้อจะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ผลการคำนวณจึงเป็นลบ อันเกิดจากภาษีซื้อมากกว่าภาษีขายทำให้มีการคืนภาษีให้แก่ผู้ประกอบการจดทะเบียนที่เป็นผู้ส่งออกเท่ากับจำนวนภาษีซื้อที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละเดือน

การประกอบกิจการโรงเรียนกวดวิชาได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มจึงไม่จำเป็นต้องคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มเหมือนดังกรณีอื่น

3.3.2 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

3.3.2.1 หลักการ

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามประมวลรัษฎากรเป็นภาษีทางตรงประเภทหนึ่งที่สำคัญมากเพราะเป็นแหล่งรายได้สำคัญของรัฐบาล และเป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการกระจายรายได้ อาจกล่าวได้ว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ ภาษีที่เก็บจากเงินได้ของบุคคลธรรมดา นั่นเอง บุคคลธรรมดาผู้มีเงินได้ไม่ว่าประเภทใดหรือชนิดใด ถ้าไม่มีกฎหมายยกเว้นให้แล้วจะอยู่ในข่ายต้องเสียภาษีนี้ด้วย

ฐานภาษีของภาษีนี้ เรียกว่าเงินได้สุทธิ ซึ่งคำนวณได้จากการนำเงินได้พึงประเมินตลอดทั้งปีภาษี (ปีปฏิทิน) ไปหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนต่างๆ ที่กฎหมายให้หัก เมื่อได้จำนวนเงินได้สุทธิเท่าใดแล้ว จึงคำนวณภาษีจากเงินได้สุทธิตามอัตราและวิธีการที่กฎหมายกำหนด ถ้ามีเงินได้ไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่มีเงินได้สุทธิเหลือ ก็ไม่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ทั้งนี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายกำหนดเป็นอย่างอื่น

สำหรับวิธีการเสียภาษี โดยทั่วไปกฎหมายให้ผู้มีเงินได้ในปีภาษี (ปีปฏิทิน) ที่ล่วงมาแล้ว มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประเมินตนเอง ณ ที่ว่าการอำเภอหรือสถานที่อื่นที่กฎหมายกำหนด ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด นอกจากผู้มีเงินได้จะต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นรายปีแล้ว บางกรณีกฎหมายยังกำหนดให้ผู้มีเงินได้ต้องชำระภาษีก่อนถึงกำหนดเวลาด้วยการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาครึ่งปี บางกรณีก็กำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้ทำการหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ณ ที่จ่าย นำส่งต่อกรมสรรพากร และบางกรณีกำหนดให้เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินเรียกเก็บภาษีก่อนถึงกำหนดเวลาได้ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาครึ่งปี ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก

ณ ที่จ่าย ตลอดจนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ประเมินให้ชำระล่วงหน้า ถือเป็นเครดิตในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสิ้นปี ดังนั้น ในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละปี จึงอาจมีกรณีเสียภาษีเพิ่มเติม หรือบางกรณีอาจได้รับภาษีคืนก็ได้ เช่น ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายเกินกว่าที่จะต้องเสียเป็นต้น ผู้ฝ่าฝืนไม่เสียภาษีอาจจะถูกประเมินให้เสียภาษีพร้อมด้วยเบี้ยปรับหรือเงินเพิ่ม ซึ่งอาจถูกดำเนินการอายัดหรือยึดทรัพย์สินขายทอดตลาดนำเงินไปชำระภาษีและอาจถูกดำเนินคดีอาญาได้

3.3.2.2 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ผู้มีเงินได้ที่อยู่ในข่ายเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้น แบ่งได้เป็น 4 ประเภทคือ บุคคลธรรมดา ผู้ถึงแก่ความตาย กองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง และห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีชนิดบุคคล สำหรับการจัดตั้งโรงเรียนกวดวิชาโดยบุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทยไม่อยู่ในข่ายที่จะเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

3.3.2.3 เงินได้พึงประเมินและแหล่งเงินได้

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จะต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือไม่เป็นจำนวนเท่าใดนั้น ก่อนอื่นต้องพิจารณาว่าผู้นั้นมีเงินได้พึงประเมินหรือไม่ และเงินได้นั้นเป็นเงินได้พึงประเมินที่มีแหล่งที่มาจากในประเทศหรือนอกประเทศ หรือเป็นเงินได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้หรือไม่ มี 5 ประเภทดังนี้

- 1) เงิน หมายถึง เงินตราไทยหรือเงินต่างประเทศที่ได้รับ ถ้าได้รับเป็นเงินตราต่างประเทศให้คำนวณค่าเป็นเงินตราไทย โดยอ้างอิงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของธนาคารพาณิชย์ที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์และอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศไว้
- 2) ทรัพย์สินซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน หมายถึง ทรัพย์สินตามความหมายในประมวลกฎหมายแพ่งซึ่งอาจมีรูปร่างและไม่มีรูปร่างก็ได้ แต่ต้องเป็นสิ่งที่ได้รับและสามารถคิดคำนวณได้เป็นเงิน ตัวอย่างเช่น ได้รับทรัพย์สินที่เป็นบ้านหรือรถยนต์จากการชิงโชค ต้องจะต้องถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายและต้องนำไปรวมคำนวณเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นต้น
- 3) ประโยชน์ซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน หมายถึง สิ่งได้รับมาที่ไม่ใช่เงิน ไม่ใช่ทรัพย์สิน เป็นประโยชน์อย่างอื่นที่สามารถคิดคำนวณได้เป็นเงิน
- 4) เงินค่าภาษีอากรที่ผู้จ่ายเงินหรือผู้อื่นออกแทนให้
- 5) เครดิตภาษีเงินปันผลเป็นมาตรการที่เกิดขึ้นมาเพื่อขจัดหรือบรรเทาภาษีซ้ำซ้อนของเงินปันผล

เงินได้ของผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาเป็นเงินได้จากรายรับของการให้บริการ การศึกษาและ(หรือ)การขายหนังสือหรือเอกสารประกอบการเรียน โดยส่วนใหญ่จะได้รับในรูปแบบ ของเงิน

3.3.2.4 ประเภทของเงินได้พึงประเมินและการหักค่าใช้จ่าย

เงินได้พึงประเมินที่ต้องนำมาคำนวณภาษีเงินบุคคลธรรมดา ซึ่งตามกฎหมาย กำหนดให้เงินได้แต่ละประเภทหักค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ออกก่อน แล้วจึงนำไปหักลดหย่อน เพื่อให้ ได้เงินสุทธิไปคิดภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยเงินได้พึงประเมินสามารถ แยกออกได้เป็น 8 ประเภท ดังนี้

- 1) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 ได้แก่ เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน
- 2) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 2 ได้แก่ เงินได้จากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้
- 3) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 3 ได้แก่ ค่าแห่งกู๊ดวิลล์ ค่าแห่งลิขสิทธิ์หรือสิทธิอย่าง อื่น เงินปีหรือเงินได้ที่มีลักษณะเป็นเงินรายปีอันได้มาจากพินัยกรรม นิติกรรมอย่าง อื่น หรือคำพิพากษาของศาล
- 4) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 ได้แก่ ดอกเบี้ยหรือเงินปันผล เป็นต้น
- 5) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 5 ได้แก่ เงินหรือประโยชน์อย่างอื่น ที่ได้เนื่องจากการ ให้เช่าทรัพย์สิน เป็นต้น
- 6) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 6 ได้แก่ เงินได้จากวิชาชีพอิสระ เช่น วิชากฎหมาย วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี เป็นต้น
- 7) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 7 ได้แก่ เงินได้จากการรับเหมาที่ผู้รับเหมาต้องลงทุน ด้วยการจัดหาสัมภาระในส่วนสำคัญนอกจากเครื่องมือ
- 8) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 ได้แก่ เงินได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์ การขนส่ง หรือการอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในประเภทที่ 1 ถึงประเภทที่ 7

เงินได้พึงประเมินของผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาจะตกอยู่ในเงินได้พึงประเมิน ประเภทที่ 8 คือ เงินได้จากการธุรกิจ

3.3.2.5 การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสิ้นปี

โดยทั่วไปผู้มีเงินได้ต้องนำเงินได้พึงประเมินทุกประเภทตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นไปคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ณ สิ้นปี โดยมีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

เงินได้สุทธิ	ช่วงเงินได้สุทธิ แต่ละชั้น	อัตราภาษี ร้อยละ	ภาษีแต่ละชั้น เงินได้สุทธิ	ภาษีสะสม สูงสุดของชั้น
1 - 150,000	150,000	ได้รับยกเว้น	-	-
150,001 - 500,000	350,000	10	35,000	35,000
500,001 - 1,000,000	500,000	20	100,000	135,000
1,000,001 - 4,000,000	3,000,000	30	900,000	1,035,000
4,000,001 บาทขึ้นไป		37		

หมายเหตุ : การยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เงินได้สุทธิเฉพาะส่วนไม่เกิน 150,000 บาท

มีผลบังคับใช้สำหรับเงินได้สุทธิที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป

ที่มา: กรมสรรพากร.

3.3.3 ภาษีเงินได้นิติบุคคล

3.3.3.1 หลักการ

ภาษีเงินได้นิติบุคคล ตามประมวลรัษฎากรเป็นภาษีทางตรงประเภทหนึ่ง เช่นเดียวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ผู้มีเงินได้ เป็น"บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล" ซึ่งมีบทนิยามเป็นพิเศษต่างจากผู้มีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับความหมายของเงินได้พึงประเมินและประเภทเงินได้พึงประเมินในเรื่องภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานำมาใช้กับภาษีเงินได้นิติบุคคลด้วย แต่หลักเกณฑ์เรื่องอื่นๆ เช่น แหล่งเงินได้ การยกเว้นภาษี วิธีคำนวณภาษี เป็นต้น ไม่สามารถนำมาใช้กับภาษีเงินได้นิติบุคคล

โดยทั่วไปฐานภาษีเงินได้นิติบุคคล ได้แก่กำไรสุทธิ (มีฐานอื่นอีก) ซึ่งคำนวณได้จากรายได้และรายจ่ายของกิจการ ที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชี แต่หากขาดทุนไม่จำเป็นต้องเสียภาษี ดังนั้นเพื่อให้การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นไปตามนโยบายของรัฐ เพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษี กฎหมายจึงมีข้อกำหนดบางประการเกี่ยวกับการคำนวณหากำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ทำให้จำเป็นต้องมีการปรับปรุงกำไรสุทธิตามหลักการบัญชีให้เป็นกำไร

สุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล นอกจากนี้วิธีการจัดเก็บตามหลักการดังกล่าวยังมีวิธีการจัดเก็บโดยวิธีอื่น คือ เก็บจากยอดรายรับหรือยอดขายก่อนหักรายจ่าย หรือเก็บการค้าโดยศรัคค่าระวางฯ ของกิจการขนส่งระหว่างประเทศ หรือเก็บจากการจำหน่ายกำไรไปต่างประเทศ ฯลฯ เป็นต้น

3.3.3.2 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ได้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล โดยประมวลรัษฎากรได้ให้คำนิยามของคำว่า “บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล” ไว้เป็นพิเศษ ซึ่งนอกจากจะหมายถึงบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ยังหมายถึงบุคคลอื่นๆ ด้วย ได้แก่

1. บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ได้แก่ บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด และห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน
2. บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ กิจการที่ประกอบกิจการในประเทศไทย กิจการที่ได้รับเงินพึงประเมินบางประเภทที่จ่ายจากหรือในประเทศไทย และกิจการที่มีลูกจ้างหรือผู้ทำการแทนประกอบกิจการในประเทศไทยซึ่งเป็นเหตุให้ได้รับเงินได้หรือผลกำไรในไทย
3. กิจการที่ดำเนินการเป็นทางการค้าหรือหากำไรโดยรัฐบาลต่างประเทศ องค์การของรัฐบาลต่างประเทศ และนิติบุคคลอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ
4. กิจการร่วมค้า ซึ่งเป็นกิจการที่ดำเนินการร่วมกันเป็นทางการค้าหรือหากำไร
5. มูลนิธิหรือสมาคม
6. นิติบุคคลอื่นที่อธิบดีกรมสรรพากรประกาศกำหนด

รูปแบบบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเป็นหนึ่งในรูปแบบของการประกอบกิจการโรงเรียนกวดวิชา โดยบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ประกอบกิจการโรงเรียนกวดวิชาที่มีจำนวนหุ้นหรือทุนเป็นของผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนหุ้นหรือทุนทั้งหมด และจะต้องมีจำนวนผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดไม่อยู่ในข่ายเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

3.3.3.3 การคำนวณภาษี อัตราภาษีและฐานภาษี

ประมวลรัษฎากรได้กำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล คำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลจากฐานภาษีที่แตกต่างกันดังนี้

1. กำไรสุทธิ
2. รายได้ก่อนหักรายจ่าย
3. เงินได้ที่จ่ายจากหรือในประเทศไทย
4. การจำหน่ายกำไรออกไปนอกประเทศ

โดยทั่วไปแล้วนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยรวมถึงธุรกิจจะมีฐานภาษีคือกำไรสุทธิ ซึ่งคำนวณได้จากรายได้จากกิจการหรือเนื่องจากกิจการที่กระทำในรอบระยะเวลาบัญชี ตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 65

การคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจะต้องใช้เกณฑ์สิทธิ หมายถึงให้นำรายได้ที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีใด แม้ว่าจะยังไม่ได้รับชำระในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น มารวมคำนวณเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีด้วย และให้นำรายจ่ายทั้งสิ้นที่เกี่ยวกับรายได้ แม้จะยังไม่ได้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นมารวมคำนวณเป็นรายจ่ายของรอบระยะเวลาบัญชีด้วย

กำไรสุทธิที่ต้องเสียภาษีเงินได้ จะต้องเป็นกำไรสุทธิที่เกิดจากรายได้ของกิจการหรือเนื่องจากกิจการหักด้วยรายจ่ายของกิจการ ผลลัพธ์จึงจะเป็นกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้

อัตราภาษีเงินได้สำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลโดยทั่วไป คือ ร้อยละ 30 ของกำไรสุทธิ อย่างไรก็ตามได้มีการลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่คำนวณจากกำไรสุทธิบางกรณี ดังนี้

1. ลดเหลือร้อยละ 10 ให้แก่ธนาคารพาณิชย์ สำหรับเงินได้จากการรับฝากหรือกู้ยืมเงินตราจากต่างประเทศเพื่อให้กู้ยืมในต่างประเทศ และบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ประกอบกิจการวิเทศธนกิจ
2. ลดเหลือร้อยละ 15 ร้อยละ 20 หรือ ร้อยละ 25// สำหรับบริษัทที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีข้อกำหนดเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกา
3. กรณีอื่นๆ ที่เป็นไปตามกฎหมายกำหนด

บทที่ 4

วรรณกรรมปริทัศน์ แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

4.1 วรรณกรรมปริทัศน์

ในส่วนนี้ได้จำแนกงานวิจัยออกเป็น 3 ส่วน โดยส่วนแรก เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการกวดวิชาในประเทศไทยและในต่างประเทศ ส่วนที่สองเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดอุปสงค์ของสินค้าต่าง ๆ และส่วนสุดท้ายเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับผลของการขึ้นภาษีต่ออุปสงค์สินค้า

4.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการกวดวิชา

4.1.1.1 การกวดวิชาในประเทศไทย

งานวิจัยโครงสร้างตลาดของโรงเรียนกวดวิชา โดยอรทัย สุทัศน์ (2553) พบว่า การกวดวิชาในเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานครมีลักษณะเป็นตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด หลักสูตรและรูปแบบของการกวดวิชาที่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน สามารถทดแทนกันได้ ผู้เรียนมีความรอบรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกวดวิชาค่อนข้างมาก ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการเปรียบเทียบข้อมูลโรงเรียนกวดวิชาที่เรียนอยู่ในปัจจุบันกับโรงเรียนกวดวิชาแห่งอื่นๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกโรงเรียนกวดวิชา และจะตัดสินใจเลือกเรียนโดยพิจารณาจากความสามารถของผู้สอนเป็นอันดับแรก การเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ทำได้ไม่ยาก เนื่องจากใช้เงินลงทุนไม่สูงมาก

ส่วนงานวิจัยที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจของประเทศโดย มนชยา อรุณยศและศิวพงศ์ วีระอำพน (2548) ได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการกวดวิชากับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการพัฒนาแบบจำลองรุ่นอายุเหลื่อมกัน (Overlapping Generations) พบว่า คนที่กวดวิชาคือคนที่มีความสามารถเริ่มต้นค่อนข้างสูงและเป็นผู้ที่น่าจะได้เข้าศึกษาต่ออยู่แล้ว ส่วนคนที่มีความสามารถเริ่มต้นต่ำและไม่น่าจะได้เข้าศึกษาต่อจะไม่เลือกเรียนกวดวิชา เนื่องจากการได้เข้าศึกษาไม่คุ้มค่าในเชิงอรรถประโยชน์ตลอดชีวิตสำหรับคนกลุ่มที่มีความสามารถต่ำ นอกจากนี้การกวดวิชาสามารถเพิ่มความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้โดยผ่านการยกระดับความสามารถขั้นต่ำของผู้ที่ได้รับคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการสะสมทุนมนุษย์

ประโยชน์ของโรงเรียนกวดวิชานอกจากจะมีผลดีต่อเศรษฐกิจตามที่กล่าวมาแล้วนั้น ยังมีผลดีต่อนักเรียน โดยงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2552) สามารถสรุปได้ว่า การกวดวิชาช่วยให้การเรียนดีขึ้น ช่วยในการสอบเข้าศึกษาต่อ ด้วยการแก้ไขข้อบกพร่องหรือเพิ่มเติมเนื้อหา อีกทั้งเพื่อเตรียมตัวล่วงหน้าก่อนการเรียนในชั้นเรียน ผลจากการเรียนกวดวิชาจะขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ ความสนใจเอาใจใส่ของนักเรียน ความสามารถของอาจารย์ในการสอน ผลจากการเรียนกวดวิชาจึงขึ้นอยู่กับทั้ง

นักเรียนและครูผู้สอน ตลอดจนเอกสารต่างๆ ที่โรงเรียนแจกหรือขายให้นักเรียน แต่ก็ยังคงมี ปัญหาที่เกิดขึ้นจากโรงเรียนกวดวิชาหรือการกวดวิชา โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากความไม่ได้มาตรฐานของโรงเรียนและการเอาเปรียบของโรงเรียนกวด วิชา ปัญหาจากการที่ผู้ปกครองมีภาระจำยอมต้องส่งบุตรหลานเรียนกวดวิชา และปัญหาที่ กระทบต่อนักเรียนที่ต้องเรียนกวดวิชา ทำให้ไม่มีเวลาพักผ่อน หรือเรียนรู้ในด้านอื่นๆ ซึ่งตรง กับปัญหาของการกวดวิชาที่พูดถึงในงานวิจัยของไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2545) โดยให้ความเห็น ว่า โรงเรียนกวดวิชามีปัญหาเรื่องห้องเรียนคับแคบ สถานที่เรียนอยู่ไกลบ้าน มีจำนวนนักเรียน มากเกินไปทำให้ครูดูแลไม่ทั่วถึง ห้องสุขามีไม่เพียงพอและสภาพแวดล้อมโดยรอบโรงเรียนไม่ดี สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน พบว่า นักเรียนให้ความสนใจในชั้นเรียนปกติน้อยลง ไม่มี เวลาพักผ่อนหรือทำกิจกรรมอื่นๆ

การเรียนกวดวิชาแม้จะก่อให้เกิดประโยชน์ แต่การเรียนกวดวิชาก็ได้ก่อให้เกิด ผลกระทบในด้านลบพอสมควร โดยเฉพาะการสร้างภาระค่าใช้จ่ายแก่ผู้ปกครองอย่างมาก นอกจากการสร้างภาระค่าใช้จ่ายกับผู้ปกครองแล้ว การกวดวิชายังก่อให้เกิดผลกระทบต่อ นักเรียน เนื่องจากนักเรียนต้องใช้เวลาว่างไปกับการเรียนกวดวิชา ก่อให้เกิดความห่างเหิน ระหว่างเด็กกับผู้ปกครองมีผลต่อความอบอุ่นในครอบครัว

4.1.1.2 การกวดวิชาในต่างประเทศ

งานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยกำหนดความต้องการกวดวิชาในต่างประเทศ พบว่า พื้นที่ที่ นักเรียนพักอาศัยมีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนในประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เวียดนาม ตุรกีและศรีลังกา จากงานวิจัยของ Stevenson and Baker (1992), Kim (2010), Dang (2007), Tansel and Bircan (2006) และ Pallegedara (2011) ตามลำดับ งานวิจัยในทุก ประเทศพบว่านักเรียนที่อาศัยในเขตเมือง โดยเฉพาะในเมืองหลวงมีแนวโน้มเรียนกวดวิชา มากกว่านักเรียนในเขตชนบทหรือในต่างจังหวัด ทั้งนี้เนื่องมาจากรายได้ของครัวเรือนในเขต เมืองสูงกว่าในเขตชนบท นอกจากนี้การเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาสำหรับนักเรียนที่อาศัยในเขต เมืองมีความสะดวกมากกว่าจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักเรียนในเขตเมืองเรียนกวดวิชา มากกว่า

ส่วนปัจจัยด้านพื้นฐานครอบครัวพบว่า รายได้ของครอบครัวมีอิทธิพลต่อการเรียนกวด วิชาของนักเรียนในทิศทางเดียวกัน โดยพบว่าหากผู้ปกครองมีรายได้สูงกว่ามีผลทำให้นักเรียน จะเรียนกวดวิชาและมีค่าใช้จ่ายในการกวดวิชามากกว่า โดยในประเทศเวียดนามและเกาหลีใต้ พบว่า การกวดวิชา มีลักษณะเป็นสินค้าจำเป็น แต่ในทางกลับกันประเทศศรีลังกาพบว่าการกวด วิชาเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย นอกจากรายได้ของผู้ปกครองแล้วแนวโน้มการเรียนกวดวิชาของ นักเรียนยังขึ้นอยู่กับการศึกษาของผู้ปกครองด้วย ดังผลการวิจัยการเรียนกวดวิชาของนักเรียน

ในประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เวียดนาม ตุรกี และศรีลังกา พบว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกับการศึกษาของผู้ปกครอง คือ นักเรียนจะเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นหากผู้ปกครองมีการศึกษาสูงขึ้น

นอกจากลักษณะพื้นที่ที่พักอาศัยและพื้นฐานครอบครัวแล้ว ลักษณะเฉพาะตัวของนักเรียนเป็นอีกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชา โดยพบว่านักเรียนเพศชายในญี่ปุ่นมีความต้องการเรียนกวดวิชาเมื่อนักเรียนเพศหญิง แต่ผลการวิจัยในประเทศเกาหลีใต้กลับแตกต่างจากประเทศญี่ปุ่นอย่างสิ้นเชิง เนื่องจากนักเรียนเพศชายในประเทศเกาหลีใต้เรียนกวดวิชาน้อยกว่า นอกจากนี้ในประเทศเวียดนามพบว่านักเรียนเพศหญิงและเพศชายไม่มีความแตกต่างในการเรียนกวดวิชา ทั้งนี้อาจจะเป็นไปได้ในเรื่องลักษณะสังคมของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน อย่างเช่นประเทศญี่ปุ่นตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดีนั้นมีไว้สำหรับผู้ชาย จึงทำให้ผู้ปกครองมีแนวโน้มที่จะใช้จ่ายในการศึกษาให้แก่ลูกชายมากกว่าลูกสาว สำหรับอิทธิพลของเกรดเฉลี่ยสะสมจากงานวิจัยของ Stevenson and Baker (1992) พบว่านักเรียนในประเทศญี่ปุ่นที่มีเกรดเฉลี่ยสูงจะเรียนกวดวิชามากขึ้น เนื่องจากการเรียนกวดวิชาเป็นวิธีที่ใช้โดยนักเรียนที่มีความสามารถหรือนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสูงอยู่แล้วเพื่อพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น มากกว่าใช้เป็นวิธีการแก้ปัญหาการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถไม่ถึงระดับเกณฑ์มาตรฐาน

ประเภทโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาและระดับชั้นที่นักเรียนศึกษา มีเพียงงานวิจัยของ Dang (2007) และ Kim (2010) ที่นำตัวแปรดังกล่าวมาศึกษา โดย Dang พบว่าการกวดวิชาของนักเรียนในประเทศเวียดนามมีแนวโน้มมากขึ้นในระดับชั้นที่สูงขึ้น เนื่องจากการเรียนกวดวิชาเป็นสินค้าจำเป็นในระดับชั้นที่สูงกว่า ส่วน Kim พบว่า ในประเทศเกาหลีใต้นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลมีแนวโน้มเรียนกวดวิชาเมื่อนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนเอกชนเนื่องจากค่าเทอมระหว่างโรงเรียนสองประเภทนี้ไม่มีความแตกต่างกัน ประกอบกับโรงเรียนรัฐบาลในประเทศเกาหลีใต้มีการเปลี่ยนผู้บริหารและอาจารย์เป็นประจำทำให้การบริหารงานในเรื่องการศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลไม่ต่อเนื่องและทำให้คุณภาพของโรงเรียนรัฐบาลแตกต่างจากโรงเรียนเอกชน

4.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดอุปสงค์สินค้าและผลของนโยบายภาษีต่ออุปสงค์สินค้า

เนื่องจากข้อมูลทุติยภูมิที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดอุปสงค์ของการเรียนกวดวิชานั้นได้แยกข้อมูลนักเรียนออกเป็นนักเรียนที่เรียนกวดวิชากับนักเรียนที่ไม่ได้เรียนกวดวิชา ซึ่งคล้ายคลึงกับการวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดการสูบบุหรี่ คือ แยกข้อมูลออกเป็นคนที่สูบบุหรี่และไม่ได้สูบบุหรี่ จึงนำแนวทางในการวิเคราะห์จากงานวิจัยสินค้าประเภทบุหรี่มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา

การศึกษาผลกระทบของราคาบุหรี่และนโยบายในการควบคุมการสูบบุหรี่ของผู้ใหญ่นักศึกษาในมหาวิทยาลัย และเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศสหรัฐอเมริกา โดย Tauras (2005), Chaloupka and Wechsler (1997), Chaloupka and Ross (2001) และ Chaloupka and Pacula (1998) ได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือการวิเคราะห์การสูบบุหรี่ของประชาชน (Smoking Participation) โดยแบบจำลอง Probit และการวิเคราะห์จำนวนบุหรี่ที่ผู้สูบบุหรี่สูบเฉลี่ยต่อเดือน โดย Ordinary Least Squares Method (OLS) และ Generalized Linear Model (GLM) การใช้แบบจำลอง Probit มาวิเคราะห์ได้แบ่งประชากรออกเป็น 2 ส่วนคือ ผู้ที่สูบบุหรี่กับผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ โดยเกณฑ์ในการวัดคือ ผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ภายในเวลา 30 วันจะถือว่าเป็นผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ ส่วนราคาบุหรี่สำหรับผู้ที่ไม่สูบบุหรี่จะใช้ราคาเฉลี่ยเป็นตัวแทนและมีการนำตัวแปรอื่นๆ มาวิเคราะห์ร่วม เช่น เพศ เชื้อชาติ อายุ รายได้ ลักษณะครอบครัว เป็นต้น

ส่วนงานวิจัยในประเทศกำลังพัฒนาได้รับความสนใจค่อนข้างน้อยกว่าในประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้มีผลงานวิจัยค่อนข้างน้อย แต่อย่างไรก็ตามได้ทำการศึกษาผลงานวิจัยในประเทศกำลังพัฒนา โดย Kostova et al. (2010) ได้ศึกษาผลกระทบจากราคาบุหรี่ต่อวัยรุ่นในประเทศที่มีรายได้ต่ำ (Lower-income country) รวม 20 ประเทศ โดยใช้ข้อมูลจาก Global Youth Tobacco Survey (GYTS) วิเคราะห์ด้วยแบบจำลอง Logit ซึ่งมีลักษณะข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เหมือนแบบจำลอง Probit ที่ศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา คือ มีการแบ่งประชากรออกเป็น 2 ส่วนคือ ผู้ที่สูบบุหรี่และผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ โดยใช้เกณฑ์ในการวัดเหมือนกันคือ ผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ภายใน 30 วันถือว่าเป็นผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ และใช้ราคาเฉลี่ยเป็นตัวแทนราคาสำหรับผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ ซึ่งมีผลการวิจัยไปในทิศทางเดียวกับในประเทศสหรัฐอเมริกา

การทบทวนวรรณกรรมข้างต้นโดยสรุปดังตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลประชากรที่มีลักษณะแบ่งออกเป็นสูบหรือไม่สูบบุหรี่ เหมือนกับการกวดวิชาคือ ข้อมูลแบ่งออกเป็นนักเรียนที่เรียนกวดวิชาและไม่เรียนกวดวิชา ดังนั้นเหมาะสมที่จะนำแบบจำลอง Logit หรือ Probit มาใช้วิเคราะห์ในเรื่องการกวดวิชา และนำกระบวนการ วิจัยที่งานต่างๆ ใช้ปฏิบัติ รวมถึงวิธีการวิเคราะห์ผลการวิจัย มาปรับปรุงให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ

เรียนทฤษฎีต่อไป ส่วนผลของการขึ้นภาษีต่อความต้องการสินค้า จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมายังไม่พบการวิจัยเกี่ยวกับผลของนโยบายภาษีต่อความต้องการเรียนทฤษฎี จึงได้ทำการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับผลกระทบของนโยบายภาษีต่ออุปสงค์สินค้าประเภทต่างๆ ดังนี้

ผลการวิจัยในประเทศรัสเซียซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศที่มีภาษีบุหรี่ต่ำที่สุด และในประเทศจีนซึ่งเป็นตลาดใหญ่ของบุหรี่ โดย Lance et al. (2004) พบว่ามีค่าความยืดหยุ่นของการสูบบุหรี่ต่อราคาประมาณ -0.05 แสดงว่านโยบายภาษีทำให้ประชาชนในประเทศจีนและรัสเซียเลิกสูบบุหรี่น้อยมากหรือแทบจะไม่มีผลต่อการเลิกสูบบุหรี่ เหตุผลที่ราคามีผลค่อนข้างน้อยต่อการสูบบุหรี่ของประชาชนในสองประเทศนี้เนื่องจากผู้บริโภคมีการเสพติดบุหรี่อย่างมาก และทั้งสองประเทศมีการควบคุมสินค้าประเภทยาสูบน้อยมาก ซึ่งต่างกับในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีนโยบายภาษีบุหรี่ที่ค่อนข้างได้ผล และมีนโยบายสุขภาพ โฆษณาการเลิกบุหรี่ และการช่วยเหลือของสังคมในการสนับสนุนให้เลิกสูบบุหรี่ ซึ่งในประเทศยากจน เช่น รัสเซียและจีนไม่มีการช่วยเหลือเหมือนดังสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นเหตุผลสำหรับที่ผู้บริโภคไม่ค่อยมีการตอบสนองเมื่อราคาบุหรี่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามความพยายามในการควบคุมการสูบบุหรี่ของประชาชนในประเทศจีน เนื่องจากประเทศจีนมีการสูบบุหรี่สูงที่สุดในโลก ซึ่งเป็นบ่อนทำลายสุขภาพของประชาชน กระทรวงสาธารณสุข เห็นความสำคัญในการควบคุมการสูบบุหรี่ แต่ไม่สามารถชักจูงให้กระทรวงการคลังและกระทรวงเกษตรสนับสนุนในการขึ้นภาษี เนื่องจากบุหรี่สร้างรายได้ให้รัฐค่อนข้างมาก ดังนั้นเพื่อศึกษาผลกระทบของการขึ้นภาษีต่อการบริโภค รายได้ของรัฐและอุตสาหกรรมยาสูบ จึงได้ทำการประมาณอุปสงค์เพื่อหาค่าความยืดหยุ่นอุปสงค์ต่อราคา ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการเพิ่มภาษีบุหรี่มีผลทำให้รัฐบาลมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่มีผลทำให้รายได้ของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมนี้ลดลง เกษตรกรที่ปลูกยาสูบมีรายได้ลดลง นอกจากนี้พบว่าประชากรประมาณ 2 ล้านคนจะปลอดภัยกับนโยบายการขึ้นภาษีบุหรี่ ลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลลง จากผลสรุปดังกล่าว Hu and Mao (2002) จึงให้ความเห็นว่าการเพิ่มภาษีบุหรี่เป็นนโยบายที่รัฐบาลควรนำมาใช้

นอกจากนี้ในประเทศไทยได้มีการวิจัยผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงภาษีสรรพสามิตบุหรี่ โดยใช้แบบจำลอง Linear Expenditure System (LES) กับข้อมูลภาคตัดขวางของรายงานการสำรวจสถานะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน โดยแบ่งสินค้าเป็น 4 ประเภทคือ อาหารและเครื่องดื่ม เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ บุหรี่และยาสูบ และสินค้าอื่นๆ โดยพบว่าสิ่งเสพติดต่างๆ มีค่าความยืดหยุ่นต่อราคาในระดับต่ำมาก ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าสัดส่วนการเพิ่มขึ้นของราคาบุหรี่ควรจะเป็น 1.8 เท่าของการเพิ่มขึ้นของรายได้ผู้สูบบุหรี่ จึงจะป้องกันไม่ให้เกิดการสูบบุหรี่เพิ่มขึ้นเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น ดังนั้นการนำกลไกราคาเพื่อควบคุมปริมาณการสูบบุหรี่นอกจากจะทำให้การสูบบุหรี่ลดลงแล้ว ยังทำให้รัฐมีรายได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย

การศึกษาการขึ้นภาษีของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไอร์แลนด์พบว่าภาษีสรรพสามิตขาดประสิทธิภาพในการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Walsh, 1970) เพราะ

ผู้บริโภคมักจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงราคา เนื่องจากผู้บริโภคมักลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพียงเล็กน้อยแต่ครัวเรือนต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายในการดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้นและลดการบริโภคสินค้าอื่นๆ ส่วนการวิจัยผลกระทบของภาษีต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย โดย พรรณณา ช่างเพชร (2544) ที่ทำการวิจัยผลกระทบของภาษีต่ออุปสงค์สุราผลไม้ไทยและสุราผลไม้ต่างประเทศโดยใช้การวิเคราะห์อุปสงค์การบริโภคพร้อมกับกลยุทธ์ในการปรับตัวทางด้านราคาของผู้นำเข้า ซึ่งจะนำไปสู่การวิเคราะห์ผลกระทบจากภาษี โดยใช้สมการที่มีรูปแบบ Cobb-Douglas Function ซึ่งพบว่าราคามีผลต่อปริมาณการบริโภคของสุราผลไม้ทั้งสองประเภทใกล้เคียงกัน และผลของการปรับเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิตนั้น หากอัตราภาษีทำให้ราคาเพิ่มขึ้นตามเป็นสัดส่วนกัน จะทำให้ปริมาณการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ที่ผลิตในประเทศไทยลดลงอย่างมากทั้งสองประเภท แต่ในสถานการณ์จริงนั้น ในกรณีสุราผลไม้นำเข้า การปรับตัวของราคาจะไม่เป็นสัดส่วนที่สูงตามการปรับเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิต เนื่องจากผู้ประกอบการแก้ปัญหาด้วยการนำเข้าสินค้าที่มีราคาถูกลง อย่างไรก็ตามการปรับเพิ่มอัตราภาษีอย่างต่อเนื่องในอัตราสูง ก็ส่งผลให้ราคาสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลในการจำกัดการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนในกรณีสุราผลไม้ไทยไม่กระทบจากการปรับอัตราสรรพสามิตมากนัก เนื่องจากระดับราคาเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยและไม่ว่าราคาจะปรับเปลี่ยนในทิศทางใด การทดแทนกันระหว่างสุราผลไม้ไทยและสุราผลไม้นำเข้าก็มีค่าน้อยมาก

นอกจากสินค้าบุหรี่ยี่ห้อและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่กล่าวถึงไปแล้วข้างต้น ยังได้พบทวนวรรณกรรมในกรณีสินค้าอื่นเพิ่มเติม นั่นคือ น้ำประปาซึ่งมีความจำเป็นในการดำรงชีวิตของประชาชน โดยเท็ดคักดี ชมโตะสุวรรณ (2547) ได้ศึกษาอุปสงค์น้ำประปาในกลุ่มครัวเรือน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มครัวเรือนที่มีฐานะยากจน กลุ่มครัวเรือนที่มีฐานะใกล้เคียงกลุ่มครัวเรือนที่มีฐานะปานกลาง และกลุ่มครัวเรือนที่มีฐานะร่ำรวย พบว่าแต่ละกลุ่มครัวเรือนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยที่กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำจะมีค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของน้ำประปามากกว่ากลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูง ซึ่งหมายความว่าเมื่อรัฐขึ้นราคาน้ำประปาจะมีผลกระทบต่อปริมาณอุปสงค์น้ำประปาในครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำมากกว่าครัวเรือนที่มีรายได้สูง ดังนั้นการที่ภาครัฐใช้นโยบายขึ้นราคาหรือภาษีในอัตราที่เท่ากันทุกครัวเรือนจะนำมาซึ่งความไม่เป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำประปา นอกจากนี้ผลทดสอบนโยบายภาษีเชิงจำลอง 3 แบบ ได้แก่ นโยบายอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มแบบอัตราเดียวกันกับสินค้าปกติทั่วไป นโยบายภาษีมูลค่าเพิ่มแบบต่างอัตรากับสินค้าปกติทั่วไปโดยใช้การเพิ่มอัตราราคาน้ำประปาโดยตรง และนโยบายภาษีมูลค่าเพิ่มแบบต่างอัตราสองระดับ พบว่านโยบายภาษีน้ำประปาที่ประเทศไทยใช้อยู่ในปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการลดอุปสงค์น้ำประปา

การศึกษาผลของนโยบายการขึ้นภาษีในสินค้าต่างๆต่อการบริโภค โดยการนำคำนวณค่าความยืดหยุ่นอุปสงค์มาใช้ประกอบการวิเคราะห์พบว่า ผลที่เกิดขึ้นมีความแตกต่างกันในแต่ละประเภทสินค้า เช่น กรณีของการศึกษาผลการขึ้นภาษีในสินค้าประเภทบุหรี่ซึ่งมีการศึกษาในหลายประเทศพบว่า การขึ้นภาษีมีผลทำให้ปริมาณการสูบบุหรี่ลดลง แต่ปริมาณการสูบบุหรี่ที่ลดลงจะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ เช่น การรณรงค์ เป็นต้น ส่วนกรณีของการศึกษาผลการขึ้นภาษีสำหรับสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่า นโยบายภาษีขาดประสิทธิภาพคือไม่ได้ส่งผลให้เกิดการลดการบริโภคในบางประเทศแตกต่างจากสินค้าประเภทบุหรี่ เพราะผู้บริโภคและผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะที่เกิดขึ้น เช่นเดียวกับน้ำประปาพบว่านโยบายภาษีน้ำประปาที่มีอยู่ในประเทศไทยไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำประปาและสร้างความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำเนื่องจากน้ำประปาเป็นสินค้าจำเป็น

งานศึกษาผลของภาษีต่อการบริโภคสินค้าประเภทต่างๆ ได้เสนอแนวทางในการวิเคราะห์มาตรการทางภาษีว่าจะเกิดผลอย่างไรต่อผู้บริโภค และนำผลการวิเคราะห์มาใช้ในการพิจารณาความเหมาะสมของนโยบาย โดยพิจารณาจากผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นของนโยบายที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน นอกจากนี้ในแต่ละงานศึกษา ยังได้มีการเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของระดับราคา ตามแต่ละวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ตารางที่ 4.1 อธิบายเปรียบเทียบการศึกษาผลกระทบของราคาบุหรี่ต่อจำนวนผู้สูบบุหรี่

ผู้ทำการศึกษา	แบบจำลอง	ประเทศที่ศึกษา	Outcome Variable	ผลการศึกษา
Tauras (2005)	Probit	สหรัฐอเมริกา	ได้สมมติให้ผู้สูบบุหรี่ (Smoking Participation) เป็น Binary Variable มีค่าเท่ากับ 1 หากสูบบุหรี่เพียงครั้งเดียว ภายในระยะเวลา 30 วัน นอกนั้นมีค่าเป็น 0	การขึ้นราคาของบุหรี่ทำให้จำนวนผู้สูบบุหรี่ลดลง เนื่องจาก ราคามีความสัมพันธ์เป็นลบกับการเข้าสูบบุหรี่ หรือ ความยืดหยุ่นต่อราคาของการเข้าสูบบุหรี่ (Price Elasticity of Participation) ซึ่งคำนวณโดยใช้สัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรราคา มีค่าเป็นลบ
Kostova et al. (2010)	Logit	Developing Countries		
Chaloupka and Ross (2001)	Probit	สหรัฐอเมริกา		
Chaloupka and Pacula (1998)	Probit	สหรัฐอเมริกา		
Chaloupka and Grossman (1996)	Probit	สหรัฐอเมริกา		
Chaloupka and Wechsler (1997)	Probit	สหรัฐอเมริกา		
Lance et al. (2004)	Logit	รัสเซียและจีน	-	

4.2 กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

4.2.1 ทฤษฎีอุปสงค์

4.2.1.1 อุปสงค์ (Demand)

อุปสงค์ หมายถึง ความต้องการซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งของผู้บริโภคพร้อมกับความสามารถในการสนองความต้องการดังกล่าว อุปสงค์ที่ผู้บริโภคมีต่อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งจะมีปัจจัยต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องมากมาย ฟังก์ชันอุปสงค์จึงหมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเสนอซื้อของกับปัจจัยต่างๆ ที่มีส่วนในการกำหนดปริมาณเสนอซื้อของผู้บริโภค เช่น ราคาสินค้า รายได้ของผู้บริโภค และราคาสินค้าชนิดอื่น เป็นต้น (นราทิพย์ ชูติวงศ์, 2544)

4.2.1.2 ปัจจัยกำหนดอุปสงค์

ปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดความต้องการบริโภคสินค้านั้นจะมีอิทธิพลต่อปริมาณซื้อไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้บริโภคแต่ละคนและกาลเวลา ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ ราคาของสินค้าชนิดนั้น ราคาสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง รายได้เฉลี่ย จำนวนประชากร รสนิยม เป็นต้น

ในด้านปัจจัยราคาของสินค้าจะกระทบต่อความต้องการสินค้าในทิศทางตรงข้าม กล่าวคือ เมื่อราคาสินค้าเพิ่มขึ้นจะทำให้ปริมาณซื้อลดลง ส่วนปัจจัยในด้านราคาของสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง จะต้องแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 ชนิด คือ เป็นสินค้าที่ใช้ประกอบกัน หรือสินค้าที่ใช้ทดแทนกัน นอกจากนี้รายได้เฉลี่ยก็มีส่วนในการกำหนดความต้องการสินค้าด้วย กล่าวคือ เมื่อผู้บริโภคมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น ความต้องการสินค้าและบริการจะเปลี่ยนไป คือ มักจะลดการบริโภคสินค้านั้นราคาถูก และขณะเดียวกันก็หันไปบริโภคสินค้านั้นราคาแพง หรือบริโภคสินค้าที่จำเป็นลดลงและบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยมากขึ้น สำหรับปัจจัยจำนวนประชากรนั้นมีส่วนในการกำหนดความต้องการสินค้าด้วย คือเมื่อประชากรมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ความต้องการสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นตาม อย่างไรก็ตามการเพิ่มจำนวนประชากรอาจไม่มีอิทธิพล ถ้าประชากรเหล่านั้นไม่มีอำนาจซื้อสินค้า ส่วนปัจจัยในด้านรสนิยมนั้นเป็นเรื่องของความรู้สึกชอบชั่วขณะหนึ่ง ซึ่งเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว แต่บางกรณีความนิยมนั้นก็คงอยู่ได้นาน นอกจากนั้นรสนิยมยังขึ้นอยู่กับสถานภาพต่างๆ เช่น อายุ เพศและการศึกษา เป็นต้น ประการสุดท้าย คือ ปัจจัยในด้านฤดูกาล เช่น ในประเทศที่อยู่ในเขตร้อน เมื่อเข้าสู่ฤดูหนาวประชาชนต้องซื้อหาเครื่องนุ่งห่มกันหนาว ทำให้ความต้องการสินค้าเครื่องนุ่งห่มหนาวในช่วงดังกล่าวสูงขึ้น เป็นต้น

เมื่อนำปัจจัยที่กำหนดความต้องการสินค้าหรืออุปสงค์มาเขียนเป็นสัญลักษณ์ในรูปแบบทางคณิตศาสตร์สามารถเขียนได้ดังนี้

$$Q = f(X_1, X_2, \dots, X_n)$$

โดยที่

$$Q = \text{ปริมาณเสนอซื้อสินค้า } A$$

$$X_1, \dots, X_n = \text{ปัจจัยในการกำหนดปริมาณเสนอซื้อ}$$

4.2.1.3 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ (Elasticity of Demand)

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ (Elasticity of Demand) หมายถึง อัตราการเปลี่ยนแปลงความต้องการซื้อสินค้าต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดอุปสงค์ เช่น ราคา รายได้ ราคาสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ความยืดหยุ่นของอุปสงค์มี 3 ประเภท ได้แก่

1) ความยืดหยุ่นอุปสงค์ต่อราคา (Price Elasticity of Demand)

เป็นค่าที่ใช้วัดอัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณสินค้าต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้านั้นๆ เมื่อกำหนดให้สิ่งอื่นๆ คงที่ กล่าวคือเป็นร้อยละของการเปลี่ยนแปลงปริมาณสินค้า เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของราคาเพิ่มขึ้นร้อยละ 1

$$\varepsilon_p = \frac{dQ}{dP} \times \frac{P}{Q}$$

โดยที่

ε_p คือ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การบริโภคสินค้า

dQ คือ ปริมาณการเปลี่ยนแปลงปริมาณสินค้า

Q คือ ปริมาณสินค้า

P คือ ราคาสินค้า

dP คือ ปริมาณการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้า

ในกรณีสินค้าปกติ (Normal Goods) ค่าของสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา จะมีเครื่องหมายเป็นลบเสมอ เนื่องจากสินค้าปกติจะมีความสัมพันธ์ของราคากับปริมาณความต้องการสินค้าในทิศทางตรงกันข้าม

2) ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ (Income Elasticity of Demand)

อุปสงค์ต่อรายได้ หมายถึง จำนวนของสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการเสนอซื้อ ณ ระดับรายได้ต่างๆ ภายในระยะเวลาหนึ่ง โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ (Income Elasticity of demand) หมายถึง การวัดอัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณความต้องการซื้อสินค้าเมื่อรายได้เปลี่ยนแปลง

$$\varepsilon_Y = \frac{dQ}{dY} \times \frac{Y}{Q}$$

โดยที่

ε_Y คือ ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้

dQ คือ ปริมาณการเปลี่ยนแปลงปริมาณสินค้า

Q คือ ปริมาณสินค้า

dY คือ ปริมาณการเปลี่ยนแปลงของรายได้

Y คือ รายได้

ถ้าค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้มีเครื่องหมายเป็นบวกแสดงว่าเป็นสินค้าปกติ (Normal Goods) หรือสินค้าฟุ่มเฟือย (Superior Goods) และถ้ามีเครื่องหมายเป็นลบแสดงว่าเป็นสินค้าด้อยคุณภาพ (Inferior Goods) เพราะเมื่อผู้บริโภคมีรายได้เพิ่มขึ้นจะซื้อสินค้าชนิดนั้นลดลง

3) ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ไขว้ (Cross - Price Elasticity of Demand)

อุปสงค์ไขว้ หมายถึง ปริมาณความต้องการซื้อสินค้าชนิดหนึ่ง ณ ระดับราคาต่างๆ พิจารณาต่อสินค้าอีกชนิดหนึ่งที่เกี่ยวข้องภายในระยะเวลาหนึ่ง โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่ ส่วนสินค้าอีกชนิดหนึ่งที่เกี่ยวข้องกันสามารถแบ่งได้ 2 ชนิด ดังนี้

สินค้าที่ใช้ประกอบกัน (Complementary Goods) เป็นสินค้าสองชนิดที่ต้องใช้ผู้บริโภคบริโภคพร้อมกัน ถ้าขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะไม่สามารถบริโภคได้ เช่น รถยนต์และน้ำมัน เป็นต้น ความสัมพันธ์ของสินค้าที่ต้องใช้ประกอบกันจะมีทิศทางตรงกันข้าม นั่นคือเมื่อราคาน้ำมันเพิ่มขึ้นจะทำให้อุปสงค์รถยนต์ลดลง

สินค้าทดแทนกัน (Substitute Goods) เป็นสินค้าที่ในการอุปโภคบริโภค ถ้าหากสินค้าชนิดหนึ่งไม่ได้สามารถใช้สินค้าอีกชนิดหนึ่งทดแทนกันได้ เช่น เนื้อหมูกับเนื้อไก่ เป็นต้น

ความสัมพันธ์ของสินค้าที่ใช้ทดแทนกันได้จะมีทิศทางเดียวกัน นั่นคือ เมื่อเนื้อหมูขึ้นราคาจะทำให้ปริมาณความต้องการเนื้อไก่เพิ่มขึ้น

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ไขว้ (Cross - Price Elasticity of Demand) หมายถึง การวัดอัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณความต้องการซื้อสินค้าเมื่อราคาสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลง

$$\varepsilon_C = \frac{dQ_A}{dP_B} \times \frac{P_B}{Q_A}$$

โดยที่

ε_C คือ ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ไขว้

Q_A คือ ปริมาณสินค้า A

dQ_A คือ การเปลี่ยนแปลงปริมาณสินค้า A

dP_B คือ การเปลี่ยนแปลงราคาสินค้า B

P_B คือ ราคาสินค้า B

ดังนั้นโดยสรุปแล้วถ้าค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ไขว้มีเครื่องหมายเป็นบวกแสดงว่าเป็นสินค้าใช้ทดแทนกัน และถ้ามีเครื่องหมายเป็นลบ แสดงว่าเป็นสินค้าที่ใช้ประกอบกัน

4.2.2 ทฤษฎีอุปทาน

4.2.2.1 อุปทาน (Supply)

อุปทาน หมายถึง ปริมาณเสนอขายสินค้าหรือบริการ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง อุปทานในที่นี้อาจใช้หมายถึง หน่วยผลิต ผู้ผลิต ก็ได้ โดยปริมาณอุปทานจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระดับราคา กล่าวคือ เมื่อระดับราคาสินค้าเพิ่มขึ้น ผู้ขายจะยินดีเสนอขายสินค้าในปริมาณที่เพิ่มขึ้น (นราทิพย์ ชุตินวงศ์, 2544)

4.2.2.2 ปัจจัยกำหนดอุปทาน

ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อจำนวนสินค้าที่ผู้ผลิตต้องการที่จะผลิตออกมาขาย ซึ่งได้แก่ ราคาของสินค้าชนิดนั้น ราคาปัจจัยการผลิต ราคาของสินค้าอื่น ภาษีและเงินอุดหนุน จำนวนผู้ผลิตหรือผู้ขายในตลาด และเทคโนโลยีในการผลิต เป็นต้น

สำหรับราคาของสินค้าจะกระทบต่ออุปทานของสินค้าในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าราคาของสินค้าเพิ่มขึ้น ผู้ผลิตก็ต้องการที่จะผลิตสินค้าออกมาขายมากขึ้น ส่วนในด้านราคาปัจจัยการผลิต ก็เป็นตัวที่กำหนดอุปทานเช่นกัน กล่าวคือ หากราคาปัจจัยการผลิตลดลง ซึ่ง

แสดงถึงต้นทุนในการผลิตสินค้าลดลงด้วย ผู้ผลิตจึงผลิตสินค้าออกมาขายมากขึ้น นอกจากนี้ราคาของสินค้าอื่นก็เป็นปัจจัยที่กำหนดอุปทานสินค้าด้วย เช่น หากราคาปาล์มน้ำมันแพงขึ้นเป็นเหตุให้ชาวสวนลดการปลูกยางพาราก็เป็นได้ สำหรับปัจจัยในด้านภาษีและเงินอุดหนุนนั้น ในวงการธุรกิจถือว่า ภาษีเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนการผลิต ดังนั้นถ้ามีการปรับภาษีเมื่อใด ระดับการผลิตก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย ส่วนเงินอุดหนุนมีผลในทิศทางตรงกันข้ามเนื่องจากเงินอุดหนุนทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำลง ส่วนปัจจัยในด้านจำนวนของผู้ผลิตหรือผู้ขายในตลาดนั้นก็เป็นตัวกำหนดอุปทานเช่นกัน กล่าวคือ ถ้ามีผู้ผลิตเข้ามาดำเนินการผลิตในอุตสาหกรรมมากขึ้นอุปทานก็จะเพิ่มขึ้นด้วย ปริมาณขายในตลาดก็จะมากขึ้นตามไปด้วย ประการสุดท้ายคือปัจจัยในด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต กล่าวคือ เมื่อเทคโนโลยีการผลิตมีการพัฒนา ทำให้ใช้ปัจจัยการผลิตลดลงและทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงด้วย ปริมาณสินค้าที่ผลิตออกมาเพื่อขายจึงเพิ่มมากขึ้น

4.2.2.3 ความยืดหยุ่นของอุปทาน (Elasticity of Supply)

ความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคา (Price Elasticity of Supply) หมายถึง ร้อยละการเปลี่ยนแปลงปริมาณความต้องการขายสินค้าต่อร้อยละการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้า ค่าความยืดหยุ่นที่คำนวณได้จะมีเครื่องหมายเป็นบวกเนื่องจากราคาและปริมาณความต้องการขายมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน การคำนวณค่าความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคา มีสมการดังนี้

$$\varepsilon_s = \frac{dQ}{dP} \times \frac{P}{Q}$$

โดยที่

ε_s คือ ค่าความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคา

dQ คือ ปริมาณการเปลี่ยนแปลงปริมาณสินค้า

Q คือ ปริมาณสินค้า

P คือ ราคาสินค้า

dP คือ ปริมาณการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้า

โดยมีปัจจัยที่กำหนดค่าความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคา ดังนี้

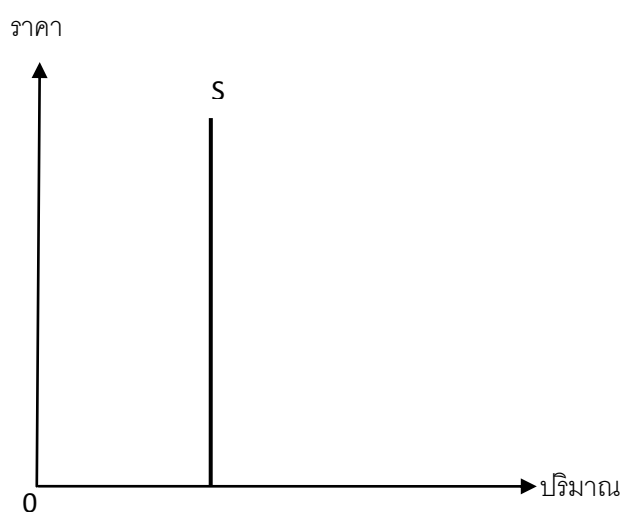
1) ประเภทของสินค้า ถ้าสินค้าเป็นสินค้าอุตสาหกรรม เส้นอุปทานจะมีค่าความยืดหยุ่นสูงกว่าสินค้าเกษตรกรรม เพราะเมื่อราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงไปแล้วผู้ผลิตจะสามารถเพิ่มหรือลดปริมาณการผลิตได้มากกว่าสินค้าเกษตรกรรมที่มีการผลิตเป็นไปตามฤดูกาล ซึ่งไม่สามารถลดหรือเพิ่มปริมาณการผลิตในระยะเวลาสั้นๆ นอกจากนี้สินค้าอุตสาหกรรมมักเป็นสินค้าที่เก็บได้เป็นเวลานาน ดังนั้นเมื่อราคาสินค้าลดลงผู้ผลิตจะสามารถเก็บสินค้านั้นๆ ไว้ได้ไม่จำเป็นต้องนำออกขาย ซึ่งต่างจากสินค้าเกษตรกรรมที่เป็นสินค้าที่เสีง่ายเก็บไว้ไม่ได้นาน ดังนั้นแม้ราคาเปลี่ยนแปลงลดลงไปก็ทำให้ปริมาณเสนอขายเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังนั้นโดยทั่วไปแล้วสามารถกล่าวได้ว่าอุปทานสินค้าอุตสาหกรรมจะมีค่าความยืดหยุ่นมากกว่าสินค้าเกษตรกรรม

2) ค่าใช้จ่ายและระยะเวลาที่ใช้ หากเปรียบเทียบสินค้าอุตสาหกรรมที่ต้องใช้ทุนมากและใช้ระยะเวลาในการผลิตที่นานกว่า ความยืดหยุ่นอุปทานมักจะน้อยกว่าสินค้าที่ใช้ต้นทุนน้อยและระยะเวลาการผลิตสั้นๆ

สามารถพิจารณาลักษณะของความยืดหยุ่นของอุปทานได้ ดังนี้

1) อุปทานไม่ยืดหยุ่น (Perfectly Inelastic Supply) ซึ่งมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับศูนย์ โดยเส้นอุปทานมีลักษณะเป็นเส้นตรงตั้งฉากกับแกนนอน ซึ่งไม่ว่าราคาจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงเท่าใดจะไม่มีผลต่อจำนวนขาย(อุปทาน) เช่น วัตถุโบราณหรือสินค้าที่มีชิ้นเดียวในโลก เป็นต้น

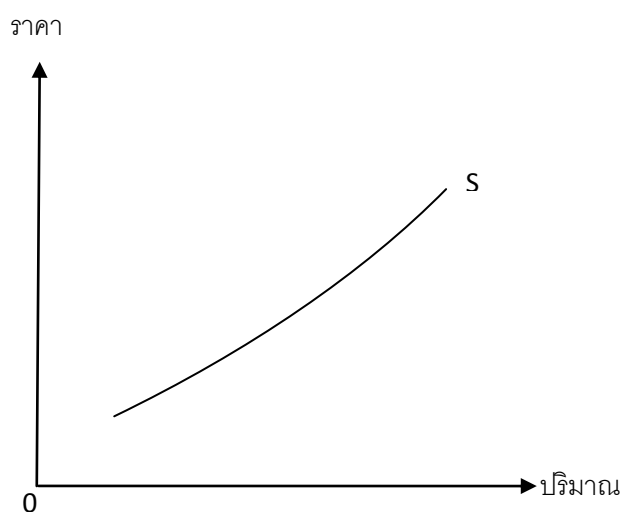
รูปที่ 4.1 อุปทานไม่ยืดหยุ่น (Perfectly Inelastic Supply)

2) อุปทานมีความยืดหยุ่น (Elastic Supply) ซึ่งมีค่าความยืดหยุ่นมีค่ามากกว่า 0 แต่ไม่ถึง Infinity โดยเส้นอุปทานมีลักษณะเป็นเส้นที่ลาดขึ้นไปทางขวา แบ่งออกเป็น 3 แบบ คือ

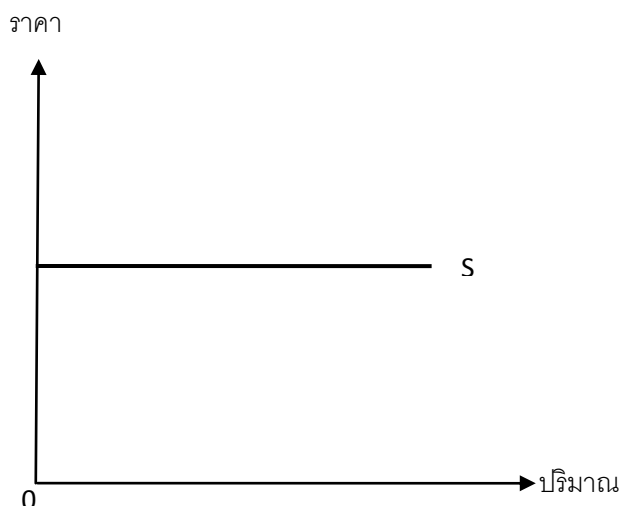
- อุปทานมีค่าความยืดหยุ่นน้อย (Relatively Inelastic Supply) ความยืดหยุ่นมีค่ามากกว่า 0 แต่น้อยกว่า 1 หรือ ปริมาณการขายเปลี่ยนแปลงน้อยกว่าราคาที่เปลี่ยนแปลง
- อุปทานมีค่าความยืดหยุ่นคงที่ (Unitary Elastic Supply) ความยืดหยุ่นมีค่าเท่ากับ 1 หรือ ปริมาณการขายเปลี่ยนแปลงเท่ากับการเปลี่ยนแปลงของราคา
- อุปทานมีค่าความยืดหยุ่นมาก (Elastic Supply) ความยืดหยุ่นมีค่ามากกว่า 1 แต่ไม่ถึง Infinity หรือ ปริมาณการขายเปลี่ยนแปลงมากกว่าการเปลี่ยนแปลงของราคา

รูปที่ 4.2 อุปทานมีความยืดหยุ่น (Elastic Supply)

3) อุปทานยืดหยุ่นมากที่สุด (Perfectly elastic Supply) ซึ่งมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ infinity โดยเส้นอุปทานมีลักษณะเป็นเส้นตรงขนานกับแกนนอน กล่าวคือ ณ ระดับราคาใดๆ ก็ตามจะมีสินค้าขายโดยไม่มีขีดจำกัด แต่หากลดราคาลงมาต่ำกว่าทุน สินค้านี้ก็หายไ้จากตลาด

รูปที่ 4.3 อุปทานมีความยืดหยุ่นมากที่สุด (Perfectly Elastic Supply)

4.2.3 ทฤษฎีภาระภาษี (Incidence Theory)

4.2.3.1 ความหมายของภาระภาษี (Tax incidence)

ไกรยุทธ ธีรตยาคีนันท์ (2525) ได้ให้คำนิยามภาระภาษี ซึ่งหมายถึง จุดสุดท้ายที่ภาระของภาษีนั้นได้พักพิงอยู่ ดังนั้นจากนิยามข้างต้น เป็นการยอมรับว่าผู้เสียภาษีคนแรกอาจจะไม่ใช่ผู้แบกภาระของภาษีก็ได้ อาจจะเป็นคนที่สอง หรือคนที่สาม แต่ปัญหาของนิยามนี้คือ จะรู้ได้อย่างไรว่าผู้เสียภาษีคนใดเป็นผู้เสียภาษีคนสุดท้ายในกระบวนการเสียภาษีนั้น ๆ ดังนั้นภาระภาษีจึงเป็นการศึกษาว่าใครในระบบเศรษฐกิจที่แบกรับภาระของภาษี โดยการใช้การวิเคราะห์ซึ่งภาษีได้เคลื่อนย้ายทรัพยากรจากตลาดสินค้า หรือสวัสดิการสังคมได้หายไปจากประชาชนผู้เสียภาษีไปสู่ภาครัฐบาลเท่าไร

การเก็บภาษีของรัฐบาลย่อมกระทบต่อราคาและการจัดสรรทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจ แต่หน่วยผลิตที่อยู่ในระบบเศรษฐกิจอาจผลักภาระภาษีไปให้คนอื่นได้ โดยบุคคลที่รับภาระภาษีอาจแบ่งได้ดังนี้ (ภูมิฐาน รังคกุลนุวัฒน์, 2541)

- ผู้มีหน้าที่เสียภาษี (Impact) จะเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด แต่ในความเป็นจริงแล้ว เขาอาจจะเสียภาษีหรือไม่เพียงใดนั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการผลักภาระภาษีโดยตรง
- ผู้รับภาระภาษีที่แท้จริง (Incidence of Burden) อาจจะเป็นบุคคลคนเดียวกับผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนด หรือไม่ใช้ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของภาษีอากรว่าเป็นภาษีทางตรงหรือทางอ้อม

4.2.3.2 ความเป็นธรรมในการแบ่งภาระภาษี

การกำหนดประเภทภาษีอากรและอัตราภาษีต่าง ๆ นั้น จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงความ เป็นธรรมในการแบ่งภาระภาษี ซึ่งตามปกติแล้วฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของ ประชาชนแตกต่างกันตามสิ่งแวดล้อม อาชีพ มาตรฐานการครองชีพและอื่น ๆ จึงเป็นการ ลำบากและเกิดปัญหาต่าง ๆ แก่รัฐบาลในการกำหนดแบ่งภาระภาษีอากรให้เป็นธรรม และเกิด ความพอใจแก่บุคคลทุกฐานะ ทุกอาชีพ อย่างไรก็ตามการแบ่งภาระภาษีแก่ประชาชนให้เป็น ธรรมนั้นมีหลักเกณฑ์ที่ช่วยในการกำหนดเรียกเก็บเงินภาษีหลายประการ เป็นต้นว่า การผลัก ภาระภาษี การยกเว้นภาษี การลดภาระภาษี ทั้งนี้เนื่องจาก

- การศึกษาเกี่ยวกับการผลักภาระภาษีอากรทำให้ทราบว่าภาระภาษีอากรตกอยู่กับ ใคร เป็นจำนวนเงินเท่าใด ภาษีแต่ละประเภทมีความสามารถในการผลักภาระภาษีต่างกัน บุคคลผู้มีหน้าที่จ่ายเงินภาษีอากรนั้นอาจจะไม่ใช่บุคคลคนเดียวกับผู้รับภาระภาษี ถ้าไม่เข้าใจ ถึงวิธีการผลักภาระภาษีแล้วการที่จะแบ่งภาระภาษีแก่ประชาชนให้เป็นธรรมก็ย่อมลำบากยิ่งขึ้น
- การศึกษาหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการยกเว้นภาษีอากร เพื่อที่จะทราบหลักการกำหนด ยกเว้นแบ่งเบาระยะภาษีอากรแก่บุคคลบางประเภทนั้นมีประโยชน์มากกว่าเพราะว่า ความเป็น ธรรมในการแบ่งภาระภาษีนั้นเกิดขึ้นได้ทางหนึ่ง
- เมื่อมีการกำหนดประเภทอัตราภาษี จำเป็นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไข ภาระภาษีอากรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เปลี่ยนไป เพื่อ ช่วยให้มีการปรับปรุงภาระภาษีให้เป็นธรรมยิ่งขึ้น

4.2.3.3 การผลักภาระภาษี (Shifting)

วิธีการที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีใช้ในการผลักภาระภาษีไปให้ผู้อื่น ดังนี้ (ภูมิฐาน รั้งคุณ นุวัฒน์, 2541)

1) การผลักภาระภาษีไปข้างหน้า (Forward Shifting) ในกรณีที่ผู้ขายเป็นผู้มีหน้าที่เสีย ภาษี ผู้ขายมักจะผลักภาระไปให้ผู้บริโภคหรือผู้อื่น โดยการบวกค่าภาษีเข้าไปในราคาสินค้า แต่ วิธีนี้จะกระทำได้อีกต่อเมื่อผู้ขายอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบผู้ซื้อ จึงจะสามารถบวกภาษีเข้าไปในราคา สินค้าได้ ซึ่งสินค้าที่สามารถผลักภาระภาษีไปข้างหน้าได้นั้นจะเป็นสินค้าที่มีความยืดหยุ่นอุปสงค์ต่อราคาต่ำ ซึ่งงานศึกษานี้จะทำการวิเคราะห์ในระดับนี้

2) การผลักภาระภาษีไปข้างหลัง (Backward Shifting) คือการผลักภาระไปทางด้าน การผลิต ด้วยวิธีลดอัตราค่าจ้างคนงาน หรือลดคุณภาพของสินค้าด้วยการใช้วัสดุหรือวัตถุดิบที่ ราคาถูก เพื่อจะได้เสียต้นทุนการผลิตต่ำลง นอกจากนี้อาจเป็นกรณีที่พ่อค้าขายปลีกผลักภาระ ภาษีไปให้พ่อค้าขายส่ง หรือผู้ผลิตโดยการบังคับเพื่อซื้อสินค้าในราคาที่ต่ำลง เพื่อชดเชยภาษี ซึ่งตลาดสินค้าที่ทำแบบนี้ได้จะต้องเป็นผู้ซื้อสินค้านรายเดียวในตลาดปัจจัยการผลิต

3) การผลักระบบกระจายภาวะ คือ การผลักระบบไปข้างหน้าและข้างหลังในขณะเดียวกันผู้มีหน้าที่เสียภาษีก็ต้องยอมรับภาวะภาษีบางส่วนไว้ด้วย เช่น พ่อค้าขายปลีกผลักระบบไปให้ลูกค้าและพ่อค้าขายส่งบางส่วน และตัวพ่อค้าขายปลีกเองก็รับภาวะไว้ด้วย และหากราคาสินค้าก่อนและหลังเสียภาษีคงที่เท่าเดิมแล้ว แสดงว่าไม่มีการผลักระบบภาษีเกิดขึ้น

4.2.3.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผลักระบบภาษี

การผลักระบบภาษีนั้นไม่จำเป็นต้องกระทำกันได้อย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ การผลักระบบภาษีนั้นอาจจะทำได้บางส่วนก็ได้ มากหรือน้อยแล้วแต่ความสามารถของผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมาย หากมีความสามารถน้อยและผลักระบบภาษีได้น้อย ก็ต้องแบกภาวะภาษีเป็นส่วนใหญ่ แต่หากมีความสามารถในการผลักระบบภาษีก็จะแบกภาวะภาษีเพียงเล็กน้อยและผู้อื่นต้องช่วยแบกภาวะภาษีเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นควรจะพิจารณาว่าปัจจัยใดมีอิทธิพลต่อการผลักระบบภาษีในงานศึกษานี้ ซึ่งได้แก่

1) ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ (Elasticity of Demand)

เมื่อรัฐบาลเรียกเก็บภาษีอากรทำให้ราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นปริมาณซื้อสินค้าและบริการย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย ปริมาณจะเปลี่ยนแปลงมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา ถ้าสินค้านี้มีความยืดหยุ่นของอุปสงค์สูง การขึ้นราคาสินค้าจะมีผลทำให้ปริมาณการซื้อสินค้าเปลี่ยนแปลงไปมากกว่า สินค้าและบริการที่มีความยืดหยุ่นต่ำ แสดงว่าการเก็บภาษีจากสินค้าที่มีความยืดหยุ่นสูง จะผลักระบบภาษีอากรได้ยากกว่าสินค้าที่มีความยืดหยุ่นต่ำ เช่น สินค้าฟุ่มเฟือยซึ่งมีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสูงทำให้ผลักระบบภาษีได้ยากกว่าสินค้าจำเป็น เนื่องจากเมื่อราคาสินค้าแพงขึ้นผู้บริโภคพิจารณาเลือกซื้อง่ายกว่าสินค้าจำเป็น

2) ความยืดหยุ่นของอุปทาน (Elasticity of Supply)

การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและบริการมากน้อยตามความยืดหยุ่นของอุปทานได้ เช่นเดียวกับทางด้านอุปสงค์ ถ้าความยืดหยุ่นของอุปทานสูงย่อมผลักระบบภาษีอากรได้ง่ายกว่าสินค้าที่มีความยืดหยุ่นของอุปทานต่ำ ซึ่งค่าความยืดหยุ่นของอุปทานจะขึ้นอยู่กับความสามารถของในการควบคุมปริมาณการผลิต ความยากง่ายในการผลิต ระยะเวลาการใช้สินค้า กล่าวคือ หากเป็นสินค้าที่ไม่สามารถควบคุมปริมาณการผลิตได้ เช่นสินค้าทางการเกษตร จะมีค่าความยืดหยุ่นของอุปทานที่ต่ำ หรือสินค้าที่ผลิตได้ยากก็มีความยืดหยุ่นต่ำเช่นกัน เนื่องจากต้องใช้เวลาในการผลิตนาน ไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาได้ทันที แต่หากเป็นสินค้าที่สามารถควบคุมการผลิตได้ เมื่อราคาสินค้าสูงขึ้นผู้ผลิตสามารถเพิ่มผลผลิตโดยการเพิ่มปัจจัยแปรผันต่าง ๆ ได้เนื่องจากสามารถปรับปรุงการเสนอขายได้ง่ายกว่า (Ease of Readjusting Supply) ดังนั้นค่าความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคาจึงสูง

3) ลักษณะของตลาด

ชนิดของตลาดก็มีอิทธิพลต่อการผลักราคาภาวะกำไร โดยจะแบ่งตลาดออกเป็น 4 แบบ ได้แก่ ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ ตลาดผูกขาด ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด และตลาดผู้ขายน้อยราย

กรณีของตลาดสินค้าที่มีลักษณะแบบแข่งขันสมบูรณ์เมื่อมีการเก็บภาษีผู้ผลิตจะต้องรับภาระภาษีทั้งหมดไปเนื่องจากมีผู้ขายจำนวนมากและสินค้าอย่างเดียวกันไม่ว่าของผู้ขายคนใดจะมีคุณภาพเหมือนกัน ทำให้ไม่มีผู้ขายสามารถตั้งราคาสินค้าแตกต่างจากราคาในตลาดได้ ส่วนตลาดแบบผูกขาด เนื่องจากเส้นอุปสงค์ในสินค้าของผู้ผูกขาดกับเส้นอุปสงค์ของตลาดเป็นเส้นเดียวกัน คือมีลักษณะที่ทอดลงจากซ้ายไปขวา เมื่อมีการเก็บภาษี ผู้ผลิตสามารถผลักราคาภาษีไปให้กับผู้บริโภคได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ สำหรับกรณีตลาดแบบกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาดนั้น เนื่องจากสภาพของตลาดนี้จำนวนผู้ขายมีมาก ไม่มีการกีดกันผู้ผลิตใหม่ในการเข้ามาผลิตแข่งขัน และสินค้าของผู้ผลิตอื่นสามารถใช้ทดแทนกันได้ดี เส้นอุปสงค์ของผู้ผลิตแต่ละรายจะมีลักษณะทอดลงเหมือนกับเส้นอุปสงค์ของตลาดผูกขาด แต่จะมีความยืดหยุ่นมากกว่าเส้นอุปสงค์ในตลาดผูกขาด ดังนั้นเมื่อมีการเก็บภาษี ผู้ผลิตสามารถผลักราคาภาษีไปให้กับผู้บริโภคได้น้อยกว่าในตลาดผูกขาด ส่วนในกรณีสุดท้าย ตลาดผู้ขายน้อยรายเนื่องจากสภาพของตลาดนี้ มีผู้ผลิต 2 รายขึ้นไป และสินค้ามีลักษณะที่สามารถใช้ทดแทนกันได้ รวมทั้งเมื่อผู้ผลิตรายใดรายหนึ่งเปลี่ยนแปลงราคาและจำนวนผลผลิตจะมีผลกระทบต่อคู่แข่งและจะมีการกระทำโต้ตอบ กล่าวคือหากผู้ผลิตรายหนึ่งขึ้นราคาสินค้าสูงกว่าราคาของผู้ผลิตรายอื่น ๆ ผู้ผลิตรายนั้นจะขายสินค้าได้น้อยลงเป็นอย่างมาก แต่ถ้าผู้ผลิตรายหนึ่งลดราคาสินค้า ผู้ผลิตรายอื่น ๆ จะลดราคาตาม ทำให้เส้นอุปสงค์ของตลาดผู้ขายน้อยรายมีลักษณะหักที่เรียกว่า Kinked Demand Curve ดังนั้นการผลักราคาภาษีจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภคในตลาดลักษณะนี้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับต้นทุนส่วนเพิ่ม(MC) ของผู้ผลิตจะตัดกับเส้นรายรับส่วนเพิ่ม(MR)ในระยะใด

4) ประเภทของภาษีที่จัดเก็บ

ภาษีทางตรงผู้เสียภาษีไม่สามารถผลักราคาการเสียภาษีไปให้ผู้อื่นได้ ต้องรับภาระการเสียภาษีไว้เองทั้งหมด แต่ถ้าเป็นภาษีทางอ้อมผู้เสียภาษีสามารถผลักราคาไปให้ผู้อื่นได้

บทที่ 5 วิธีการศึกษา

5.1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลในการศึกษาด้านอุปสงค์เป็นข้อมูลทุติยภูมิจากสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหรือ สศช.¹

ทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โดยใช้เทคนิคการเก็บตัวอย่างแบบ Stratified Multistage Sampling ตามสัดส่วนโครงสร้างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในปี 2548 ของสภาการศึกษาแห่งชาติ เนื่องจากตัวอย่างแต่ละตัวมีความสำคัญไม่เท่ากันจึงแทนด้วยน้ำหนักที่ใช้ถ่วงในขั้นตอนการประมาณ ดังตารางที่ 5.1 และสามารถศึกษาวิธีการเก็บตัวอย่างได้ในภาคผนวก ข

ตารางที่ 5.1 จำนวนประชากร สัดส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 และจำนวนตัวอย่างจริงที่นำมาใช้วิเคราะห์ในแบบจำลองโลจิสติก

ภูมิภาค	นักเรียนมัธยมศึกษา		ตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษา		น้ำหนักที่ใช้ถ่วงตามสัดส่วนประชากร
	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	600,971	15.98	394	21.62	0.739
ภาคกลาง	633,775	16.85	246	13.50	1.248
ภาคเหนือ	642,686	17.09	403	22.12	0.773
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,334,345	35.48	518	28.43	1.248
ภาคใต้	549,530	14.60	261	14.32	1.020
รวม	3,761,307	100.00	1,822	100.00	-

หมายเหตุ: น้ำหนักสัดส่วนที่ใช้ถ่วงคำนวณจากสัดส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาหารด้วยสัดส่วนตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษา

¹ ทำการเก็บตัวอย่างโดย สำนักวิจัยเศรษฐกิจและประเมินผล บริษัท เอ็กเซลเลนท์ บิสเนส แมเนจเม้นท์ จำกัด

รายละเอียดข้อมูลรายตัวของนักเรียน ประกอบด้วย การเข้าเรียนกวดวิชา ภูมิภาคที่พักอาศัย พื้นที่ที่พักอาศัย ประเภทโรงเรียนที่ศึกษา ระดับชั้นที่ศึกษา รายได้ต่อเดือนของครอบครัว เกรดเฉลี่ยสะสม และค่าเรียนกวดวิชา ดังนี้

- ก. ในเรื่องของการกวดวิชาสามารถแยกนักเรียนได้เป็น 2 ลักษณะคือ
- นักเรียนที่เรียนกวดวิชา
 - นักเรียนที่ไม่ได้เรียนกวดวิชา
- ข. ภูมิภาคที่พักอาศัยของนักเรียน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ
- กรุงเทพฯและปริมณฑล
 - ต่างจังหวัด
- ค. พื้นที่ที่พักอาศัยของนักเรียน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ
- ในเขตเทศบาล
 - นอกเขตเทศบาล
- ง. ประเภทโรงเรียนที่นักเรียนศึกษา แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ
- โรงเรียนรัฐบาล
 - โรงเรียนเอกชน
- จ. ระดับชั้นที่นักเรียนศึกษา แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ
- ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
 - ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
- ฉ. เกรดเฉลี่ยสะสมของนักเรียน แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้
- เกรดเฉลี่ยระหว่าง 0.00 - 2.00 โดยใช้เกรดเฉลี่ย 1.00 เป็นตัวแทนเกรดเฉลี่ยของนักเรียน
 - เกรดเฉลี่ยระหว่าง 2.01 - 2.50 โดยใช้เกรดเฉลี่ย 2.25 เป็นตัวแทนเกรดเฉลี่ยของนักเรียน
 - เกรดเฉลี่ยระหว่าง 2.51- 3.00 โดยใช้เกรดเฉลี่ย 2.75 เป็นตัวแทนเกรดเฉลี่ยของนักเรียน
 - เกรดเฉลี่ยระหว่าง 3.01-3.50 โดยใช้เกรดเฉลี่ย 3.25 เป็นตัวแทนเกรดเฉลี่ยของนักเรียน
 - เกรดเฉลี่ยมากกว่า 3.50 ขึ้นไป โดยใช้เกรดเฉลี่ย 3.75 เป็นตัวแทนเกรดเฉลี่ยของนักเรียน

- ข. รายได้ต่อเดือนของครอบครัว แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้
- ฐานะยากจน คือ มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาทต่อเดือน โดยใช้รายได้ 5,000 บาทเป็นตัวแทนรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว
 - ฐานะใกล้จน คือ มีรายได้ระหว่าง 10,001 ถึง 20,000 บาทต่อเดือน โดยใช้รายได้ 15,000 บาทเป็นตัวแทนรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว
 - ฐานะปานกลาง คือ มีรายได้ระหว่าง 20,001 ถึง 30,000 บาทต่อเดือน โดยใช้รายได้ 25,000 บาทเป็นตัวแทนรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว
 - ฐานะร่ำรวย คือ มีรายได้มากกว่า 30,000 บาทต่อเดือน โดยใช้รายได้ 35,000 บาทเป็นตัวแทนรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว
- ข. ค่าเรียนกวดวิชาของนักเรียน เป็นค่าเรียนกวดวิชาที่นักเรียนต้องจ่ายในการเรียนแต่ละวิชา โดยใช้ค่าเรียนกวดวิชาเฉลี่ยเป็นตัวแทนค่าเรียนกวดวิชาของนักเรียนที่ไม่ได้เรียนกวดวิชา โดยมีหน่วยเป็น บาท

ข้อมูลที่ใช้ศึกษาด้านอุปทานเป็นข้อมูลปฐมภูมิจากการเก็บตัวอย่างโรงเรียนกวดวิชา โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างโดยบังเอิญ (Convenience หรือ Accidental Sampling) จำนวน 31 แห่ง นอกจากนี้ยังได้ใช้ข้อมูลโรงเรียนกวดวิชา ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิจาก สศช. จำนวนทั้งสิ้น 104 แห่งเพื่อประกอบการวิเคราะห์ ส่วนข้อมูลจำนวนนักเรียนที่นำมาคำนวณผลกระทบจากการเรียกเก็บภาษีและภาระภาษีเป็นข้อมูลทุติยภูมิจากกระทรวงศึกษาธิการ²

² ข้อมูลจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เป็นสถิติด้านการศึกษา ปี 2553 ในชุดข้อมูลชื่อ "จำนวนนักเรียน นักศึกษา จำแนกรายชั้น รายจังหวัด ประจำปีการศึกษา 2553" และข้อมูลจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาเป็น สถิติการศึกษา เอกชนปี 2552 ในชุดข้อมูลชื่อ "จำนวนนักเรียนในโรงเรียนเอกชน นอกกระบบโรงเรียน"

5.2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชา

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนการกวดวิชา ซึ่งข้อมูลมีลักษณะเป็นข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross-Sectional data) มาสร้างแบบจำลองโลจิสต์ (Mittelhammer, Judge, and Miller, 2000)

แบบจำลองโลจิสต์เป็นแบบจำลองที่ทำให้ค่าประมาณของตัวแปรตามอยู่ในช่วง 0-1 โดยใช้เทคนิคการแปลงค่าความน่าจะเป็น (P) โดยผ่านการกระจายแบบโลจิสติก (Logistic Distribution) พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างราคาการกวดวิชากับการเรียนกวดวิชา โดยใช้แบบจำลองความน่าจะเป็นเชิงเส้นตรง (Linear Probability Model: LPM)

$$\begin{aligned} P &= E(Y = 1 | X_{ij}) \\ &= F(\beta_1 + \beta_j X_{ij}) \\ &= F(Z_i) \end{aligned} \tag{5.2.1}$$

เมื่อ $Z_i = \beta_1 + \beta_j X_{ij}$ และตัวแปร X คือราคาการกวดวิชา และ $Y=1$ หมายถึงการที่นักเรียนเรียนกวดวิชา โดยรูปแบบของฟังก์ชัน F จะขึ้นอยู่กับพจน์ความคลาดเคลื่อน u_i ที่มีการแจกแจงแบบโลจิสติกดังนี้

$$\begin{aligned} P &= E(Y = 1 | X_{ij}) \\ &= F(Z_i) \\ &= \frac{1}{1 + e^{-(\beta_1 + \beta_j X_{ij})}} \\ &= \frac{1}{1 + e^{-Z_i}} \end{aligned} \tag{5.2.2}$$

หรือ

$$P = \frac{e^{Z_i}}{1 + e^{Z_i}} \tag{5.2.3}$$

เรียกสมการ (5.2.2) ว่า ฟังก์ชันการกระจายแบบโลจิสติกสะสม (Cumulative Logistic Distribution Function)

เนื่องจากค่าของ Z_i จะมีค่าอยู่ระหว่าง $-\infty$ ถึง $+\infty$ ดังนั้น P จะอยู่ในช่วงระหว่าง 0 และ 1 และ P จะมีความสัมพันธ์กับ Z_i อย่างไม่เป็นเส้นตรง (Nonlinear) กล่าวคือ เมื่อค่า $Z_i \rightarrow +\infty$ ค่า e^{-Z_i} จะมีค่าเข้าใกล้ 0 และเมื่อ $Z_i \rightarrow -\infty$ ค่า e^{-Z_i} จะมีค่าเพิ่มขึ้นอย่างไม่จำกัด (Indefinitely) ทำให้ฟังก์ชันโลจิสต์ที่กำหนดมีคุณสมบัติที่สำคัญคือ เมื่อ ค่า Z_i เพิ่มขึ้นทำให้ค่า P เพิ่มขึ้น แต่ไม่เกิน 1 และเมื่อค่า Z_i ลดลงทำให้ค่า P ลดลงแต่ไม่น้อยกว่า 0 จะเห็น

ได้ว่า P จะไม่เป็นเชิงเส้น จากสาเหตุดังกล่าวจึงไม่สามารถที่จะใช้กระบวนการ OLS ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ได้

ถ้า P แสดงความน่าจะเป็นที่นักเรียนเรียนกวดวิชาดังสมการที่ 5.2.2 ดังนั้น $(1-P)$ แสดงความน่าจะเป็นที่นักเรียนไม่เรียนกวดวิชา

$$1 - P = \frac{1}{1 + e^{Z_i}} \quad (5.2.4)$$

$$\begin{aligned} \frac{P}{1 - P} &= \frac{1 + e^{Z_i}}{1 + e^{-Z_i}} \quad (5.2.5) \\ &= e^{Z_i} \end{aligned}$$

เมื่อ $\frac{P}{1 - P}$ คืออัตราส่วนระหว่างความน่าจะเป็นที่นักเรียนเรียนกวดวิชาต่อความน่าจะเป็นที่นักเรียนไม่เรียนกวดวิชา เรียกอัตราส่วนนี้ว่า สัดส่วนของสิ่งที่สนใจ (Odds Ratio)

พิจารณาสมการ (5.2.5) ในรูป \ln

$$L = \ln\left(\frac{P}{1 - P}\right) \quad (5.2.6)$$

L ในสมการ (5.2.6) เป็นค่า Logarithm ของอัตราส่วนความน่าจะเป็น และเรียก L นี้ว่า Logit หรือเรียกแบบจำลองนี้ว่า **Logit Model**

การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามเมื่อตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย หรือ Marginal Effect สามารถคำนวณได้ ดังสมการที่ (5.2.7) หรือ (5.2.8)

$$\frac{\partial P}{\partial X_{ij}} = \frac{\partial \frac{e^{Z_i}}{1 + e^{Z_i}}}{\partial X_{ij}} \quad (5.2.7)$$

หรือ

$$\frac{\partial P}{\partial X_{ij}} = \frac{e^{Z_i}}{(1 + e^{Z_i})^2} \beta_j \quad (5.2.8)$$

5.2.1 ตัวแปรและสมมติฐานเบื้องต้น

โดยแบบจำลองของสมการการเรียนรู้กวดวิชาของนักเรียน มีตัวแปรต่างๆดังนี้

$$L = \ln\left(\frac{P}{1-P}\right) = f(\text{CON}, \text{AREA}, \text{PROV}, \text{LEVEL}, \text{INS}, \text{GRD}, \text{INC}, \ln(\text{PRI}))$$

ความหมายตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาสามารถศึกษาได้จากตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 อธิบายตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาในแบบจำลองโลจิสต์

ตัวแปร	ความหมาย	ลักษณะตัวแปร
P	ความน่าจะเป็นในการเรียนกวดวิชา	ตัวแปรหุ่น เรียนกวดวิชา = 1 ไม่เรียนกวดวิชา = 0
CON	ค่าคงที่	
AREA	พื้นที่พักอาศัย	ตัวแปรหุ่น ในเขตเทศบาล = 1 นอกเขตเทศบาล = 0
PROV	ภูมิภาคที่อาศัย	ตัวแปรหุ่น กรุงเทพฯและปริมณฑล = 1 ต่างจังหวัด = 0
LEVEL	ระดับชั้นที่นักเรียนศึกษา	ตัวแปรหุ่น มัธยมศึกษาตอนปลาย = 1 มัธยมศึกษาตอนต้น = 0
INS	ประเภทโรงเรียนที่นักเรียนศึกษา	ตัวแปรหุ่น โรงเรียนรัฐบาล = 1 โรงเรียนเอกชน = 0
GRD	เกรดเฉลี่ยสะสมของนักเรียน	
INC	รายได้ครอบครัวต่อเดือน (บาท)	
PRI	ค่าเรียนกวดวิชา (บาท)	

การศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ในแบบจำลอง ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชาของนักเรียน มีสมมติฐานเบื้องต้นดังนี้

ค่าคงที่ (CON) บอกความน่าจะเป็นที่นักเรียนเรียนกวดวิชามากหรือน้อยกว่าความน่าจะเป็นที่นักเรียนไม่เรียนกวดวิชา ภายใต้ตัวแปรต่างๆมีค่าเท่ากับ 0 หรือเรียกว่า Reference group

พื้นที่ที่พักอาศัย (AREA) การใช้ตัวแปรพื้นที่ที่พักอาศัยเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ที่นักเรียนอาศัยกับการเรียนกวดวิชา การที่นำตัวแปรนี้มาเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาครั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนที่อาศัยในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลน่าจะมีความต้องการกวดวิชาต่างกันโดยคาดว่านักเรียนที่อาศัยในเขตเทศบาลน่าจะมีความต้องการเรียนกวดวิชามากกว่านักเรียนที่อาศัยนอกเขตเทศบาล เพราะโรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในเขตเทศบาล ทำให้นักเรียนในเขตเทศบาลมีความสะดวกในการเรียนกวดวิชามากกว่านักเรียนที่อาศัยนอกเขตเทศบาล นอกจากนี้รายได้ครอบครัวของนักเรียนในเขตเทศบาลน่าจะเป็นเหตุผลที่สำคัญอีกหนึ่งเหตุผลที่ทำให้เด็กนักเรียนนอกเขตเทศบาลมีการกวดวิชาน้อยกว่า เพราะคาดว่ารายได้ครอบครัวของนักเรียนนอกเขตเทศบาลส่วนใหญ่จะต่ำกว่านักเรียนในเขตเทศบาล

ภูมิภาคที่พักอาศัย (PROV) การใช้ตัวแปรภูมิภาคที่พักอาศัยเป็นตัวแปรหุ่น แยกเป็นกรุงเทพฯและปริมณฑลกับต่างจังหวัด เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิภาคที่นักเรียนอาศัยกับการเรียนกวดวิชา การที่นำตัวแปรนี้มาเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาครั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนที่อาศัยในพื้นที่กรุงเทพฯและปริมณฑลกับในต่างจังหวัด จะมีความต้องการกวดวิชาต่างกันโดยคาดว่านักเรียนที่อาศัยในกรุงเทพฯและปริมณฑลน่าจะมีความต้องการเรียนกวดวิชามากกว่านักเรียนในต่างจังหวัด เพราะโรงเรียนกวดวิชาชื่อดังส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในพื้นที่กรุงเทพฯและปริมณฑล มีโรงเรียนกวดวิชาหลากหลายเป็นตัวเลือกให้กับนักเรียนในพื้นที่นี้

ระดับชั้นที่นักเรียนศึกษา (LEVEL) การใช้ตัวแปรระดับชั้นที่นักเรียนศึกษาเป็นตัวแปรหุ่น เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นที่นักเรียนศึกษากับการเรียนกวดวิชา การที่นำตัวแปรนี้มาเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาเนื่องจากนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย จะมีความต้องการกวดวิชาต่างกัน โดยคาดว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายน่าจะมีความต้องการเรียนกวดวิชามากกว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพราะนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีความจำเป็นต้องเรียนกวดวิชาเพื่อแข่งขันสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษาชื่อดังซึ่งมีจำนวนจำกัด นอกจากนี้การทำเกรดเฉลี่ยสะสมในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้สูงเพื่อนำไปใช้ในการแข่งขันเข้าสถาบันอุดมศึกษาก็เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนกวดวิชามากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ประเภทโรงเรียนที่นักเรียนศึกษา (INS) การใช้ตัวแปรประเภทโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาเป็นตัวแปรหุ่น เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างประเภทโรงเรียนที่นักเรียนศึกษากับการเรียนกวดวิชา การที่นำตัวแปรนี้มาเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาเนื่องจากนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนรัฐบาล จะมีความต้องการการกวดวิชาต่างกัน เพราะโรงเรียนเอกชนเป็นโรงเรียนที่มีค่าเล่าเรียนสูงกว่าโรงเรียนรัฐบาล แสดงถึงศักยภาพของนักเรียนโรงเรียนเอกชนในการจ่ายค่าเรียนกวดวิชาที่มากกว่านักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล นักเรียนในโรงเรียนเอกชนจึงน่าจะเรียนกวดวิชามากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล

รายได้ครอบครัวต่อเดือน (INC) การใช้ตัวแปรรายได้ครอบครัวต่อเดือนมาเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาเนื่องจากเป็นตัวแปรที่แสดงถึงความสามารถในการบริโภคของครัวเรือน ดังนั้นนักเรียนที่มีรายได้ครอบครัวสูงน่าจะมีความสามารถในการจ่ายค่าเรียนกวดวิชามากกว่า และคาดว่าจะเรียนกวดวิชามากกว่านักเรียนที่มีรายได้ครอบครัวต่ำ

เกรดเฉลี่ยสะสมของนักเรียน (GRD) การใช้ตัวแปรเกรดเฉลี่ยสะสมของนักเรียนเพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างเกรดเฉลี่ยสะสมกับการเรียนกวดวิชา เนื่องจากนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันน่าจะมีความต้องการเรียนกวดวิชาต่างกัน เพราะนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสูงจะสนใจในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมหรือพยายามทบทวนเนื้อหาวิชาให้แม่นยำมากกว่านักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ โดยคาดว่านักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสูงน่าจะเรียนกวดวิชามากกว่านักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ

ค่าเรียนกวดวิชา (PRI) เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเรียนกวดวิชา โดยอาจเกิดขึ้นได้ 2 กรณี คือกรณีสินค้าเป็นสินค้าปกติ การเรียนกวดวิชากับค่าเรียนกวดวิชาจะมีความสัมพันธ์แปรผกผันกัน ดังนั้นนักเรียนจะลดการเรียนกวดวิชาลงหากค่าเรียนกวดวิชาสูงขึ้น และกรณีสินค้าเป็นสินค้าที่ไม่ได้อยู่ในกฎของอุปสงค์ (Giffen Goods) เนื่องจากเมื่อราคาสินค้าสูงขึ้นความต้องการก็จะสูงขึ้นตาม และเมื่อสินค้ามีราคาลดต่ำลงความต้องการก็จะลดต่ำลงเช่นกัน ดังนั้นการเรียนกวดวิชาจะมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับค่าเรียนกวดวิชา นั่นคือ นักเรียนจะเรียนกวดวิชามากขึ้นเมื่อราคาสูงขึ้น โดยงานศึกษานี้คาดว่านักเรียนจะเรียนกวดวิชาลดลงเมื่อค่าเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นเนื่องจากเห็นว่าการกวดวิชาเป็นสินค้าปกติตามทฤษฎีอุปสงค์

5.3 การวิเคราะห์ผลกระทบของภาษี

รัฐสามารถใช้นโยบายภาษีแต่ละประเภทเพื่อกำหนดทิศทางในการบริโภคเนื่องจากการที่รัฐตัดสินใจปรับอัตราภาษีสินค้าชนิดหนึ่งชนิดใดจะทำให้ราคาของผู้บริโภคจ่ายเปลี่ยนไป และเพื่อหารายได้จาก การบริโภคของภาคเอกชนเพื่อใช้จ่ายในกิจกรรมต่างๆ

การวิเคราะห์ผลกระทบของภาษีอากรต่อการเรียนกวดวิชา เนื่องจากโรงเรียนกวดวิชาได้รับการยกเว้นภาษีอากร 3 ประเภทตามรายละเอียดในหัวข้อ 2.7 และ 3.3 ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยการวิเคราะห์จะเป็นเพียงผลกระทบทางด้านอุปสงค์ ส่วนการวัดผลกระทบทางด้านอุปทานซึ่งเกิดจากการปรับตัวของผู้ผลิตไม่ได้ถูกรวมไว้ด้วย

1) ภาษีมูลค่าเพิ่ม

ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นการเรียกเก็บภาษีจากสินค้าทุกชนิดในอัตราเดียวกัน (ยกเว้นสินค้าและบริการบางประเภท) และลดความซ้ำซ้อนในการจัดเก็บลง โดยผู้ซื้อรายสุดท้ายน่าจะเป็นผู้ที่แบกรับภาระทางภาษีไว้ทั้งหมด ในขณะที่ผู้ซื้อในช่วงกลางเป็นผู้ที่ซื้อสินค้ามาเพื่อใช้เป็นปัจจัยการผลิตจะสามารถขอหักภาษีที่จ่ายไปได้ อย่างไรก็ตามสินค้าบางประเภทได้รับการยกเว้นและอยู่นอกระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ทำให้ผู้บริโภคไม่ต้องแบกรับภาระภาษีทั้งหมดในขณะที่ผู้ผลิตไม่สามารถขอหักภาษีมูลค่าเพิ่มที่จ่ายไป (ภาษีซื้อ) เมื่อซื้อปัจจัยการผลิตได้ แต่จากการศึกษาของ อิศรา ศานติศาสน์ (2542) พบว่า ผู้บริโภคยังมีภาระภาษีในสินค้าที่ได้รับการยกเว้นหรืออยู่นอกระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม จึงได้ประเมินภาระภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีอยู่จริงบนสินค้าจากโครงสร้างการผลิตของสินค้า โดยภาระภาษีมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นกับค่ากวดวิชาที่นักเรียนจ่ายขึ้นอยู่กับโครงสร้างการผลิตของโรงเรียนกวดวิชาว่าต้องใช้ปัจจัยการผลิตที่มีภาระภาษีมูลค่าเพิ่มในสัดส่วนเท่าใด จากการประเมินสินค้าประเภทการศึกษา พบว่าภาระภาษีของผู้บริโภคเท่ากับ ร้อยละ 0.9518 ของราคาสินค้าทางการศึกษา ซึ่งการกวดวิชาเป็นหนึ่งในสินค้าและบริการทางการศึกษา ดังนั้นภาระภาษีของนักเรียน สามารถศึกษาได้จากตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5.3 รายละเอียดภาระภาษีของนักเรียนแยกตามการได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม

การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม	ภาระภาษีของนักเรียน
ได้รับการยกเว้น	ร้อยละ 0.9518 ของค่าเรียนกวดวิชา
ไม่ได้รับการยกเว้น	ร้อยละ 7 ของค่าเรียนกวดวิชา

ดังนั้นการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจะมีผลทำให้ผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชามีหน้าที่ต้องคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มที่จะต้องชำระ (หรือมีสิทธิได้รับคืน) เป็นรายเดือน ดังนี้

$$\text{ภาษีที่ต้องชำระ} = \text{ภาษีขาย} - \text{ภาษีซื้อ}$$

โดยภาษีที่มีผลกระทบต่อค่าเรียนกวดวิชาที่นักเรียนจ่ายคือ ภาษีขาย เนื่องจากผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาจะพึงเรียกเก็บภาษีขายจากนักเรียนโดยตรง ซึ่งสามารถคำนวณการเปลี่ยนแปลงค่าเรียนกวดวิชาเนื่องจากการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้จากสมการที่ (5.3.1)

$$\Delta r_{t_v} = r_{t_v} - r \quad (5.3.1)$$

หรือ ทำให้อยู่ในรูปร้อยละของราคาเพิ่มขึ้น

$$\begin{aligned} t_v &= \frac{\Delta r_{t_v}}{r} \\ r_{t_v} &= r + \Delta r_{t_v} \\ &= r + t_v r \\ &= r(1 + t_v) \end{aligned} \quad (5.3.2)$$

โดยที่

r_{t_v} คือ ค่าเรียนกวดวิชาหลังการเรียกเก็บภาษีเงินได้มูลค่าเพิ่ม (บาท)

r คือ ค่าเรียนกวดวิชาก่อนการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม (บาท)

Δr_{t_v} คือ การเปลี่ยนแปลงค่าเรียนกวดวิชาเมื่อมีการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม (บาท)

t_v คือ ร้อยละของราคาเพิ่มขึ้นเนื่องจากการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม

2) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ข้อมูลการสำรวจโรงเรียนกวดวิชาของ สศช.พบว่าผู้ประกอบการกิจการโรงเรียนกวดวิชาโดยบุคคลธรรมดาเป็นรูปแบบหนึ่งผู้ประกอบการนิยมในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้นภายใต้เงื่อนไขที่มีการผลักภาระภาษีไปยังนักเรียน การเรียกเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากโรงเรียนกวดวิชาจึงมีผลกระทบต่อระดับค่าเรียนกวดวิชาโดยตรง เนื่องจากการเรียกเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีผลทำให้ผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาต้องนำเงินได้ไปคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ณ สิ้นปี โดยมีลักษณะอัตราภาษีก้าวหน้าเป็นขั้นตามเงินได้หลังหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนต่างๆ (เงินได้สุทธิ) ดังที่กล่าวมาแล้ว

การเรียกเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้นถือเป็นการเรียกเก็บภาษีทางตรงกับผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชา ดังนั้นการเรียกเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีผลต่อค่าเรียนกวดวิชามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาในการผลัก

ภาระภาษีนี้ไปยังนักเรียนซึ่งจะวิเคราะห์ต่อไปในหัวข้อการวิเคราะห์ภาระภาษี (หัวข้อ 5.4) โดยสมมติให้ค่าเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นจากการเรียกเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ดังสมการที่ (5.3.3) และ (5.3.4)

$$\Delta r_{t_p} = r_{t_p} - r \quad (5.3.3)$$

หรือ ทำให้อยู่ในรูปร้อยละของราคาที่เพิ่มขึ้น

$$\begin{aligned} t_p &= \frac{\Delta r_{t_p}}{r} \\ r_{t_p} &= r + \Delta r_{t_p} \\ &= r + t_p r \\ &= r(1 + t_p) \end{aligned} \quad (5.3.4)$$

โดยที่

r_{t_p} คือ ค่าเรียนกวดวิชาหลังการเรียกเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (บาท)

r คือ ค่าเรียนกวดวิชาก่อนการเรียกเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (บาท)

Δr_{t_p} คือ การเปลี่ยนแปลงค่าเรียนกวดวิชาเมื่อมีการเรียกเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (บาท)

t_p คือ ร้อยละของราคาที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากการเรียกเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

3) ภาษีเงินได้นิติบุคคล

ข้อมูลการสำรวจโรงเรียนกวดวิชาของ สศช. พบว่าการดำเนินการโรงเรียนกวดวิชาโดยนิติบุคคลเป็นรูปแบบหนึ่งของผู้ประกอบการใช้ดำเนินธุรกิจ ดังนั้นภายใต้เงื่อนไขที่มีการผลักภาระภาษีไปยังนักเรียน การเรียกเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจึงมีผลกระทบต่อค่าเรียนกวดวิชาโดยตรง เนื่องจากการเรียกเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลมีผลทำให้ผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาต้องนำกำไรสุทธิ (รายได้ – รายจ่าย) ไปคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล ดังสมการที่ (5.3.5)

$$\text{ภาษีเงินได้นิติบุคคล} = \text{อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล} \times \text{กำไรสุทธิ} \quad (5.3.5)$$

การเรียกเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลถือเป็นการเรียกเก็บภาษีทางตรงกับผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชา ดังนั้นการเรียกเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจะมีผลต่อค่าเรียนกวดวิชามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาในการผลักภาระภาษีนี้ไปยังนักเรียนซึ่งจะวิเคราะห์ต่อไปในหัวข้อการวิเคราะห์ภาระภาษี (หัวข้อ 5.4) โดยสมมติให้ค่าเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นจากการเรียกเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ดังสมการที่ (5.3.6) และ (5.3.7)

$$\Delta r_{t_b} = r_{t_b} - r \quad (5.3.6)$$

หรือ ทำให้อยู่ในรูปร้อยละของราคาเพิ่มขึ้น

$$\begin{aligned} t_b &= \frac{\Delta r_{t_b}}{r} \\ r_{t_b} &= r + \Delta r_{t_b} \\ &= r + t_b r \\ &= r(1 + t_b) \end{aligned} \quad (5.3.7)$$

โดยที่

- r_{t_b} คือ ค่าเรียนกวดวิชาหลังการเรียกเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล (บาท)
- r คือ ค่าเรียนกวดวิชาก่อนการเรียกเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล (บาท)
- Δr_{t_b} คือ การเปลี่ยนแปลงค่าเรียนกวดวิชาเมื่อมีการเรียกเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล (บาท)
- t_b คือ ร้อยละของราคาเพิ่มขึ้นเนื่องจากการเรียกเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล

5.3.1 การวิเคราะห์ผลกระทบต่อจำนวนนักเรียน

จากการศึกษาภาษีมูลค่าเพิ่มพบว่าภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีทางอ้อมที่ผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาสามารถผลักภาระภาษี(ภาษีขาย) ได้เต็มจำนวนไปสู่นักเรียน ดังนั้น ภาษีมูลค่าเพิ่มจะมีผลกระทบต่อค่าเรียนกวดวิชา ทำให้ค่าเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้น แต่สำหรับภาษีเงินได้ประเภทบุคคลธรรมดาหรือภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นภาษีทางตรงที่รัฐบาลเรียกเก็บจากผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชา ดังนั้นภาษีสองประเภทนี้จะมีผลกระทบต่อราคาโดยขึ้นกับความสามารถในการผลักภาระภาษีไปยังนักเรียน

ดังนั้นการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม จะส่งผลทำให้ค่าเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้น ดังสมการที่ (5.3.8)

$$r_v = r(1 + t_v) \quad (5.3.8)$$

โดย

r_v คือ ค่าเรียนกวดวิชาหลังการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม (บาท)

r คือ ค่าเรียนกวดวิชาก่อนการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม (บาท)

t_v คือ ร้อยละของค่ากวดวิชาที่เพิ่มขึ้นจากการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม

สำหรับการเรียกเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลเนื่องจากเป็นภาษีทางตรงที่รัฐบาลต้องการเรียกเก็บจากผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชา จึงสมมติว่าโรงเรียนกวดวิชาที่มีความสามารถในการผลักภาระภาษีไปยังนักเรียน ซึ่งมีผลทำให้ค่าเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้น ดังสมการที่ (5.3.9)

$$r_t = r(1 + t) \quad (5.3.9)$$

โดย

r_t คือ ค่าเรียนกวดวิชาหลังการเก็บภาษีเงินได้ (บาท)

r คือ ค่าเรียนกวดวิชาก่อนการเก็บภาษีเงินได้ (บาท)

t คือ ร้อยละของค่าเรียนกวดวิชาที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากการเก็บภาษีเงินได้

ผลกระทบของการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีเงินได้ ส่งผลต่อค่าเรียนกวดวิชา ดังสมการที่ (5.3.8) และ (5.3.9) ซึ่งเป็นผลกระทบแยกของแต่ละภาษี ดังนั้นเพื่อให้สามารถเห็นผลของการเรียกเก็บภาษีรวมทั้งสองประเภทจึงสมมติให้การเรียกเก็บภาษีรวมทั้งสองประเภทมีผลกระทบต่อค่าเรียนกวดวิชาดังสมการที่ (5.3.10)

$$r_{total} = r + r(t_v + t)$$

หรือ

$$r_{total} = r + \Delta r_{(t_v+t)} \quad (5.3.10)$$

โดย

r_{total} คือ ค่าเรียนกวดวิชาหลังการเก็บภาษีรวมทุกประเภท (บาท)

r คือ ค่าเรียนกวดวิชาก่อนการเก็บภาษีรวมทุกประเภท (บาท)

t คือ ร้อยละของค่าเรียนกวดวิชาที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากการเก็บภาษีเงินได้

t_v คือ ร้อยละของค่าเรียนกวดวิชาที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม

$\Delta r_{(t_v+t)}$ คือ การเปลี่ยนแปลงของค่าเรียนกวดวิชาเนื่องจากการเก็บภาษีรวมทุกประเภท

ดังนั้นสามารถวิเคราะห์ผลกระทบของภาษีต่อจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชา (Participation) ได้โดยตรงจากค่าความยืดหยุ่นการเรียนกวดวิชาต่อราคา (Price Elasticity of Participation) ดังสมการ (5.3.11)

$$\varepsilon_D = \frac{\partial P}{\partial r} \times \frac{r}{P} \quad (5.3.11)$$

โดย ε_D คือ ค่าความยืดหยุ่นการเรียนกวดวิชาต่อราคา

P คือ ความน่าจะเป็นที่นักเรียนจะเรียนกวดวิชา

r คือ ค่าเรียนกวดวิชา

การเรียกเก็บภาษีจะมีผลกระทบต่อจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาดังนี้

$$\frac{\Delta n_s}{n_s} = \varepsilon_D \times \frac{\Delta r_{(t_v+t)}}{r} \quad (5.3.12)$$

โดย Δn_s คือ จำนวนนักเรียนที่เลิกเรียนกวดวิชา (คน)

n_s คือ จำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาทั้งหมด (คน)

$\frac{\Delta r_{(t_v+t)}}{r}$ คือ ร้อยละของราคาที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากการเก็บภาษี

จากสมการที่ (5.3.12) พบว่าค่าเรียนกวดวิชาที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการเรียกเก็บภาษีจะมีผลกระทบต่อจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชา มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับค่าความยืดหยุ่นการเรียนกวดวิชาต่อราคาและระดับราคาที่เพิ่มขึ้น

5.3.2 การวิเคราะห์ผลกระทบต่อดัชนีราคาผู้บริโภค

ดัชนีราคาผู้บริโภค กำหนดขึ้นจากความต้องการศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัว และการวัดระดับการครองชีพของประชากรเพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น

แนวความคิดพื้นฐานของดัชนีราคาผู้บริโภค พัฒนามาจากแนวคิดของดัชนีค่าครองชีพ (Cost of living index) ซึ่งต้องการวัดค่าใช้จ่ายในการบริโภคของผู้บริโภคในเดือนหนึ่ง ๆ โดยยังรักษามาตรฐานการครองชีพตามระดับที่กำหนดไว้ได้ ซึ่งเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติเนื่องจากมาตรฐานการครองชีพยังขึ้นกับปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ รายได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ภาวะคุณภาพสินค้า เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป และราคาสินค้าที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นได้มีการนำดัชนีราคาผู้บริโภคมาใช้แทนโดยให้มีปริมาณและลักษณะของสินค้าที่คงที่แต่เปลี่ยนแปลงเฉพาะราคาสินค้าเท่านั้น ถึงแม้ดัชนีราคาผู้บริโภคจะไม่สามารถแทนดัชนีราคาค่าครองชีพได้อย่างสมบูรณ์แต่อาจกล่าวได้ว่าดัชนีราคาผู้บริโภคเป็นตัวประมาณค่าดัชนีค่าครองชีพในเรื่องของค่าใช้จ่ายในการบริโภค โดยสินค้าที่นำมาคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศไทยสามารถแยกออกเป็น 7 หมวดใหญ่ ตามการจำแนกของสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ใน พ.ศ. 2550

- 1) หมวดอาหารและเครื่องดื่ม
- 2) หมวดเครื่องนุ่งห่ม และรองเท้า
- 3) หมวดเคหสถาน
- 4) หมวดการตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล
- 5) หมวดพาหนะ การขนส่ง และการสื่อสาร
- 6) หมวดการบันเทิง การอ่าน และการศึกษา
- 7) หมวดยาสูบ และเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์

โดยในแต่ละหมวดสามารถจำแนกออกเป็นหมวดย่อย ๆ ได้ดังนี้

- 1) หมวดอาหารและเครื่องดื่ม จำแนกเป็น
 - ข้าวแป้งและผลิตภัณฑ์จากแป้ง
 - เนื้อสัตว์ เป็ดไก่ และสัตว์น้ำ
 - ไข่และผลิตภัณฑ์นม
 - ผักและผลไม้
 - เครื่องประกอบอาหาร
 - เครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์
 - อาหารสำเร็จรูป
- 2) หมวดเครื่องนุ่งห่ม และรองเท้า

- 3) หมวดเคหสถาน
 - ค่าที่พักอาศัย
 - ไฟฟ้า เชื้อเพลิง น้ำประปาและแสงสว่าง
 - สิ่งทอสำหรับใช้ในบ้าน
 - สิ่งที่เกี่ยวข้องกับทำความสะอาด
- 4) หมวดการตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล
 - ค่าตรวจรักษาและค่ายา
 - ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล
- 5) หมวดพาหนะ การขนส่งและการสื่อสาร
 - ค่าโดยสารสาธารณะ
 - ยานพาหนะและน้ำมันเชื้อเพลิง
 - การสื่อสาร
- 6) หมวดการบันเทิง การอ่านและการศึกษา
 - การบันเทิงและการอ่าน
 - การศึกษา
- 7) หมวดยาสูบและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์

โดยมีสูตรที่ใช้คำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคตาม Laspeyres Formula ดังสมการที่ (5.3.12)

$$CPI_t = \left(\frac{\sum_i \frac{r_{it}}{r_{i(t-1)}} W_{it}}{\sum_i W_{i(t-1)}} \right) CPI_{t-1} \quad (5.3.12)$$

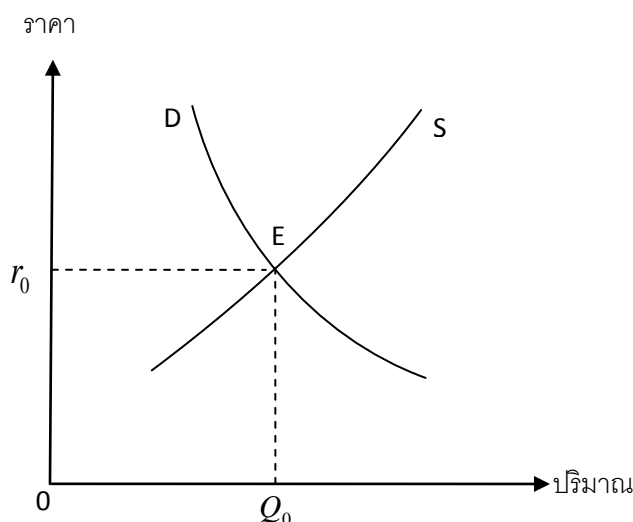
โดยที่ CPI_t คือ ดัชนีราคาผู้บริโภค ณ เวลาปัจจุบัน
 CPI_{t-1} คือ ดัชนีราคาผู้บริโภค ณ ปีฐาน
 r_{it} คือ ราคาสินค้า i ณ ราคาปัจจุบัน
 $r_{i(t-1)}$ คือ ราคาสินค้า i ณ ราคาปีฐาน
 W_{it} คือ น้ำหนักสินค้าแต่ละหมวด i ณ ปัจจุบัน
 $W_{i(t-1)}$ คือ น้ำหนักสินค้าแต่ละหมวด i ณ ปีฐาน

ดังนั้นจะสามารถคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อค่าเรียนกวดวิชาเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการเรียกเก็บภาษีโดยสมมติให้ระดับราคาสินค้าอื่นๆ คงที่และน้ำหนักสินค้าแต่ละหมวดไม่มีการเปลี่ยนแปลง

5.4 การวิเคราะห์ภาวะภาษี

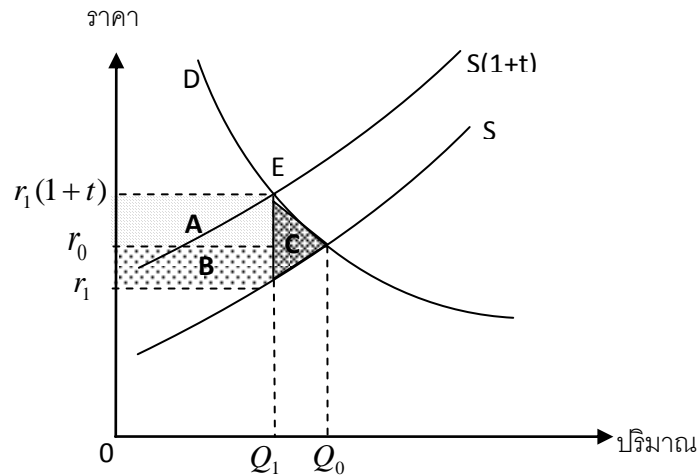
การวิเคราะห์ภาวะภาษีแบบดุลยภาพเฉพาะส่วน (Partial Equilibrium Analysis) เป็นการวิเคราะห์ถึงผลกระทบของการจัดเก็บภาษีหรือการเปลี่ยนแปลงภาษีในตลาดสินค้าใดสินค้าหนึ่ง โดยแบ่งกลุ่มผู้รับภาวะภาษีเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มผู้บริโภคและกลุ่มผู้ผลิต แล้วพิจารณาว่าการจัดเก็บภาษีนั้นกลุ่มใดเป็นผู้รับภาวะภาษีมากกว่ากัน ซึ่งสถานการณ์ในตลาดสินค้าก่อนมีการเก็บภาษี สามารถอธิบายได้ตามรูปที่ 5.1

รูปที่ 5.1 การวิเคราะห์ภาวะภาษีแบบดุลยภาพบางส่วนในสถานการณ์ก่อนการเก็บภาษี

ให้เส้น D คือเส้นอุปสงค์ของการกวาดวิชา เส้น S คือ เส้นอุปทานของการกวาดวิชา Q คือปริมาณการกวาดวิชา และ r คือ ค่าเรียนกวาดวิชา เส้นอุปสงค์ (D) ตัดกับเส้นอุปทาน (S) มีจุดดุลยภาพอยู่ที่จุด E โดยมีปริมาณดุลยภาพที่ Q_0 และราคาดุลยภาพที่ r_0 ต่อมา มีการเก็บภาษีโรงเรียนกวาดวิชาส่งผลให้ค่าเรียนกวาดวิชาเพิ่มขึ้น ในอัตรา t ทำให้เส้นอุปทาน(S) เคลื่อนที่ไปทางซ้าย ไปเป็น $S(1+t)$ ดังรูปที่ 5.2

รูปที่ 5.2 วิเคราะห์ภาวะภาษีแบบดุลยภาพบางส่วนในสถานการณ์หลังการเก็บภาษี

การเก็บภาษีทำให้เกิดราคาและปริมาณดุลยภาพใหม่คือ $r_1(1+t)$ และ Q_1 ณ ราคา $P_1(1+t)$ นี้ผู้ขายสินค้าได้เงินค่าสินค้าต่อหน่วยลดลงจาก r_0 เป็น r_1 ในขณะที่ผู้บริโภคต้องซื้อสินค้าในราคาต่อหน่วยสูงกว่าเดิมคือจาก r_0 เป็น $r_1(1+t)$ โดยรัฐบาลมีรายรับเพิ่มขึ้นจากการเก็บภาษีเท่ากับ $r_1 * t$ เราสามารถวัดภาวะภาษีของกลุ่มผู้บริโภคและกลุ่มผู้ผลิตได้ โดยผู้บริโภครับภาวะภาษีเท่ากับพื้นที่ A และ ผู้ผลิตจะรับภาวะภาษีเท่ากับพื้นที่ B และรัฐบาลมีรายได้ภาษีเท่ากับพื้นที่ A+B ส่วนพื้นที่ C คือต้นทุนจากการเก็บภาษีซึ่งผู้บริโภคและผู้ผลิตต้องเสียไปแต่ไม่มีผู้ใดได้รับหรือภาวะภาษีส่วนเกิน (Deadweight loss of Taxation)³

ราคาและปริมาณดุลยภาพใหม่หลังจากการเรียกเก็บภาษีนี้นั้นจะขึ้นอยู่กับสมการอุปสงค์และสมการอุปทาน ดังนี้

³ ภาวะภาษีส่วนเกิน (Deadweight Loss) คือค่าทางเศรษฐกิจที่สูญเสียไปเนื่องมาจากการเก็บภาษีของรัฐ ซึ่งเป็นการหารายได้มาจากประโยชน์ของผู้บริโภค (Consumer's surplus) และประโยชน์ของผู้ผลิต (Producer's surplus) โดยมีค่าทางเศรษฐกิจหรือประโยชน์ (surplus) จำนวนหนึ่งที่สูญหายไปจากเศรษฐกิจและไม่เป็นประโยชน์ของผู้ใดเลย

สมการอุปสงค์

สมการอุปสงค์การกวดวิชาสามารถประมาณได้จากค่าความน่าจะเป็นที่นักเรียนเรียนกวดวิชา (P) ตามสมการที่ (5.2.3)

$$P = \frac{e^Z}{1 + e^Z},$$

$$Z = CON + \beta_1(AREA) + \beta_2(PROV) + \beta_3(LEVEL) + \beta_4(INS) + \beta_5(INC) + \beta_6(GRD) + \beta_7 \log(PRI)$$

(5.4.1)

โดยที่

P คือ ความน่าจะเป็นที่นักเรียนเรียนกวดวิชา

CON คือ ค่าคงที่

β_i คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต่างๆ อธิบายความสัมพันธ์การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรนั้นๆต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียน

β_1 คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพื้นที่ที่พักอาศัย

β_2 คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรภูมิภาคที่พักอาศัย

β_3 คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรระดับชั้น

β_4 คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรโรงเรียน

β_5 คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้ครอบครัว

β_6 คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรเกรดเฉลี่ยสะสม

β_7 คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรค่าเรียนกวดวิชา

$AREA$ คือ ตัวแปรพื้นที่ที่พักอาศัย

$PROV$ คือ ตัวแปรภูมิภาคที่พักอาศัย

$LEVEL$ คือ ตัวแปรระดับชั้นที่นักเรียนศึกษา

INS คือ ตัวแปรประเภทโรงเรียนที่นักเรียนศึกษา

INC คือ ตัวแปรรายได้ครอบครัวต่อเดือน

GRD คือ ตัวแปรเกรดเฉลี่ยสะสม

PRI คือ ตัวแปรค่าเรียนกวดวิชา

โดยอุปสงค์การเรียนรู้กวดวิชา เป็นสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการกวดวิชาหรือจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชา กับค่าเรียนกวดวิชา โดยสมมติให้ตัวแปรอื่นๆไม่มีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชา สามารถแสดงสมการอุปสงค์การเรียนรู้กวดวิชาจากค่าความน่าจะเป็นที่นักเรียนจะเรียนกวดวิชา (P) ดังนี้

$$n \times P = n \left(\frac{e^Z}{1 + e^Z} \right) \quad (5.4.2)$$

โดย n คือ จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาทั่วประเทศ (คน)

ดังนั้น

$$Q_D = n \left(\frac{e^Z}{1 + e^Z} \right) \quad (5.4.3)$$

โดย Q_D คือ จำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชา (คน)

สมมติให้ตัวแปรอื่นๆ ไม่มีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชา จะได้สมการดังนี้

$$Q_D = n \left(\frac{e^{c_1 + \beta_7 \ln(PRI)}}{1 + e^{c_1 + \beta_7 \ln(PRI)}} \right),$$

$$c_1 = CON + \beta_1(AREA) + \beta_2(PROV) + \beta_3(LEVEL) + \beta_4(INS) + \beta_5(INC) + \beta_6(GRD) \quad (5.4.4)$$

$$Q_D = n \left(\frac{c(PRI^{\beta_7})}{1 + c(PRI^{\beta_7})} \right),$$

$$c = e^{c_1} \quad (5.4.5)$$

แทนตัวแปร $PRI = r_D$ และ $\beta_7 = \beta_r$ จะได้สมการอุปสงค์การเรียนรู้กวดวิชา ดังนี้

$$Q_D = n \left(\frac{c(r_D^{\beta_r})}{1 + c(r_D^{\beta_r})} \right) \quad (5.4.6)$$

สมการอุปทาน

สมการอุปทานการกวดวิชาเป็นสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าเรียนกวดวิชากับปริมาณการกวดวิชาโดยมีรูปแบบสมการที่สมมติขึ้นภายใต้ Constant Price Elasticity ดังนี้

$$Q_S = B(r_s^{\varepsilon_s}),$$

$$B = \frac{n_D}{\bar{r}^{\varepsilon_s}} \quad (5.4.7)$$

โดยที่

Q_S คือ ปริมาณการกวดวิชา (คน)

r_s คือ ราคาค่าเรียนกวดวิชา (บาท)

ε_s คือ ค่าความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคา

n_D คือ จำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชา (Q_D) ณ ค่าเรียนกวดวิชาเฉลี่ย (\bar{P})

\bar{r} คือ ค่าเรียนกวดวิชาเฉลี่ย (บาท)

ดังนั้น สามารถประมาณค่าเรียนกวดวิชาและปริมาณการกวดวิชา ณ จุดดุลยภาพ ได้จากสมการอุปสงค์และอุปทาน ดังสมการที่ (5.4.6) และ (5.4.7)

การประมาณค่าภาระภาษีที่นักเรียนและผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาได้รับ และภาระภาษีส่วนเกินจำเป็นต้องทำการประมาณค่าพารามิเตอร์ราคาและปริมาณที่จุดดุลยภาพใหม่ จากสมการอุปสงค์และสมการอุปทาน และนำมาคำนวณภาระภาษีดังสมการที่ (5.4.8) (5.4.9) และ (5.4.10)

$$A = [r_1(1+t) - r_0](Q_1) \quad (5.4.8)$$

$$B = (r_0 - r_1)(Q_1) \quad (5.4.9)$$

$$C = \int_{Q_1}^{Q_0} [D(Q) - S(Q)] dQ \quad (5.4.10)$$

โดยที่

A คือ ภาระภาษีที่นักเรียนเป็นผู้รับ (บาท)

B คือ ภาระภาษีที่โรงเรียนกวดวิชาเป็นผู้รับ (บาท)

C คือ ภาระภาษีส่วนเกิน (Deadweight Loss) (บาท)

$r_1(1+t)$ คือ ราคา ณ จุดดุลยภาพหลังการเรียกเก็บภาษี (บาท)

r_0 คือ ราคา ณ จุดดุลยภาพก่อนการเรียกเก็บภาษี (บาท)

r_1 คือ ราคาที่โรงเรียนกวดวิชาได้รับหลังการเรียกเก็บภาษี (บาท)

Q_1 คือ ปริมาณนักเรียนที่เรียนกวดวิชาหลังการเรียกเก็บภาษี (คน)

Q_0 คือ ปริมาณนักเรียนที่เรียนกวดวิชาก่อนการเรียกเก็บภาษี (คน)

ภาระภาษีที่เกิดขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ภาระภาษีที่นักเรียนเป็นผู้แบกรับ ภาระภาษีที่โรงเรียนกวดวิชาเป็นผู้แบกรับ และภาระภาษีที่ไม่มีหน่วยใดเป็นผู้แบกรับภาระหรือเรียกว่า ภาระภาษีส่วนเกิน (Deadweight Loss) โดยภาระภาษีระหว่างนักเรียนและโรงเรียนกวดวิชา ใครจะเป็นผู้รับภาระมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นอุปสงค์ต่อราคาและความยืดหยุ่นอุปทานต่อราคา

บทที่ 6

ผลการศึกษา

ผลการศึกษสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ส่วนหลัก คือ ผลการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของนักเรียน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชา ผลการวิเคราะห์อุปทานโรงเรียนกวดวิชา ผลการวิเคราะห์ผลกระทบจากการเรียกเก็บภาษี และผลการวิเคราะห์ภาระภาษี โดยมีรายละเอียดดังนี้

6.1 ผลการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของนักเรียน

การวิเคราะห์ใช้ข้อมูลรายตัวของนักเรียน ได้แก่ ภูมิภาคที่พักอาศัย พื้นที่ที่พักอาศัย ประเภทโรงเรียนที่ศึกษา ระดับชั้นที่ศึกษา รายได้ต่อเดือนของครอบครัว เกรดเฉลี่ยสะสม และค่าเรียนกวดวิชา พบว่านักเรียน 4,820 คน เรียนกวดวิชาจำนวน 1,712 คน และไม่เรียนกวดวิชา 3,108 คน หรือคิดเป็นนักเรียนเรียนกวดวิชาร้อยละ 35.52 และไม่เรียนกวดวิชา ร้อยละ 64.48 แต่หากวิเคราะห์แยกส่วนตามภูมิภาคที่พักอาศัย พบว่านักเรียนที่อาศัยในกรุงเทพฯและปริมณฑล จำนวน 717 คน เรียนกวดวิชา ร้อยละ 51.88 ของนักเรียนที่อาศัยในกรุงเทพฯและปริมณฑล ส่วนในต่างจังหวัดมีนักเรียนทั้งสิ้น 4,103 คน เรียนกวดวิชาเพียงร้อยละ 32.66 ของนักเรียนในต่างจังหวัด ซึ่งพบว่านักเรียนในต่างจังหวัดเรียนกวดวิชาในสัดส่วนที่น้อยกว่านักเรียนในกรุงเทพฯและปริมณฑลค่อนข้างมาก ดังตารางที่ 6.1

ตารางที่ 6.1 จำนวนและสัดส่วนของนักเรียนแยกตามภูมิภาคที่พักอาศัย

ภูมิภาค	จำนวน (คน)			ร้อยละ		
	รวม	เรียนกวดวิชา	ไม่เรียนกวดวิชา	รวม	เรียนกวดวิชา	ไม่เรียนกวดวิชา
รวม	4,820	1,712	3,108	100	35.52	64.48
กรุงเทพฯและปริมณฑล	717	372	345	100	51.88	48.12
ต่างจังหวัด	4,103	1,340	2,763	100	32.66	67.34

ค่าเรียนกวดวิชาพบว่ามีค่าเฉลี่ยของทั้งประเทศอยู่ที่ 1,741.28 บาท หากแยกตามภูมิภาคที่พักอาศัยพบว่า ค่าเรียนกวดวิชาเฉลี่ยในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลมีค่าเท่ากับ 2,420.22 บาท ส่วนในต่างจังหวัดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1,480.65 บาท ซึ่งมีค่าต่ำกว่าในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลอย่างเห็นได้ชัด ดังตารางที่ 6.2

ตารางที่ 6.2 ค่าเรียนกวดวิชาเฉลี่ยแยกตามภูมิภาคที่พักอาศัย (บาทต่อคอร์สต่อคน)

ลักษณะ	ทั่วประเทศ	กรุงเทพฯและปริมณฑล	ต่างจังหวัด
ค่าเรียนกวดวิชา	1,741.28	2,420.22	1,480.65

ลักษณะทั่วไปแยกตามพื้นที่ที่พักอาศัยดังตารางที่ 6.3 พบว่า นักเรียนที่พักอาศัยในเขตเทศบาลจำนวนทั้งหมด 1,908 คน เรียนกวดวิชาจำนวน 940 คน หรือร้อยละ 49.27 ของนักเรียนที่อาศัยในเขตเทศบาล ส่วนนักเรียนที่อาศัยนอกเขตเทศบาลจำนวนทั้งสิ้น 2,912 คน เรียนกวดวิชาจำนวน 772 คน หรือร้อยละ 26.51 ของนักเรียนที่อาศัยนอกเขตเทศบาล จากข้อมูลสามารถสรุปได้ว่านักเรียนที่อาศัยในเขตเทศบาลเรียนกวดวิชาในสัดส่วนที่มากกว่านักเรียนที่อาศัยนอกเขตเทศบาล

โดยการวิเคราะห์แยกตามภูมิภาค พบว่านักเรียนในต่างจังหวัดที่อาศัยในเขตเทศบาลเรียนกวดวิชาในสัดส่วนที่มากกว่านักเรียนที่อาศัยนอกเขตเทศบาล ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับทั่วประเทศ แต่สำหรับนักเรียนในกรุงเทพฯและปริมณฑลที่อาศัยในเขตเทศบาลพบว่าเรียนกวดวิชาในสัดส่วนน้อยกว่านักเรียนที่อาศัยนอกเขตเทศบาล ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าจำนวนนักเรียนที่อาศัยนอกเขตเทศบาลในพื้นที่กรุงเทพฯและปริมณฑลที่นำมาวิเคราะห์มีจำนวนเพียง 30 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่ค่อนข้างน้อย ทำให้การคำนวณนั้นคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง แต่อย่างไรก็ตามนักเรียนในกรุงเทพฯและปริมณฑลทั้งที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลพบว่ามีสัดส่วนนักเรียนที่เรียนกวดวิชามากกว่านักเรียนในต่างจังหวัดอย่างเห็นได้ชัด

ลักษณะทั่วไปแยกตามประเภทโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาดังตารางที่ 6.4 พบว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนเอกชนมีสัดส่วนที่เรียนกวดวิชามากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลค่อนข้างชัดเจน โดยนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลมีทั้งสิ้น 4,235 คน และเรียนกวดวิชาจำนวน 1,419 คน หรือร้อยละ 33.51 ของนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ส่วนนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนเอกชนมีจำนวนทั้งสิ้น 585 คน เรียนกวดวิชาถึงร้อยละ 50.09 ของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเอกชน โดยการวิเคราะห์แยกตามภูมิภาค พบว่านักเรียนในต่างจังหวัดที่ศึกษาในโรงเรียนเอกชนมีสัดส่วนที่เรียนกวดวิชามากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลเหมือนดังทั่วประเทศ แต่นักเรียนในกรุงเทพฯและปริมณฑลที่ศึกษาในโรงเรียนเอกชนกลับมีสัดส่วนที่เรียนกวดวิชาน้อยกว่านักเรียนที่ศึกษาโรงเรียนรัฐบาล ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าข้อมูลนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนเอกชนที่นำมาคำนวณสัดส่วนนั้นมีจำนวนค่อนข้างน้อย เพียง 47 คน จึงทำให้ผลคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง

ตารางที่ 6.5 เป็นผลการศึกษาลักษณะนักเรียนแยกตามระดับชั้นที่ศึกษา พบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเรียนกวดวิชาจำนวน 472 คน หรือร้อยละ 32.35 จากจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งหมด 1,459 คน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอน

ปลายเรียนกวดวิชาจำนวน 1,240 คน หรือร้อยละ 36.89 จากจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3,361 คน ซึ่งพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีสัดส่วนที่เรียนกวดวิชา มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และแยกตามภูมิภาคพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งในพื้นที่กรุงเทพฯและปริมณฑลกับพื้นที่ต่างจังหวัดมีสัดส่วนที่เรียนกวดวิชา น้อยกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเฉพาะนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่กรุงเทพฯและปริมณฑลมีสัดส่วนในการเรียนกวดวิชา มากกว่าในต่างจังหวัดค่อนข้างมาก

สำหรับผลการศึกษาแยกตามเกรดเฉลี่ยสะสมของนักเรียนทั่วประเทศ ตามตารางที่ 6.6 พบว่านักเรียนเรียนกวดวิชา ร้อยละ 38.77 ของจำนวนนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 แต่นักเรียนที่เกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.00 ถึง 2.50 กลับแตกต่างจากนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมช่วงข้างต้น คือเรียนกวดวิชาเพียงร้อยละ 15.34 ของนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมช่วงนี้ และค่อยๆ เพิ่มสูงขึ้นเมื่อนักเรียนมีเกรดเฉลี่ยสูงขึ้น ซึ่งผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำมากมีสัดส่วนในการเรียนกวดวิชาค่อนข้างสูงและสัดส่วนในการเรียนกวดวิชาจะลดลงเมื่อผลการเรียนอยู่ในช่วง 2.00 ถึง 3.00 และสัดส่วนในการเรียนกวดวิชาจะเพิ่มสูงขึ้นอีกเมื่อเกรดเฉลี่ยสะสมมากกว่า 3.00 โดยการศึกษาแยกตามภูมิภาคก็มีลักษณะไปในทิศทางเดียวกัน

ส่วนการแยกตามรายได้ต่อเดือนของครอบครัวนักเรียนทั่วประเทศ ดังตารางที่ 6.7 พบว่านักเรียนที่มีรายได้ครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาทเรียนกวดวิชาเพียง 149 คน หรือร้อยละ 31.24 ของนักเรียนทั้งหมดที่มีรายได้ครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาท ส่วนนักเรียนที่มีรายได้ครอบครัวสูงขึ้นจะเรียนกวดวิชา ร้อยละ 47.02 และ 58.33 ของนักเรียนที่มีรายได้ครอบครัวอยู่ในช่วง 10,001 ถึง 20,000 บาทต่อเดือน และในช่วง 20,001 ถึง 30,000 บาทต่อเดือน ตามลำดับ ส่วนนักเรียนที่มีรายได้ครอบครัวอยู่ในช่วง 30,001 ถึง 40,000 บาทต่อเดือน เลือกเรียนกวดวิชา ร้อยละ 68.48 ส่วนนักเรียนที่มีรายได้ครอบครัวช่วง 40,001 ถึง 50,000 บาทต่อเดือน พบว่านักเรียนเลือกเรียนกวดวิชา ร้อยละ 67.44 ส่วนนักเรียนที่รายได้ครอบครัวอยู่ในช่วง 50,001 ถึง 100,000 บาท และนักเรียนที่มีรายได้ครอบครัวมากกว่า 100,000 บาทเรียนกวดวิชาเกือบร้อยละ 70

ผลการศึกษาสามารถวิเคราะห์ได้ว่า นักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้ต่อเดือนสูงมีสัดส่วนในการเรียนกวดวิชา มากกว่านักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้ต่อเดือนต่ำอย่างเห็นได้ชัด แต่อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่านักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 30,000 ขึ้นไปจะมีสัดส่วนของนักเรียนที่เรียนกวดวิชาไม่แตกต่างกันมากคือเรียนกวดวิชาประมาณร้อยละ 68 ของจำนวนนักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้มากกว่า 30,000 บาท ซึ่งลักษณะของนักเรียนในกรุงเทพฯและปริมณฑลกับนักเรียนในต่างจังหวัดก็มีลักษณะในทิศทางเดียวกัน คือสัดส่วนนักเรียนที่เรียนกวดวิชา มากขึ้นเมื่อครอบครัวมีรายได้ต่อเดือนสูงขึ้น แต่เมื่อครอบครัวมีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาทจะมีสัดส่วนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาไม่ค่อยแตกต่างกัน

ตารางที่ 6.3 จำนวนและสัดส่วนของนักเรียนแยกตามพื้นที่ที่พักอาศัย

ประเภท \ ลักษณะ	ทั่วประเทศ			กรุงเทพมหานครและปริมณฑล			ต่างจังหวัด		
	รวม	เรียน กวดวิชา	ไม่เรียน กวดวิชา	รวม	เรียน กวดวิชา	ไม่เรียน กวดวิชา	รวม	เรียน กวดวิชา	ไม่เรียน กวดวิชา
ในเขตเทศบาล	1,908 (100)	940 (49.27)	968 (50.73)	687 (100)	354 (51.53)	333 (48.47)	1,221 (100)	586 (47.99)	635 (52.01)
นอกเขตเทศบาล	2,912 (100)	772 (26.51)	2,140 (73.49)	30 (100)	18 (60.00)	12 (40.00)	2,882 (100)	754 (26.16)	2,128 (73.84)

หมายเหตุ: ในวงเล็บเป็นสัดส่วนนักเรียน (ร้อยละ)

ตารางที่ 6.4 จำนวนและสัดส่วนของนักเรียนแยกตามประเภทโรงเรียนที่ศึกษา

ประเภท \ ลักษณะ	ทั่วประเทศ			กรุงเทพมหานครและปริมณฑล			ต่างจังหวัด		
	รวม	เรียน กวดวิชา	ไม่เรียน กวดวิชา	รวม	เรียน กวดวิชา	ไม่เรียน กวดวิชา	รวม	เรียน กวดวิชา	ไม่เรียน กวดวิชา
รัฐบาล	4,235 (100)	1,419 (33.51)	2,816 (66.49)	670 (100)	361 (53.88)	309 (46.12)	3,565 (100)	1,058 (29.68)	2,507 (70.32)
เอกชน	585 (100)	293 (50.09)	292 (49.91)	47 (100)	11 (23.40)	36 (76.60)	538 (100)	282 (52.42)	256 (47.58)

หมายเหตุ: ในวงเล็บเป็นสัดส่วนนักเรียน (ร้อยละ)

ตารางที่ 6.5 จำนวนและสัดส่วนของนักเรียนแยกตามระดับชั้นที่นักเรียนศึกษา

ประเภท	ลักษณะ	ทั่วประเทศ			กรุงเทพฯและปริมณฑล			ต่างจังหวัด		
		รวม	เรียน กวดวิชา	ไม่เรียน กวดวิชา	รวม	เรียน กวดวิชา	ไม่เรียน กวดวิชา	รวม	เรียน กวดวิชา	ไม่เรียน กวดวิชา
มัธยมศึกษา ตอนต้น		1,459 (100)	472 (32.35)	987 (67.65)	247 (100)	106 (42.91)	141 (57.09)	1,212 (100)	366 (30.20)	846 (69.80)
มัธยมศึกษาตอน ปลาย		3,361 (100)	1,240 (36.89)	2,121 (63.11)	470 (100)	266 (56.60)	204 (43.40)	2,891 (100)	974 (33.69)	1,917 (66.31)

หมายเหตุ: ในวงเล็บเป็นสัดส่วนนักเรียน (ร้อยละ)

ตารางที่ 6.6 จำนวนและสัดส่วนของนักเรียนแยกตามเกรดเฉลี่ยสะสม

ลักษณะ เกรดเฉลี่ย	ทั่วประเทศ			กรุงเทพมหานครและปริมณฑล			ต่างจังหวัด		
	รวม	เรียน กวดวิชา	ไม่เรียน กวดวิชา	รวม	เรียน กวดวิชา	ไม่เรียน กวดวิชา	รวม	เรียน กวดวิชา	ไม่เรียน กวดวิชา
ต่ำกว่า 2.00	472 (100)	183 (38.77)	289 (61.23)	157 (100)	79 (50.32)	78 (49.68)	315 (100)	104 (33.02)	211 (66.98)
2.00-2.50	919 (100)	141 (15.34)	778 (84.66)	98 (100)	24 (24.49)	74 (75.51)	821 (100)	117 (14.25)	704 (85.75)
2.51-3.00	1,479 (100)	401 (27.11)	1,078 (72.89)	112 (100)	52 (46.43)	60 (53.57)	1,367 (100)	349 (25.53)	1,018 (74.47)
3.01-3.50	1,120 (100)	526 (46.96)	594 (53.04)	170 (100)	111 (65.29)	59 (34.71)	950 (100)	415 (43.68)	535 (56.32)
3.51-4.00	627 (100)	393 (62.68)	234 (37.32)	132 (100)	100 (75.76)	32 (24.24)	495 (100)	293 (59.19)	202 (40.81)
ไม่ระบุ	203 (100)	68 (33.5)	135 (66.5)	48 (100)	6 (12.5)	42 (87.5)	155 (100)	62 (40.00)	93 (60.00)

หมายเหตุ: ในวงเล็บเป็นสัดส่วนนักเรียน (ร้อยละ)

ตารางที่ 6.7 จำนวนและสัดส่วนของนักเรียนแยกตามรายได้ของครอบครัว (บาทต่อเดือน)

ลักษณะ รายได้	ทั่วประเทศ			กรุงเทพมหานครและปริมณฑล			ต่างจังหวัด		
	รวม	เรียน กวดวิชา	ไม่เรียน กวดวิชา	รวม	เรียน กวดวิชา	ไม่เรียน กวดวิชา	รวม	เรียน กวดวิชา	ไม่เรียน กวดวิชา
ต่ำกว่า 10,000	477 (100)	149 (31.24)	328 (68.76)	31 (100)	11 (35.48)	20 (64.52)	446 (100)	138 (30.94)	308 (69.06)
10,001-20,000	470 (100)	221 (47.02)	249 (52.98)	50 (100)	26 (52.00)	24 (48.00)	420 (100)	195 (46.43)	225 (53.57)
20,001-30,000	396 (100)	231 (58.33)	165 (41.67)	105 (100)	65 (61.90)	40 (38.10)	291 (100)	166 (57.04)	125 (42.96)
30,001-40,000	184 (100)	126 (68.48)	58 (31.52)	65 (100)	41 (63.08)	24 (36.92)	119 (100)	85 (71.43)	34 (28.57)
40,001-50,000	172 (100)	116 (67.44)	56 (32.56)	60 (100)	42 (70.00)	18 (30.00)	112 (100)	74 (66.07)	38 (33.93)
50,001-100,000	130 (100)	89 (68.46)	41 (31.54)	60 (100)	43 (71.67)	17 (28.33)	70 (100)	52 (74.29)	25 (35.71)
มากกว่า 100,000	56 (100)	38 (67.86)	18 (32.14)	31 (100)	24 (77.42)	7 (22.58)	25 (100)	14 (56.00)	11 (44.00)
ไม่ระบุ	2,935 (100)	742 (25.28)	2,193 (74.72)	315 (100)	120 (38.10)	195 (61.90)	2,620 (100)	622 (23.74)	1,998 (76.26)

หมายเหตุ: ไนวงเล็บเป็นสัดส่วนนักเรียน (ร้อยละ)

6.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชา

จากการทดสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชาโดยแบบจำลองโลจิต ตัวแปรที่ทำการทดสอบได้แก่ ภูมิภาคที่นักเรียนอาศัย พื้นที่ที่พักอาศัย ประเภทโรงเรียนที่นักเรียนศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม รายได้ครอบครัวต่อเดือน ค่าเรียนกวดวิชา และระดับชั้นที่นักเรียนศึกษา พบว่า ที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 ตัวแปรทุกตัวมีผลต่อความน่าจะเป็นในการเรียนกวดวิชาของนักเรียน

ตารางที่ 6.8 ผลการทดสอบตัวแปร

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient)	Marginal Effect
CON	5.6675* (0.8642)	-
PROV (1=กรุงเทพฯและปริมณฑล)	0.3811* (0.1649)	0.0778 (0.0335)
AREA (1=ในเขตเทศบาล)	0.7459* (0.1240)	0.1522 (0.0242)
INS (1=โรงเรียนรัฐบาล)	-0.6518* (0.1688)	-0.1330 (0.0338)
LEVEL (1=ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย)	0.2350* (0.1290)	0.0479 (0.0262)
GRD	0.4117* (0.0712)	0.0840 (0.0141)
INC	0.00004* (0.00001)	0.00001 (0.000001)
ln(PRI)	-1.0481* (0.1154)	-0.2139 (0.0214)
Price Elasticity of Participation	-0.5396	

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ในวงเล็บเป็นค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Std. Err)

ที่มา: จากการคำนวณ

สมการการเรียนกวดวิชาของนักเรียน

$$L = \ln\left(\frac{P}{1-P}\right) = 5.6675^* + 0.3811PROV^* + 0.7459AREA^* - 0.6518INS^* \\ + 0.2350LEVEL^* + 0.4117GRD^* + 0.00004INC^* - 1.0481(\ln(PRI))^*$$

เมื่อศึกษาถึงรายละเอียดของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนกวดวิชา โดยพิจารณาจาก Marginal Effect และค่าความยืดหยุ่นการเรียนกวดวิชาต่อราคา (Price Elasticity of Participation) มีรายละเอียดดังนี้

ก. พื้นที่ที่พักอาศัย (AREA)

ที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 นั้น พื้นที่ที่นักเรียนพักอาศัยมีผลต่อการเรียนกวดวิชา โดยมีค่า Marginal Effect เท่ากับ 0.1522 ผลการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า โดยเฉลี่ยแล้วนักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีความน่าจะเป็นที่เรียนกวดวิชามากกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ร้อยละ 0.1522 ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่เมืองหรือในเขตเทศบาล ทำให้นักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลสะดวกในการเดินทางไปเรียนมากกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kim (2010) ในประเทศเกาหลีใต้ ที่พบว่าการศึกษาที่นักเรียนอาศัยในเมืองทำให้นักเรียนเข้าถึงตลาดการกวดวิชาและเรียนกวดวิชาผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้ง่ายและสะดวกมากกว่านักเรียนที่อาศัยในชนบท และงานศึกษาของ Tansel and Bircan (2006) ที่พบว่านักเรียนที่อาศัยในเมืองมีการใช้จ่ายเพื่อเรียนกวดวิชา มากกว่านักเรียนในพื้นที่ชนบทในประเทศตุรกี

เหตุผลอีกหนึ่งประการคือรายได้ครอบครัวของนักเรียน เนื่องจากผลทางสถิติพบว่า ร้อยละ 63 ของนักเรียนที่อาศัยนอกเขตเทศบาล เป็นผู้ที่มีรายได้ครอบครัวต่ำกว่า 20,000 บาท ต่อเดือน ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญอีกหนึ่งประการที่ทำให้นักเรียนที่อาศัยนอกเขตเทศบาลมีแนวโน้มเรียนกวดวิชาน้อยกว่านักเรียนในเขตเทศบาล สอดคล้องกับงานศึกษาของ Pallegedara (2011) ซึ่งพบว่านักเรียนในเขตชนบทของประเทศศรีลังกามีการใช้จ่ายในการกวดวิชาน้อยกว่านักเรียนในเมืองเนื่องจากนักเรียนในพื้นที่ชนบทส่วนใหญ่ยากจน

ข. ภูมิภาคที่พักอาศัย (PROV)

ที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 นั้น ภูมิภาคที่นักเรียนพักอาศัยอยู่มีผลต่อการเรียนกวดวิชา โดยมีค่า Marginal Effect เท่ากับ 0.0778 ดังนั้นจากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่านักเรียนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีความน่าจะเป็นที่เรียนกวดวิชา มากกว่านักเรียนที่อาศัยในต่างจังหวัด ร้อยละ 0.0778 โดยเหตุผลหนึ่งที่สำคัญที่ผู้วิจัยเชื่อว่าทำให้เด็กนักเรียนในกรุงเทพฯ และปริมณฑลเรียนกวดวิชา มากกว่านักเรียนในต่างจังหวัดคือชื่อเสียงของโรงเรียนกวดวิชา ซึ่ง

โรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ทำให้นักเรียนในกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีตัวเลือกมากกว่านักเรียนในต่างจังหวัด แต่สำหรับ Kim (2010) ให้ความเห็นที่นักเรียนในกรุงเทพฯ มีปริมาณความต้องการกวดวิชามากกว่า ออกเป็นสองแนวทางคือปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านและลักษณะวัฒนธรรมของเมืองใหญ่ยังเป็นเหตุที่ทำให้ผู้ปกครองมีความปรารถนาและพยายามทำให้นักเรียนมีความสามารถแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงหรือที่มีความนิยม ส่วนแนวทางที่สอง คือโรงเรียนกวดวิชาที่มีปริมาณมากยิ่งทำให้ปริมาณการกวดวิชาที่มีความนิยมรุนแรงมากขึ้นในกรุงเทพฯ จากเหตุผลของ Kim ในประเทศเกาหลีใต้ เมื่อนำมาวิเคราะห์เทียบกับประเทศไทยแล้ว พบว่าแนวทางแรกคือปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมน่าจะมีผลทำให้นักเรียนในกรุงเทพฯ และปริมณฑลเรียนกวดวิชามากกว่านักเรียนในต่างจังหวัด เนื่องจากการศึกษาในหัวข้อเหตุผลของการกวดวิชา พบว่าสังคมปัจจุบันมีการแข่งขันทางการศึกษาสูงเนื่องจากมหาวิทยาลัยหรือโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับมีจำนวนจำกัด ประกอบกับสังคมมีค่านิยมยกย่องคงแก่้งโดยเฉพาะคนเรียนเก่ง จึงทำให้เกิดการแข่งขันกันมากขึ้น และส่งผลทำให้นักเรียนเรียนกวดวิชากันมากขึ้นตามไปด้วย

ค. ประเภทโรงเรียนที่นักเรียนศึกษา (INS)

ที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 พบว่าประเภทโรงเรียนที่นักเรียนศึกษามีผลต่อการเรียนกวดวิชาในทิศทางตรงกันข้าม โดยมีค่า Marginal Effect เท่ากับ -0.1330 ซึ่งมีหมายความว่า นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเอกชนมีความน่าจะเป็นในการเรียนกวดวิชามากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ 0.1330 ซึ่งผลการศึกษาคือเป็นดังสมมติฐานที่คาดไว้ เนื่องจากนักเรียนที่ศึกษาโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่มีศักยภาพในการจ่ายค่าเรียนกวดวิชามากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ซึ่งตรงกันข้ามกับในประเทศเกาหลีใต้ตามผลการศึกษาของ Kim (2010) ที่พบว่านักเรียนในเกาหลีใต้ที่ศึกษาในโรงเรียนเอกชนจะเรียนกวดวิชาลดลง ทั้งนี้เนื่องจากตามหลักเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนในประเทศเกาหลีใต้ ค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายในการศึกษา และหลักสูตรที่ทำการสอนของโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนรัฐบาลไม่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นปัจจัยสำคัญที่ Kim เชื่อว่านักเรียนโรงเรียนเอกชนเรียนกวดวิชาน้อยกว่าโรงเรียนรัฐบาลมาจากครูและครูใหญ่หรือผู้บริหารในโรงเรียนรัฐบาลจะทำการสอนหรือบริหารในโรงเรียนนั้นๆ ในเวลาจำกัดก่อนที่จะย้ายไปประจำการในโรงเรียนอื่นๆ ทำให้การบริหารงานหรือการออกกฎเกณฑ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนของนักเรียนนั้นยากที่จะกระทำได้

ง. ระดับชั้นที่นักเรียนศึกษา (LEVEL)

ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.1 พบว่าตัวแปรระดับชั้นที่นักเรียนศึกษามีผลต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียน โดยมีค่า Marginal Effect เท่ากับ 0.0479 ซึ่งหมายความว่า นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับที่สูง ในที่นี้คือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความน่าจะเป็นที่จะเรียนกวดวิชามากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 0.0479 เป็นดังสมมติฐานที่คาดไว้ เนื่องจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีความจำเป็นที่ต้องเรียนกวดวิชาเพื่อแข่งขันสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงซึ่งมีจำนวนจำกัด นอกจากนี้ยังต้องทำเกรดเฉลี่ยสะสมในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้สูงเพื่อนำไปใช้ในการแข่งขันเข้าสถาบันอุดมศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนกวดวิชามากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตรงกับผลการศึกษาของ Dang (2007) ซึ่งพบว่าแนวโน้มการกวดวิชาของนักเรียนในเวียดนามจะมีมากขึ้นในระดับชั้นที่สูงขึ้น เนื่องจากการเรียนกวดวิชาเป็นสินค้าจำเป็นในระดับชั้นที่สูงกว่า

สำหรับในประเทศไทย ประยูร ศรีประสาธน์ (2530) ได้ให้ความเห็นว่า ผู้ปกครองกวดชั้นให้บุตรหลานของตนเรียนกวดวิชาเพื่อให้สามารถสอบเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาในสาขาที่จะทำให้หางานง่าย และเป็นอาชีพที่เป็นที่ยอมรับนับถือในสังคม เช่น สาขาวิชาแพทยศาสตร์ เป็นต้น โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยของรัฐประเภทจำกัดรับ และ พอดู สุวรรณทัต (2530) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ปัจจุบันความนิยมของผู้ปกครองและนักเรียนในการเรียนกวดวิชายังมีมาก เนื่องจากค่านิยมเกี่ยวกับการเลือกสถาบันการศึกษาที่มีผู้นิยมมาก ๆ

จ. เกรดเฉลี่ยสะสม (GRD)

พบว่าที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 นั้น เกรดเฉลี่ยสะสมของนักเรียนมีผลต่อการเรียนกวดวิชา โดยมีค่า Marginal Effect เท่ากับ 0.084 ซึ่งหมายความว่า หากนักเรียนมีเกรดเฉลี่ยสะสมสูงขึ้น 1 หน่วย ความน่าจะเป็นที่นักเรียนเรียนกวดวิชาจะมากขึ้นร้อยละ 0.084 เนื่องจากนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมสูงมักจะมีความรู้ สนใจการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและทบทวนเนื้อหาวิชาให้แม่นยำมากกว่านักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำ จึงทำให้การเรียนกวดวิชาในหมู่เด็กนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมสูงมีมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อภิชัย พันธเสน (2530) ที่พบว่าผู้ที่เรียนกวดวิชาในประเทศไทยจะเป็นผู้ที่มีผลการเรียนปานกลางและผลการเรียนดี ส่วนผู้ที่มีผลการเรียนไม่ดีจะไม่เรียนกวดวิชา และ Stevenson and Baker (1992) ที่พบว่านักเรียนในประเทศญี่ปุ่นจะเรียนกวดวิชามากขึ้นเมื่อเกรดเฉลี่ยสูงขึ้น เนื่องจากการเรียนกวดวิชาเป็นวิธีที่ใช้โดยนักเรียนที่มีความสามารถหรือนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสูงอยู่แล้วเพื่อพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นมากกว่าใช้เป็นวิธีการแก้ปัญหาการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถไม่ถึงระดับเกณฑ์มาตรฐาน

ฉ. รายได้ครอบครัว (INC)

พบว่าที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 นั้น รายได้ครอบครัวมีผลต่อการเรียนกวดวิชา โดยมีค่า Marginal Effect เท่ากับ 0.00001 ซึ่งหมายความว่า หากครอบครัวของนักเรียนมีรายได้สูงขึ้นเดือนละ 10,000 บาท จะมีผลทำความน่าจะเป็นในการเรียนกวดวิชาของนักเรียนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.1 เนื่องจากรายได้ครอบครัวบ่งบอกถึงความสามารถในการบริโภคของครัวเรือนและศักยภาพในการจ่ายค่าเรียนกวดวิชา ดังนั้นนักเรียนที่มีรายได้ครอบครัวสูงจึงเรียนกวดวิชา มากกว่านักเรียนที่มีรายได้ครอบครัวต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Tansel and Brican (2004), Stevenson and Baker (1992) และ Dang (2007) ซึ่งทำการศึกษาในประเทศตุรกี ญี่ปุ่น และเวียดนาม ตามลำดับ โดยสามารถสรุปได้ว่า การเรียนกวดวิชามีค่าใช้จ่ายสูงและใช้เวลาในการเรียนนาน จึงทำให้นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้สูงมีแนวโน้มเรียนกวดวิชา มากกว่านักเรียนที่มีรายได้ครอบครัวต่ำ นอกจากนี้ Jung and Lee (2010) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การที่นักเรียนที่มีรายได้ครอบครัวสูงเรียนกวดวิชา มากกว่านักเรียนที่มีรายได้ครอบครัวต่ำ แสดงให้เห็นถึงช่องว่างของโอกาสทางการศึกษาที่มากขึ้นเนื่องมาจากความแตกต่างของรายได้

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2552) ให้ความเห็นที่คล้ายคลึงกับการศึกษาในต่างประเทศว่า ความได้เปรียบด้านฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มหนึ่ง ที่สามารถส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชา ซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงเพื่อให้บุตรหลานได้รับความรู้ที่เพียงพอในการสอบแข่งขันและเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาระหว่างนักเรียนในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจกับครอบครัวที่ด้อยโอกาสมีความเหลื่อมล้ำกันมากขึ้น แต่จากการวิเคราะห์ในงานศึกษาชิ้นนี้ สามารถสรุปได้ว่า รายได้ครอบครัวที่เพิ่มสูงขึ้นทำความน่าจะเป็นที่นักเรียนเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังนั้น ช่องว่างของโอกาสในการเรียนกวดวิชา ระหว่างนักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้สูงกับครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ ไม่น่าจะส่งผลกระทบต่อโอกาสทางการศึกษาหรือคุณภาพการศึกษาของนักเรียน

ช. ค่าเรียนกวดวิชา (PRI)

การประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรค่าเรียนกวดวิชา พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1 ดังนั้นค่าเรียนกวดวิชาจะมีผลต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชาของนักเรียน โดยการพิจารณาจากค่าความยืดหยุ่นของการเรียนกวดวิชาต่อราคา (Price Elasticity of Participation) พบว่ามีค่าความยืดหยุ่นต่ำ (Inelasticity) คือเท่ากับ -0.5396 ซึ่งแสดงว่าการเรียนกวดวิชา มีการเปลี่ยนแปลงน้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงของค่าเรียนกวดวิชา โดยค่าเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้นักเรียนเรียนกวดวิชาลดลงร้อยละ -0.5396 ของจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชา ซึ่งเป็นไปตามกฎของอุปสงค์ และผลการคำนวณค่าความยืดหยุ่นของการเรียนกวดวิชาต่อราคาจะนำไปใช้ศึกษาต่อในการวิเคราะห์ถึงผลกระทบของการเรียกเก็บภาษีในบทถัดไป

6.3 ผลการวิเคราะห์อุปทานโรงเรียนกวดวิชา

จากการสำรวจข้อมูลภาคสนามรายตัวของโรงเรียนกวดวิชา ได้แก่ จำนวนรายได้ต่อปี จำนวนนักเรียนต่อปี การได้รับอนุญาตจัดตั้งกับกระทรวงศึกษาธิการ จำนวนชั่วโมงที่ทำการสอน จำนวนเจ้าหน้าที่และจำนวนอาจารย์ที่ทำการสอน จากโรงเรียนกวดวิชา 31 แห่ง สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 6.9 จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามจำนวนรายได้ต่อปี

รายได้ต่อปี	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
รวม	31	100
(ค่าเฉลี่ย 12,746,931 บาท)		
ไม่เกิน 1,000,000 บาท	1	3.23
1,000,001 – 5,000,000 บาท	9	29.03
5,000,001 – 10,000,000 บาท	5	16.13
10,000,001 – 15,000,000 บาท	7	22.58
15,000,001 – 20,000,000 บาท	3	9.68
20,000,001 – 30,000,000 บาท	2	6.45
มากกว่า 30,000,000 บาท	4	12.90

ตารางที่ 6.10 จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามจำนวนนักเรียนต่อปี

จำนวนนักเรียนต่อปี	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
รวม	31	100
(ค่าเฉลี่ย 4,659 คน)		
ไม่เกิน 1,000 คน	6	19.35
1,001 – 3,000 คน	7	22.58
3,001 – 5,000 คน	8	25.81
5,001 – 10,000 คน	6	19.35
มากกว่า 1,000 คน	4	12.90

ตารางที่ 6.11 จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามการได้รับอนุญาต
จัดตั้งจากกระทรวงศึกษาธิการ

การได้รับอนุญาตจาก กระทรวงศึกษาธิการ	จำนวน	ร้อยละ
	(แห่ง)	
รวม	31	100
ได้	22	70.97
ไม่ได้	3	9.68
ไม่ระบุ	6	19.35

ตามข้อมูลในตารางที่ 6.9 เป็นการแยกศึกษาข้อมูลโรงเรียนกวดวิชาตามจำนวนรายได้ต่อปี พบว่ามีรายได้ต่อปีเฉลี่ยเท่ากับ 12,746,931 บาท และพบว่าโรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 1,000,000 บาทต่อปี โดยโรงเรียนกวดวิชาที่มีรายได้มากที่สุด มีรายได้ถึง 39,744,000 บาทต่อปี และพบว่าโรงเรียนกวดวิชามากกว่าร้อยละ 50 มีรายได้เกิน 10,000,000 บาทต่อปี นอกจากนี้การสำรวจภาคสนามพบว่า โรงเรียนกวดวิชาที่มีรายได้สูง 4 อันดับแรกมีรายได้ต่อปีมากกว่า 30,000,000 บาทและเป็นโรงเรียนกวดวิชาที่มีสาขามากกว่า 1 สาขา

ส่วนการสำรวจแยกตามจำนวนนักเรียนต่อปีดังตารางที่ 6.10 พบว่าโรงเรียนกวดวิชา 4 อันดับแรกที่มีจำนวนนักเรียนมากที่สุดหรือคิดเป็นร้อยละ 13 ของตัวอย่างที่สำรวจ โดยมีจำนวนนักเรียนมากกว่า 10,000 คนต่อปี ซึ่งเป็นเป็นสถาบันเดียวกับ 4 อันดับแรกที่มีรายได้ต่อปีสูงที่สุด โดยสถาบันที่มีนักเรียนมากที่สุด มีจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนทั้งสิ้น 18,400 คนต่อปี ส่วนสถาบันที่มีนักเรียนเข้าเรียนน้อยที่สุด มีจำนวนนักเรียนต่อปีเพียง 270 คน ซึ่งพบว่าสถาบันที่มีจำนวนนักเรียนน้อยๆ เป็นสถาบันที่มีสาขาเดียวและไม่มีชื่อเสียง ส่วนจำนวนนักเรียนเฉลี่ยต่อปีเท่ากับ 4,659 คน

นอกจากนี้การสำรวจพบว่าโรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนกวดวิชาที่ได้รับอนุญาตจัดตั้งจากกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 70.97 ตามตารางที่ 6.11 อย่างไรก็ตาม การสำรวจข้อมูลในครั้งนี้ได้สำรวจในสถานที่ที่เป็นแหล่งรวมของโรงเรียนกวดวิชา เช่น สยาม อาคารวรรณสรณ์ และย่านงามวงศ์วาน เป็นต้น ซึ่งสถาบันส่วนใหญ่จดทะเบียนจัดตั้งเป็นโรงเรียนกวดวิชา ผู้ทำการวิจัยเชื่อว่าโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการอนุญาตจัดตั้งยังมีอยู่มาก แต่ไม่สามารถเข้าถึงเพื่อไปทำการสำรวจข้อมูลได้ เนื่องจากโรงเรียนกวดวิชาเหล่านี้ไม่ได้ทำการโฆษณาหรือ ไปตั้งอยู่ในแหล่งรวมโรงเรียนกวดวิชาและยากในการเข้าไปทำการสำรวจ

ตารางที่ 6.12 จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามจำนวนชั่วโมงที่ทำการสอนต่อปี

จำนวนชั่วโมงที่สถาบันเปิดสอน	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
รวม	31	100
ไม่เกิน 1,000 ชั่วโมง	5	16.13
1,001 – 3,000 ชั่วโมง	7	22.58
3,001 – 5,000 ชั่วโมง	9	29.03
5,001 – 10,000 ชั่วโมง	6	19.35
มากกว่า 10,000 ชั่วโมง	4	12.90

ตารางที่ 6.13 จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามจำนวนเจ้าหน้าที่

จำนวนเจ้าหน้าที่	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
รวม	31	100
1 - 2 คน	6	19.35
3 - 4 คน	16	51.61
5 - 6 คน	5	16.13
7 - 8 คน	4	12.90

ตารางที่ 6.14 จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามจำนวนอาจารย์ที่สอน

จำนวนอาจารย์ที่สอน	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
รวม	31	100
1 คน	13	41.94
2 - 5 คน	6	19.35
6 - 10 คน	2	6.45
มากกว่า 10 คน	1	3.23
ไม่ระบุ	9	29.03

สำหรับการสำรวจ จำนวนชั่วโมงที่ทำการสอนต่อปี จำนวนเจ้าหน้าที่ การจำนวนอาจารย์ที่สอนในโรงเรียนกวดวิชา ดังตารางที่ 6.12, 6.13 และ 6.14 ตามลำดับ พบว่าจำนวนชั่วโมงที่สอน และจำนวนเจ้าหน้าที่ มีลักษณะเหมือนจำนวนรายได้ต่อปีของสถาบันคือ สถาบันที่มีจำนวนชั่วโมงที่สอนและจำนวนเจ้าหน้าที่สูงที่สุดสี่อันดับแรกยังคงเป็นสถาบันที่มีจำนวนรายได้สูงสุดสี่อันดับแรกเหมือนกัน แต่สำหรับจำนวนอาจารย์ที่ทำการสอนนั้นแตกต่างออกไป ซึ่งพบว่า 2 ใน 4 สถาบันที่มีรายได้สูงที่สุด มีจำนวนอาจารย์ที่ทำการสอนเพียง 1 คน และจากการสำรวจยังพบว่าโรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่มีอาจารย์ที่ทำการสอนเพียง 1 คนเท่านั้น ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 41.94 ของข้อมูลที่ทำการสำรวจ เหตุผลที่โรงเรียนกวดวิชาที่มีผู้สอนเพียงคนเดียวมีรายได้สูงเนื่องจากชื่อเสียงของผู้สอนทำให้นักเรียนสมัครเรียนในโรงเรียนดังกล่าวมาก ซึ่งมีผลทำให้โรงเรียนกวดวิชาต้องหาวิธีรองรับนักเรียนที่มากขึ้นโดยการใช้รูปแบบการสอนผ่านสื่อการสอน เช่น วีดีโอ โดยไม่จำเป็นต้องมีผู้สอนมาบรรยายด้วยตนเอง ดังนั้นโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงเหล่านี้จะสามารถรับนักเรียนได้เยอะและมีผลทำให้รายได้สูงขึ้นตามไปด้วย

นอกจากนี้ยังได้นำข้อมูลทุติยภูมิจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนกวดวิชาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สศช. (2552) จำนวน 104 แห่ง มาทำการวิเคราะห์เพิ่มเติม ซึ่งมีรายละเอียดต่างจากการสำรวจภาคสนามของงานวิจัยนี้ ได้แก่ รูปแบบการดำเนินธุรกิจ ระดับการศึกษาของเจ้าของโรงเรียนกวดวิชา ลักษณะอาคารสถานที่ กวดวิชาและจำนวนเงินลงทุนก่อตั้งธุรกิจ

ตามตารางที่ 6.15 พบว่า โรงเรียนกวดวิชาเกือบทุกโรงเรียนได้จดทะเบียนถูกต้องจากกระทรวงศึกษาธิการ หรือคิดเป็นร้อยละ 94 ของจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งได้ผลใกล้เคียงกับการสำรวจภาคสนามที่งานวิจัยนี้ได้ทำการสำรวจ นอกจากนี้ สศช. ได้ทำการสำรวจระดับการศึกษาของเจ้าของกิจการ พบว่าเจ้าของกิจการ ร้อยละ 99 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมากกว่าร้อยละ 40 ที่จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ดังตารางที่ 6.16 และอาชีพของเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นครู อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาและมหาวิทยาลัย ดังข้อมูลในตารางที่ 6.17

ตารางที่ 6.15 จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามการได้รับอนุญาต จัดตั้งจากกระทรวงศึกษาธิการ

การได้รับอนุญาต	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
รวม	104	100
ได้	98	94.2
ไม่ได้	6	5.8

ตารางที่ 6.16 จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามระดับการศึกษาของเจ้าของกิจการ

ระดับการศึกษา	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
รวม	104	100
ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	1
ปริญญาตรี	57	54.8
ปริญญาโท	37	35.6
ปริญญาเอก	9	8.7

ตารางที่ 6.17 จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามอาชีพของเจ้าของ

อาชีพของเจ้าของ	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา	35	33.7
อาจารย์ในมหาวิทยาลัย	18	17.3
นักธุรกิจ	18	17.3
ข้าราชการ (ไม่ใช่ข้าราชการครู)	8	7.7
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	2	1.9
อื่นๆ เช่น ข้าราชการบำนาญ ครูอิสระ ครูกวดวิชา	27	26.0

หมายเหตุ: ตอบได้หลายข้อ

ตามข้อมูลในตารางที่ 6.18 พบว่าโรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่จัดตั้งโดยบุคคลธรรมดา หรือคิดเป็น ร้อยละ 61 ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนอันดับถัดมาคือการจัดตั้งเป็นประเภทนิติบุคคล คิดเป็นร้อยละ 32 และพบว่ามีโรงเรียนกวดวิชาส่วนน้อยหรือเพียงร้อยละ 3 เท่านั้น ที่ได้ทำการจดทะเบียนพาณิชย์ เนื่องจากไม่มีข้อกำหนดให้โรงเรียนกวดวิชาต้องจดทะเบียนประเภทนี้ ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 สำหรับการแยกโรงเรียนกวดวิชาตามลักษณะของอาคารสถานที่กวดวิชาดังตารางที่ 6.19 พบว่า โรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่มีลักษณะสถานที่ตั้งเป็นอาคารพาณิชย์ (ตึกแถว) ซึ่งมีถึงร้อยละ 79 ของกลุ่มตัวอย่าง นอกจากอาคารพาณิชย์ดังกล่าวแล้วในปัจจุบันยังมีโรงเรียนกวดวิชาที่รวมตัวกันเพื่อให้บริการในอาคารเดียวกัน โดยเป็นอาคารที่เปิดขึ้นสำหรับโรงเรียนกวดวิชาโดยเฉพาะ เช่น อาคารวรรณสรณ์ อาคารสยามกิตติ์ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นว่าอาคารประเภทนี้ มีแนวโน้มที่จะมีเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันเหมือนเป็นสถานที่รวมแหล่งกวดวิชาเพื่อให้นักเรียนสะดวกในการเดินทางเพื่อไปเรียน เช่น ช่วงปิดเทอม

นักเรียนบางคนจะเรียนกวดวิชามากกว่า 1 สถาบันใน 1 วัน ดังนั้นการมีอาคารประเภทจึงสะดวกแก่นักเรียนและเป็นจุดขายให้แก่ธุรกิจประเภทนี้เป็นอย่างมาก

ตารางที่ 6.18 จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามรูปแบบการดำเนินการธุรกิจ

รูปแบบการดำเนินการ	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
รวม	104	100
นิติบุคคล	32	30.8
คณะบุคคล	6	5.8
บุคคลธรรมดา	63	60.6
จดทะเบียนพาณิชย์	3	2.9

ตารางที่ 6.19 จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามลักษณะของอาคารสถานที่กวดวิชา

ลักษณะอาคารสถานที่กวดวิชา	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
รวม	104	100
อาคารพาณิชย์ (ตึกแถว)	82	78.8
อาคารที่ก่อสร้างสำหรับเป็นโรงเรียนกวดวิชาโดยเฉพาะ	14	13.5
บ้านพักอาศัย	8	7.7

สำหรับการสำรวจรายได้ต่อปีและจำนวนเงินที่ใช้ลงทุน ดังตารางที่ 6.20 และ 6.21 พบว่า โรงเรียนกวดวิชาร้อยละ 63 มีเงินลงทุนต่ำกว่า 1,000,000 บาท ซึ่งถือว่าส่วนใหญ่ของธุรกิจประเภทนี้มีเงินลงทุนค่อนข้างน้อย อย่างไรก็ตามโรงเรียนกวดวิชาบางแห่งหรือคิดเป็นร้อยละ 3.8 ของกลุ่มตัวอย่าง มีการลงทุนสูงเกินกว่า 10,000,000 บาท

ส่วนรายได้ต่อปีของโรงเรียนกวดวิชาที่ สศช. ทำการสำรวจ มีผลค่อนข้างแตกต่างจาก ที่ทำการสำรวจในงานวิจัยนี้ นั่นคือ รายได้ต่อปีของโรงเรียนกวดวิชาที่ สศช. สำรวจ ส่วนใหญ่ หรือคิดเป็น ร้อยละ 66 ของกลุ่มตัวอย่าง มีรายได้ไม่เกิน 1,000,000 บาท ซึ่งจากการสำรวจ ภาคสนามในงานวิจัยนี้พบว่า มีเพียงร้อยละ 3 ของกลุ่มตัวอย่างเท่านั้นที่มีรายได้ไม่เกิน 1,000,000 บาทต่อปี ซึ่งความแตกต่างอาจจะเกิดขึ้นจากการบิดเบือนข้อมูลของผู้ประกอบการ โรงเรียนกวดวิชาที่ทำการตอบแบบสอบถามโดยตรงจาก สศช.

ตารางที่ 6.20 จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามรายได้ต่อปี

รายได้ต่อปี	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
รวม	104	100
ไม่เกิน 500,000 บาท	48	46.2
500,001 - 1,000,000 บาท	21	20.2
1,000,001 - 2,000,000 บาท	7	6.7
2,000,001 - 5,000,000 บาท	8	7.7
5,000,001 - 10,000,000 บาท	9	8.7
มากกว่า 10,000,000 บาท	11	10.5

ตารางที่ 6.21 จำนวนและสัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาแยกตามจำนวนเงินลงทุนก่อตั้งธุรกิจ

จำนวนเงินลงทุน	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
รวม	104	100
ไม่เกิน 500,000 บาท	45	43.3
500,001 - 1,000,000 บาท	21	20.2
1,000,001 - 2,000,000 บาท	10	9.6
2,000,001 - 5,000,000 บาท	11	10.6
5,000,001 - 10,000,000 บาท	13	12.5
มากกว่า 10,000,000 บาท	4	3.8

6.4 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของการเรียกเก็บภาษี

6.4.1 ผลกระทบต่อจำนวนนักเรียน

ในการศึกษาผลกระทบจากการเรียกเก็บภาษีต่อจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชา เพื่อให้สามารถสรุปผลการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์ จึงได้กำหนดข้อสมมติ ดังนี้

- 1) เมื่อเรียกเก็บภาษีทุกประเภทรวมกัน ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หรือภาษีเงินได้นิติบุคคล จะมีผลทำให้ค่าเรียนกวดวิชาเปลี่ยนแปลงเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ 7, 10 และ 15
- 2) อุปทานมีความยืดหยุ่นมากที่สุด (Perfectly Elastic Supply) โดยมีค่าความยืดหยุ่นอุปทานต่อราคาเท่ากับ ∞ หรือมีลักษณะเป็นเส้นตรงขนานแกนอน
- 3) ความยืดหยุ่นของการเรียนกวดวิชาต่อราคา (Price Elasticity of Participation) และ ความยืดหยุ่นอุปทานต่อราคา มีลักษณะเป็น Constant Price Elasticity

การเรียกเก็บภาษีมีผลกระทบต่อค่าเรียนกวดวิชาที่โรงเรียนกวดวิชาเรียกเก็บจากนักเรียน ดังนั้นสามารถศึกษาผลกระทบจากการเรียกเก็บภาษีได้จากความยืดหยุ่นการเรียนกวดวิชาต่อราคา (Price Elasticity of Participation) ตามตารางที่ 6.22 ซึ่งพบว่า ค่าความยืดหยุ่นการเรียนกวดวิชาต่อราคา เท่ากับ -0.5396 ซึ่งมีค่าความยืดหยุ่นต่อราคาต่ำ (Inelastic) หากรัฐบาลเรียกเก็บภาษีรวมทุกประเภท โดยการสมมติให้ค่าเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นร้อยละ 7, 10 และ 15 ซึ่งจะมีผลแตกต่างกันไป

ค่าเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 7 จะมีผลทำให้นักเรียนเลิกเรียนกวดวิชาเพียงร้อยละ 3.777 ของจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาทั่วประเทศ หรือ นักเรียนจำนวน 15,254 คน จะเลิกเรียนกวดวิชา หากค่าเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นเป็นอัตราร้อยละ 10 จะมีผลทำให้นักเรียนเลิกเรียนกวดวิชาร้อยละ 5.396 ของจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาทั่วประเทศหรือ จำนวน 21,792 คน และเมื่อค่าเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 15 จะมีผลทำให้นักเรียนเลิกเรียนกวดวิชา ร้อยละ 8.094 หรือนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 32,687 คนจะเลิกเรียนกวดวิชา

โดยสรุปแล้วจำนวนนักเรียนที่เลิกเรียนกวดวิชานั้นจะเพิ่มขึ้นเมื่อค่าเรียนกวดวิชาสูงขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักเรียนจะเปลี่ยนแปลงน้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงของค่าเรียนกวดวิชาเนื่องจาก ความยืดหยุ่นการเรียนกวดวิชาต่อราคามีค่าต่ำ

ตารางที่ 6.22 ผลของการเรียกเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชาต่อจำนวนนักเรียน

ภูมิภาค	ค่าเรียน กวดวิชาที่ เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)	ค่าความยืดหยุ่น การเรียนกวดวิชา ต่อราคา (Price Elasticity of Participation)	ร้อยละ นักเรียนที่เลิก เรียนกวดวิชา	จำนวน นักเรียนที่เลิก เรียนกวดวิชา (คน)
ทั่วประเทศ	7	-0.5396	3.777	15,254
	10	-0.5396	5.396	21,792
	15	-0.5396	8.094	32,687

ที่มา: จากการคำนวณ

6.4.2 ผลกระทบต่อดัชนีราคาผู้บริโภค

การเรียกเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชาจะมีผลทำให้ค่าเรียนกวดวิชาเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นจะกระทบต่อดัชนีราคาผู้บริโภค เนื่องจากดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index) ซึ่งจัดทำโดยสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ เป็นการวัดราคาขายปลีกของสินค้าและบริการจำนวนหลายชนิดที่ซื้อโดยครัวเรือน ซึ่งเป็นดัชนีราคาให้เห็นได้ชัดเจนเพราะเป็นการวัดการเคลื่อนไหวโดยตรงของราคาเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของสินค้าและบริการอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังเป็นดัชนีที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภคมากที่สุด เพราะว่าวัดระดับราคาของสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคซื้อโดยตรงเท่านั้น และใช้ตัวภาวะค่าครองชีพของประชาชนและอัตราเงินเฟ้อของประเทศ โดยมีน้ำหนักของค่าใช้จ่ายครัวเรือนในการคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป ดัชนีราคาผู้บริโภครายได้น้อย และดัชนีราคาผู้บริโภคเขตชนบท ดังตารางที่ 6.23, 6.24 และ 6.25 ตามลำดับ และสามารถศึกษาความแตกต่างของกรอบครัวเรือนดัชนีราคาผู้บริโภคประเภทต่างๆ ได้จากภาคผนวก ค

ตารางที่ 6.23 ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนที่ใช้เป็นน้ำหนักสำหรับคำนวณ
ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป

หมวด	สัดส่วนค่าใช้จ่าย (ร้อยละ)
รวมทุกรายการ	100
หมวดอาหารและเครื่องดื่ม	33.01
หมวดสินค้าอื่นๆ ไม่ใช่อาหารและเครื่องดื่ม	66.99
- หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	2.96
- หมวดเคหสถาน	23.48
- หมวดตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล	6.87
- หมวดพาหนะ การขนส่งและการสื่อสาร	26.80
- หมวดการบันเทิง การอ่านและการศึกษา	5.21
- หมวดยาสูบและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์	1.66

หมายเหตุ: ผลการสำรวจครั้งล่าสุด คือ ปี 2550

ที่มา สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์.

ตารางที่ 6.24 ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนที่ใช้เป็นน้ำหนักสำหรับคำนวณ
ดัชนีราคาผู้บริโภครายได้น้อย

หมวด	สัดส่วนค่าใช้จ่าย (ร้อยละ)
รวมทุกรายการ	100
หมวดอาหารและเครื่องดื่ม	43.56
หมวดสินค้าอื่นๆ ไม่ใช่อาหารและเครื่องดื่ม	56.44
- หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	2.73
- หมวดเคหสถาน	20.33
- หมวดตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล	6.46
- หมวดพาหนะ การขนส่งและการสื่อสาร	20.16
- หมวดการบันเทิง การอ่านและการศึกษา	4.33
- หมวดยาสูบและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์	2.43

หมายเหตุ: ผลการสำรวจครั้งล่าสุด คือ ปี 2550

ที่มา สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์.

ตารางที่ 6.25 ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนที่ใช้เป็นน้ำหนักสำหรับคำนวณ
ดัชนีราคาผู้บริโภคเขตชนบท

หมวด	สัดส่วนค่าใช้จ่าย (ร้อยละ)
รวมทุกรายการ	100
หมวดอาหารและเครื่องดื่ม	46.95
หมวดสินค้าอื่นๆ ไม่ใช่อาหารและเครื่องดื่ม	50.05
- หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	3.67
- หมวดเคหสถาน	13.20
- หมวดตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล	6.03
- หมวดพาหนะ การขนส่งและการสื่อสาร	24.13
- หมวดการบันเทิง การอ่านและการศึกษา	4.06
- หมวดยาสูบและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์	1.96

หมายเหตุ: ผลการสำรวจครั้งล่าสุด คือ ปี 2550

ที่มา สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์.

เนื่องจากการเรียนกวดวิชาของนักเรียนถือเป็นค่าใช้จ่ายของครัวเรือน โดยอยู่ในหมวดการบันเทิง การอ่านและการศึกษา โดยมีน้ำหนักในการคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคของหมวดดังกล่าว อยู่ระหว่าง ร้อยละ 4.06 ถึง ร้อยละ 5.21 ตามประเภทของดัชนีราคาผู้บริโภค การกวดวิชาเป็นค่าใช้จ่ายบางส่วนในหมวดดังกล่าว โดยการคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคของสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้าไม่ได้กำหนดน้ำหนักค่าใช้จ่ายสำหรับการคำนวณไว้ ดังนั้นเพื่อให้สามารถวิเคราะห์ผลกระทบต่อดัชนีราคาผู้บริโภคได้ จึงสมมติน้ำหนักของค่าเรียนกวดวิชาเป็นค่าใช้จ่ายในหมวดการบันเทิง การอ่านและการศึกษา ออกเป็น 4 กรณี ได้แก่

- กรณีที่ 1 ค่าเรียนกวดวิชา มีน้ำหนัก ร้อยละ 1 ของค่าใช้จ่ายในหมวด
- กรณีที่ 2 ค่าเรียนกวดวิชา มีน้ำหนัก ร้อยละ 10 ของค่าใช้จ่ายในหมวด
- กรณีที่ 3 ค่าเรียนกวดวิชา มีน้ำหนัก ร้อยละ 50 ของค่าใช้จ่ายในหมวด
- กรณีที่ 4 ค่าเรียนกวดวิชา เป็นค่าใช้จ่ายทั้งหมดในหมวด หรือ มีน้ำหนัก ร้อยละ 100 ของค่าใช้จ่ายในหมวด

ผลการศึกษาตามตารางที่ 6.26 พบว่า หากการเรียกเก็บภาษีจากโรงเรียนกวดวิชาทำให้ค่าเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นร้อยละ 15 จะมีผลทำให้ดัชนีราคาผู้บริโภคสูงขึ้น ร้อยละ 0.006 ถึง ร้อยละ 0.782 ขึ้นอยู่กับประเภทดัชนีราคาผู้บริโภคและน้ำหนักของค่าเรียนกวดวิชาในหมวด

การบันเทิง การอ่านและการศึกษา โดยพบว่า ดัชนีราคาผู้บริโภคเขตชนบทมีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด ลำดับถัดมาคือดัชนีราคาผู้บริโภครายได้น้อย และดัชนีที่มีการเปลี่ยนแปลงสูงที่สุดคือดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป โดยเมื่อค่าเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จะมีผลทำให้ดัชนีราคาผู้บริโภคสูงขึ้นระหว่าง ร้อยละ 0.004 ถึง ร้อยละ 0.521 ส่วนในกรณีสุดท้ายเมื่อค่าเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นร้อยละ 7 จะมีผลทำให้ดัชนีราคาผู้บริโภคมีค่าสูงขึ้นระหว่าง ร้อยละ 0.003 ถึง ร้อยละ 0.365

ผลการศึกษาพบว่าดัชนีราคาที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป เนื่องจากกระทรวงพาณิชย์ได้ให้น้ำหนักการคำนวณในหมวดการบันเทิง การอ่านและการศึกษา สำหรับดัชนีประเภทนี้มากที่สุด โดยดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอยู่ระหว่าง ร้อยละ 0.004 ถึง ร้อยละ 0.782 ตามการเปลี่ยนแปลงของค่าเรียนกวดวิชาและน้ำหนักของค่าเรียนกวดวิชาในหมวดการบันเทิง การอ่านและการศึกษา อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงของดัชนีแต่ละประเภทมีการเปลี่ยนแปลงที่ไม่แตกต่างกันมาก เนื่องจากค่าน้ำหนักของแต่ละดัชนีแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย โดยดัชนีราคาผู้บริโภครายได้น้อยมีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นระหว่าง ร้อยละ 0.003 ถึง ร้อยละ 0.650 และดัชนีราคาผู้บริโภคเขตชนบทมีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นระหว่าง 0.003 ถึง 0.609 อย่างไรก็ตามหากการเรียกเก็บภาษีจากโรงเรียนกวดวิชาไม่มีผลทำให้ค่าเรียนกวดวิชาเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาผู้บริโภคก็ไม่เปลี่ยนแปลงเช่นกัน

ตารางที่ 6.26 การเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาผู้บริโภคจากการเรียกเก็บภาษี

ประเภท ดัชนีราคา ผู้บริโภค	การ เปลี่ยนแปลง ค่าเรียนกวด วิชา (ร้อยละ)	การเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาผู้บริโภค (ร้อยละ)			
		กรณีที่ 1 ร้อยละ 1	กรณีที่ 2 ร้อยละ 10	กรณีที่ 3 ร้อยละ 50	กรณีที่ ร้อยละ 100
ผู้บริโภค ทั่วไป	7	0.004	0.036	0.182	0.365
	10	0.005	0.052	0.261	0.521
	15	0.008	0.078	0.391	0.782
ผู้บริโภค รายได้น้อย	7	0.003	0.030	0.152	0.303
	10	0.004	0.043	0.217	0.433
	15	0.006	0.065	0.325	0.650
ผู้บริโภค เขตชนบท	7	0.003	0.028	0.142	0.284
	10	0.004	0.041	0.203	0.406
	15	0.006	0.061	0.305	0.609

ที่มา จากการคำนวณ.

การกวดวิชาในปัจจุบันพบว่าเป็นที่นิยมอย่างมากโดยเฉพาะในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเนื่องจากนักเรียนต้องแข่งขันสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงอันจำกัดซึ่งมีลักษณะคล้ายคอขวด และจะมีผลต่อหน้าที่การงานในอนาคตเนื่องจากผู้ประกอบการธุรกิจ บริษัท ห้าง ร้านต่าง ๆ ล้วนต่างมีความต้องการร่วมงานกับบุคคลที่มีความสามารถโดยเฉพาะนักเรียนเก่ง ๆ ที่มาจากสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง ซึ่งค่านิยมของสังคมไทยยังคงให้ความสำคัญต่อชื่อเสียงของสถาบันการศึกษาจึงทำให้การกวดวิชาเติบโตอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน ดังนั้นความกังวลจากการเรียกเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชาจะเกิดขึ้นได้ 2 แง่มุม คือ นักเรียนบางส่วนจะเลิกเรียนกวดวิชาเนื่องจากไม่สามารถรับภาระค่าเรียนกวดวิชาที่เพิ่มขึ้นได้ และนักเรียนที่ยังคงเรียนกวดวิชาอยู่จะเผชิญกับค่าเรียนกวดวิชาที่เพิ่มสูงขึ้นซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อค่าครองชีพ

ผลการวิเคราะห์จำนวนนักเรียนที่เลิกเรียนกวดวิชาพบว่าการเก็บภาษีมีผลทำให้นักเรียนเลิกเรียนกวดวิชา 21,792¹ คน ซึ่งเป็นจำนวนที่ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาทั่วประเทศทั้งสิ้น 403,846² คน หรือคิดเป็นร้อยละ 5.396 นอกจากนี้ผลการศึกษายังสามารถสรุปได้ว่า การเรียกเก็บภาษีมีผลทำให้ครัวเรือนที่มีนักเรียนเรียนกวดวิชาจะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอยู่ในช่วง ร้อยละ 0.003 ถึง ร้อยละ 0.782 ตามประเภทของผู้บริโภคและการเปลี่ยนแปลงของค่าเรียนกวดวิชา ซึ่งมีผลต่อค่าครองชีพและอัตราเงินเฟ้อเพียงเล็กน้อย โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและครัวเรือนที่อยู่ในชนบทจะได้รับผลกระทบน้อยกว่า

แต่อย่างไรก็ตามปัญหาของนักเรียนที่ไม่สามารถเรียนกวดวิชาและผลกระทบต่อค่าครองชีพเนื่องจากการเรียกเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชา ถึงแม้จะมีจำนวนเพียงเล็กน้อย แต่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากรัฐโดยควรพิจารณาออกเป็น สองแนวทาง คือ มาตรการระยะยาวและมาตรการระยะสั้น โดยจะกล่าวถึงในบทถัดไป

¹ ผลกระทบจากค่าเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นร้อยละ 10

² ข้อมูลจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชา ในปีการศึกษา 2552 จากคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

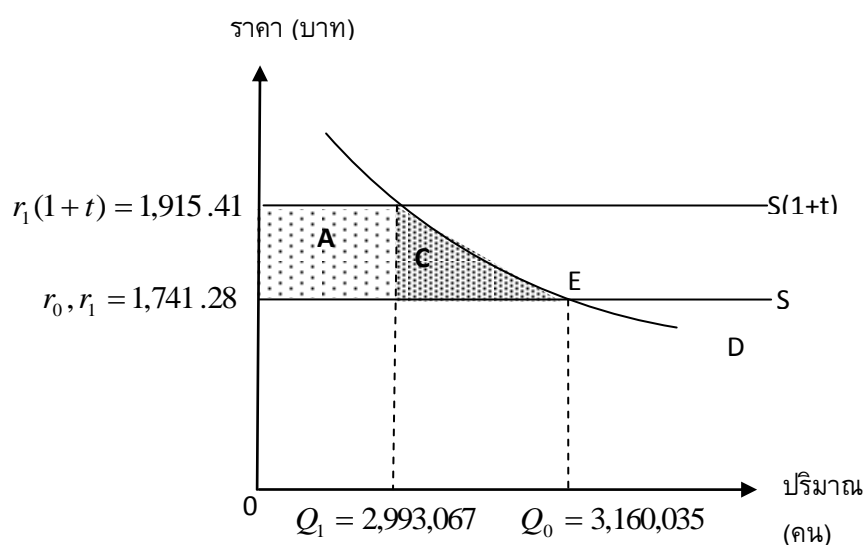
6.5 ผลการวิเคราะห์ภาวะภาษี

ในการศึกษาผลการวิเคราะห์ภาวะภาษี เพื่อให้สามารถเห็นผลของการผลักภาระภาษีได้ชัดเจนจึงได้กำหนดข้อสมมติดังนี้

- 1) การเรียกเก็บภาษีส่งผลให้ค่าเรียนกวดวิชาเปลี่ยนแปลงเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 10 ของค่ากวดวิชาที่โรงเรียนกวดวิชาได้รับ
- 2) ผลการวิเคราะห์ที่ได้แยกออกเป็น 3 กรณีตามความยืดหยุ่นของอุปทาน ได้แก่ อุปทานมีความยืดหยุ่นมากที่สุด อุปทานมีความยืดหยุ่นและอุปทานไม่มีความยืดหยุ่น โดยมีค่าความยืดหยุ่นอุปทานต่อราคาเท่ากับ ∞ , 1 และ 0 ตามลำดับ
- 3) ความยืดหยุ่นอุปทานต่อราคามีลักษณะเป็น Constant Price Elasticity

กรณีที่ 1 อุปทานมีความยืดหยุ่นมากที่สุด (Perfectly Elastic Supply)

รูปที่ 6.1 ผลการวิเคราะห์ภาวะภาษีแบบดุลยภาพบางส่วน
ภายใต้อุปทานมีความยืดหยุ่นมากที่สุด (Perfectly Elastic Supply)

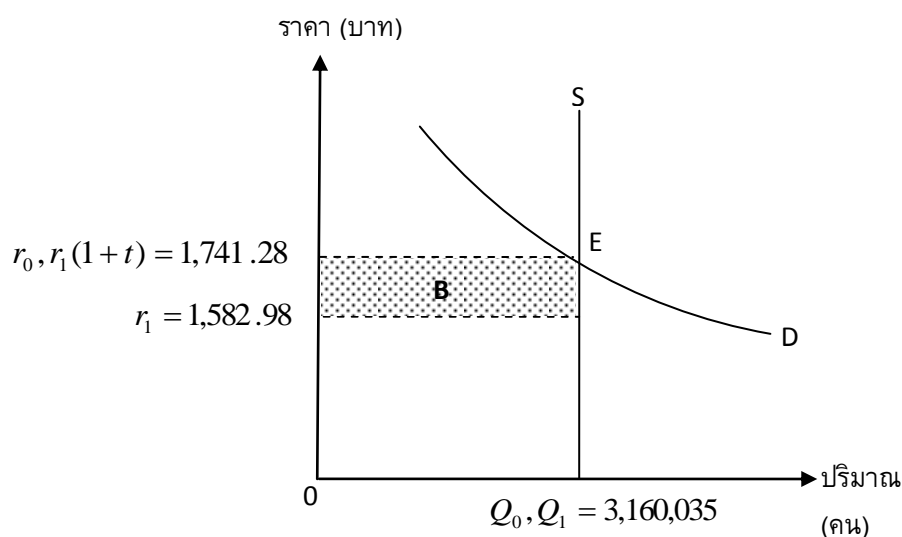
ที่จุดดุลยภาพเดิม (E) ค่าเรียนกวดวิชา (r_0) เท่ากับ 1,741.28 บาท และ ปริมาณนักเรียนที่เรียนกวดวิชา (Q_0)³ เท่ากับ 3,160,035 คน ภายใต้อุปทานมีความยืดหยุ่นมากที่สุด (Perfectly Elastic Supply) หรือมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ ∞ ทำให้เส้นอุปทานมีลักษณะเป็น

³ ค่าเรียนกวดวิชา (r_0) เป็นค่าเรียนกวดวิชาเฉลี่ยของนักเรียนทั่วประเทศ และปริมาณนักเรียนที่เรียนกวดวิชาเป็นค่าที่ประมาณได้จากสมการอุปสงค์ ณ ราคาเฉลี่ย (r_0)

เส้นตรงขนานแกนนอน การเรียกเก็บภาษีมีผลทำให้ค่าเรียนกวดวิชาที่นักเรียนจ่าย ($r_1(1+t)$) มีค่าสูงขึ้นเป็น 1,915.41 บาท และปริมาณนักเรียนที่เรียนกวดวิชาลดลงเป็น 2,993,067 คน⁴ ดังนั้นภาระภาษีตกไปอยู่กับนักเรียนทั้งหมดเท่ากับพื้นที่ A ในรูปที่ 6.1 หรือจากการคำนวณคิดเป็นภาระภาษีที่นักเรียนต้องแบกรับทั้งหมด 521,182,792 บาท โดยภาระภาษีส่วนที่นักเรียนต้องรับภาระจะตกไปเป็นรายได้ของรัฐบาลทั้งหมด แต่ก็ยังมีภาระภาษีที่เกิดขึ้นโดยไม่มีส่วนใดได้รับประโยชน์หรือเรียกว่าภาระภาษีส่วนเกิน (Deadweight Loss of Taxation) จากรูปที่ 6.1 คือ พื้นที่ C สามารถคำนวณได้เป็นจำนวนทั้งสิ้น 14,285,190 บาท โดยสรุปแล้วภายใต้ อุปทานที่มีความยืดหยุ่นต่อราคามากที่สุด ($\varepsilon_s = \infty$) จะพบว่า โรงเรียนกวดวิชาจะสามารถผลักภาระภาษีให้กับนักเรียนได้ทั้งหมด ดังนั้นภายใต้ข้อสมมตินี้โรงเรียนกวดวิชาจะไม่ได้รับผลกระทบใดๆจากการเรียกเก็บภาษีของรัฐบาลเลยไม่ว่าจะเป็น การเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มหรือ ภาษีเงินได้

กรณีที่ 2 อุปทานไม่ยืดหยุ่น (Perfectly Inelastic Supply)

รูปที่ 6.2 ผลการวิเคราะห์ภาระภาษีแบบดุลยภาพบางส่วน ภายใต้อุปทานไม่ยืดหยุ่น (Perfectly Inelastic Supply)

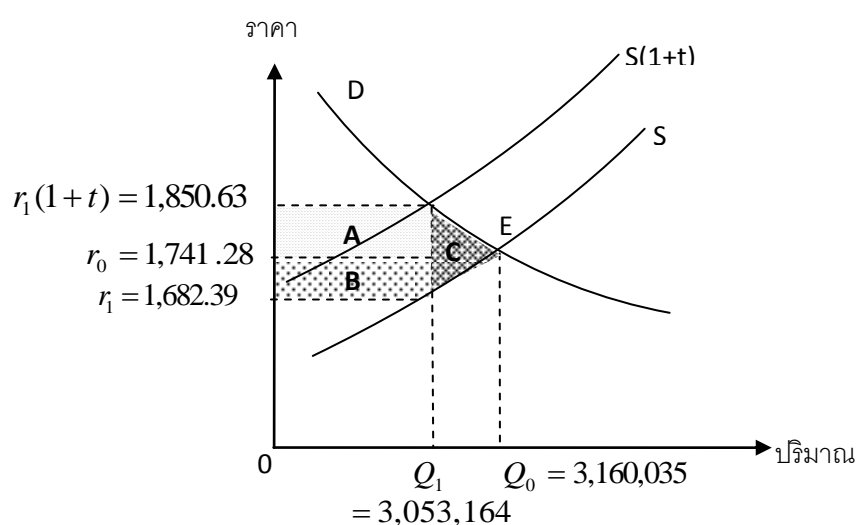

⁴ ค่าเรียนกวดวิชา ($r_1(1+t)$) เป็นค่าเรียนกวดวิชาที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จากค่าเรียนกวดวิชาเฉลี่ย (r_0) และปริมาณนักเรียนที่เรียนกวดวิชาเป็นค่าที่ประมาณได้จากสมการอุปสงค์ ณ ราคา $r_1(1+t)$

ที่จุดดุลยภาพเดิม (E) ค่าเรียนกวดวิชา (r_0) เท่ากับ 1,741.28 บาท และ ปริมาณนักเรียนที่เรียนกวดวิชา (Q_0) เท่ากับ 3,160,035 คน ภายใต้ข้อสมมติอุปทานไม่ยืดหยุ่นหรือค่าความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคาเท่ากับ 0 นั้น การเรียกเก็บภาษีมีผลทำให้ผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาต้องปรับระดับค่าเรียนกวดวิชาที่ตนเองได้รับ (r_1) ลงเหลือเท่ากับ 1,582.98 บาท เพื่อให้ไม่มีผลกระทบต่อปริมาณนักเรียนที่เรียนกวดวิชา ทำให้นักเรียนสามารถเรียนกวดวิชาได้ในราคาเท่าเดิม ซึ่งมีผลทำให้ภาระภาษีที่เกิดขึ้นตกไปอยู่กับผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาทั้งหมดเท่ากับพื้นที่ B ในรูปที่ 6.2 โดยจากการคำนวณภาระภาษีที่ผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาต้องรับภาระทั้งหมดเท่ากับ 500,227,883 บาท และจะตกเป็นรายได้ของรัฐทั้งหมดโดยไม่เกิดภาระภาษีส่วนเกิน

กรณีที่ 3 อุปทานมีความยืดหยุ่น (Elastic Supply)

รูปที่ 6.3 ผลการวิเคราะห์ภาระภาษีแบบดุลยภาพบางส่วน ภายใต้อุปทานมีความยืดหยุ่น (Elastic Supply)

ที่จุดดุลยภาพเดิม (E) ค่าเรียนกวดวิชา (r_0) เท่ากับ 1,741.28 บาท และ ปริมาณนักเรียนที่เรียนกวดวิชา (Q_0) เท่ากับ 3,160,035 คน ภายใต้อุปทานมีความยืดหยุ่น (Elastic Supply) โดยสมมติให้ค่าความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคาเท่ากับ 1 การเรียกเก็บภาษีมีผลทำให้เส้นอุปทานเคลื่อนไปทางซ้ายเป็นเส้น $S(1+t)$ ทำให้เกิดจุดดุลยภาพใหม่ที่ค่าเรียนกวดวิชา ($r_1(1+t)$) เท่ากับ 1,850.63 บาท และปริมาณนักเรียนที่เรียนกวดวิชา (Q_1) เท่ากับ

3,053,164 บาท ซึ่งค่าเรียนกวดวิชาดังกล่าวเป็นค่าเรียนกวดวิชาที่นักเรียนต้องจ่ายภายหลังการเรียกเก็บภาษี แต่สำหรับโรงเรียนกวดวิชาแล้วเมื่อมีการเรียกเก็บภาษี ผู้ประกอบการไม่สามารถขึ้นค่าเรียนกวดวิชาได้มากเท่ากับภาษีที่ต้องจ่ายเนื่องจากภายใต้อุปทานมีความยืดหยุ่นทำให้ไม่สามารถผลักภาระภาษีไปที่นักเรียนได้ทั้งหมด ผู้ประกอบการจึงต้องแบกรับภาระภาษีไว้ด้วยส่วนหนึ่ง ทำให้ค่าเรียนกวดวิชาที่ผู้ประกอบการได้รับ (r_1) มีค่าเท่ากับ 1,682.39 บาท⁵ โดยภาระภาษีที่ตกไปอยู่กับนักเรียนเท่ากับพื้นที่ A ในรูปที่ 6.3 หรือจากการคำนวณคิดเป็นภาระภาษีที่นักเรียนต้องแบกรับจำนวนทั้งสิ้น 333,863,589 บาท และภาระภาษีที่โรงเรียนกวดวิชาเป็นผู้รับภาระเท่ากับพื้นที่ B หรือจากการคำนวณมีค่าเท่ากับ 179,798,109 บาท โดยรัฐจะเป็นผู้ได้ประโยชน์จากรายได้ภาษีเท่ากับ พื้นที่ A รวมกับพื้นที่ B เท่ากับ 513,661,699 บาท นอกจากนี้พบว่าภาระภาษีส่วนเกิน หรือพื้นที่ C ในรูปที่ 6.3 สามารถคำนวณได้จำนวนทั้งสิ้น 8,925,936 บาท

จะพบว่าภายใต้ข้อสมมติอุปทานมีความยืดหยุ่นซึ่งเป็นลักษณะอุปทานที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด ภาระภาษีจะตกอยู่ที่ทั้งสองฝ่าย ทั้งนักเรียนและโรงเรียนกวดวิชา แต่ผู้ใดจะเป็นผู้รับภาระภาษีมากกว่านั้นขึ้นอยู่กับค่าความยืดหยุ่นต่อราคาของอุปสงค์และอุปทาน ในกรณีที่ความยืดหยุ่นของอุปทานมีค่ามากกว่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ ภาระภาษีนั้นตกอยู่กับนักเรียนมากกว่า ส่วนในกรณีที่ความยืดหยุ่นของอุปทานมีค่าน้อยกว่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ ทำให้ผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาได้รับภาระภาษีสูงกว่า

การเปรียบเทียบรายได้รัฐและภาระภาษีภายใต้ลักษณะอุปทาน 3 กรณี ดังตารางที่ 6.27 จะพบว่า หากความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคามีลักษณะยืดหยุ่นมากที่สุด (Perfectly Elasticity) หรือค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ ∞ มีผลทำให้ภาระภาษีที่รัฐบาลเรียกเก็บจะตกไปเป็นภาระแก่นักเรียนทั้งหมด ส่วนอุปทานต่อราคามีลักษณะไม่มีความยืดหยุ่น (Perfectly Inelasticity Supply) หรือค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0 จะมีผลทำให้ภาระภาษีทั้งหมดตกไปเป็นภาระของผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาทั้งหมด แต่หากพบว่าค่าความยืดหยุ่นอุปทานต่อราคาอยู่ระหว่าง ∞ และ 0 ดังรูปที่ 6.3 ซึ่งสินค้าส่วนใหญ่ที่บริโภค รวมถึงการกวดวิชาจะมีความยืดหยุ่นในลักษณะนี้ มีผลทำให้ภาระภาษีนั้นตกอยู่กับผู้บริโภคและผู้ผลิตทั้งคู่ ซึ่งในที่นี้นักเรียนและโรงเรียนกวดวิชาจะเป็นผู้ร่วมกันรับภาระภาษี แต่มากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์และอุปทาน

⁵ ค่าเรียนกวดวิชาที่ผู้ประกอบการได้รับ ณ ปริมาณ Q_1 ภายใต้อุปทาน (S)

ผลจากการวิเคราะห์พบว่ารายได้ภาษีที่รัฐพึงได้รับจากโรงเรียนกวดวิชามีค่ามากกว่า 500 ล้านบาทต่อปี⁶ และภาระภาษีส่วนเกินที่เกิดขึ้นอยู่ระหว่าง 0 ถึง 14,285,190 บาทต่อปี เมื่อเปรียบเทียบรายได้ภาษีที่รัฐสามารถจัดเก็บจากโรงเรียนกวดวิชา (ตารางที่ 6.27) กับผลการจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากร (ตารางที่ 6.28) พบว่ารายได้ภาษีจากโรงเรียนกวดวิชาคิดเป็นร้อยละ 0.037⁷ ของภาษีอากร ซึ่งถือว่าเป็นรายได้ที่ค่อนข้างน้อย เนื่องจากอุปสงค์ที่นำมาคำนวณนั้นอยู่ภายใต้ข้อสมมติที่นักเรียนจะเรียนกวดวิชาเพียง 1 คอร์สต่อปีเท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงแล้วนักเรียนส่วนใหญ่เรียนกวดวิชามากกว่า 1 คอร์สต่อปี ดังนั้นรายได้ภาษีของรัฐที่สามารถคำนวณได้จากงานวิจัยนี้เป็นเพียงการประเมินรายได้ขั้นต่ำที่รัฐพึงจะได้รับจากโรงเรียนกวดวิชาเท่านั้น

ภายใต้การวิเคราะห์ในหัวข้อภาระภาษีสามารถตอบวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการศึกษาในครั้งนี้ คือ ภาระภาษีที่เกิดขึ้นไม่ได้ตกอยู่กับนักเรียนทั้งหมด เนื่องจากภายใต้ค่าความยืดหยุ่นอุปทานต่อราคาอยู่ระหว่าง 0 ถึง ∞ ซึ่งเป็นลักษณะอุปทานที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด ภาระภาษีตกไปอยู่กับทั้งผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาและนักเรียน โดยผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชารับภาระภาษีถึงร้อยละ 35⁸ ของรายได้ภาษีที่รัฐได้รับจากโรงเรียนกวดวิชา

⁶ รายได้ภาษีที่รัฐสามารถจัดเก็บได้อยู่ภายใต้สมการอุปสงค์ ที่นักเรียนจะเรียนกวดวิชาเพียง 1 คอร์สต่อปี

⁷ รายได้ภาษีจากโรงเรียนกวดวิชาภายใต้อุปทานมีค่าความยืดหยุ่นต่อราคา เท่ากับ 1 ส่วนผลการจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากรที่นำมาคำนวณ ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล

⁸ ภายใต้อุปทานมีค่าความยืดหยุ่นต่อราคาเท่ากับ 1

ตารางที่ 6.27 เปรียบเทียบรายได้รัฐและภาระภาษีภายใต้อุปทานลักษณะต่าง ๆ

ลักษณะอุปทาน	รายได้รัฐ (บาท)	ภาระภาษี ของ นักเรียน (บาท)	ภาระภาษี ของ โรงเรียน กวดวิชา (บาท)	ภาระภาษี ส่วนเกิน (Deadweight Loss) (บาท)
อุปทานมีความ ยืดหยุ่นต่อราคา ($\epsilon=1$)	513,661,699	333,863,589	179,798,109	8,925,936
อุปทานไม่มีความ ยืดหยุ่นต่อราคา ($\epsilon=0$)	500,227,883	-	500,227,883	-
อุปทานมีความ ยืดหยุ่นต่อราคามาก ที่สุด ($\epsilon=\infty$)	521,182,792	521,182,792	-	14,285,190

ที่มา: จากการคำนวณ.

ตารางที่ 6.28 ผลการจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากรประจำปีงบประมาณ 2554

ประเภทภาษี	รายได้ (ล้านบาท)
รวมทุกประเภทภาษีอากร	1,516,110
รวมเฉพาะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้ นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม	1,388,359
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	236,483
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	574,152
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	577,725
รายได้อื่น ๆ	127,751

ที่มา กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง.

บทที่ 7

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

7.1 สรุปผลการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชาในประเทศไทย ผลกระทบจากการเรียกเก็บภาษีที่มีต่อนักเรียน และภาระภาษี โดยการศึกษาใช้แบบจำลองโลจิต (Logit Model) ตัวแปรอิสระที่ใช้ได้แก่ ภูมิภาคที่พักอาศัย พื้นที่ที่พักอาศัย ประเภทโรงเรียนที่นักเรียนศึกษา ระดับชั้นที่นักเรียนศึกษา รายได้ต่อเดือนของครอบครัว เกรดเฉลี่ยสะสม และค่าเรียนกวดวิชา นำไปสู่การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชาและการประมาณค่าความยืดหยุ่นของการเรียนกวดวิชาต่อราคา (Price Elasticity of Participation) เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของภาษี โดยแบ่งการวิเคราะห์ผลกระทบดังกล่าวออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์ผลกระทบของภาษีต่อจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชา โดยมีข้อสมมติว่าอุปทานการกวดวิชาที่มีความยืดหยุ่นมากที่สุด (Perfectly Elastic Supply) ส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์ผลกระทบของภาษีต่อดัชนีราคาผู้บริโภค และส่วนสุดท้ายเป็นการวิเคราะห์ภาระภาษีภายใต้ความยืดหยุ่นอุปทานต่อราคา 3 กรณี

ผลที่ได้จากการประมาณค่าจากแบบจำลองในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชา พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนในประเทศไทยได้แก่ ภูมิภาคที่พักอาศัย พื้นที่ที่พักอาศัย โรงเรียนที่นักเรียนศึกษา ระดับชั้นที่นักเรียนศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม รายได้ครอบครัวต่อเดือนและค่าเรียนกวดวิชา ซึ่งหากมองในแง่ที่พักอาศัยของนักเรียน พบว่ามีอิทธิพลต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนอย่างเห็นได้ชัดโดยเฉพาะพื้นที่ที่นักเรียนพักอาศัย แสดงถึงความเหลื่อมล้ำของการเรียนกวดวิชาระหว่างนักเรียนที่พักอาศัยในเขตเมืองกับนักเรียนที่พักอาศัยในเขตชนบท และระหว่างนักเรียนในกรุงเทพฯและปริมณฑลกับนักเรียนในต่างจังหวัด ซึ่งอาจจะเป็นการทำให้โอกาสทางการศึกษาในสังคมไม่เท่าเทียมกันมากขึ้น อภิชัย พันธเสน (2530) ให้ความเห็นว่า การจัดการศึกษาอย่างถูกต้อง คือมีการกระจายโอกาสทางการศึกษาออกไปให้กว้างและให้การช่วยเหลือด้านการศึกษาแก่ผู้ที่ล้าหลังหรือผู้ที่ด้อยโอกาสที่อยู่ในชนบทที่ห่างไกลให้มีโอกาสสูงขึ้น เป็นหน้าที่ของรัฐเพื่อก่อกระตุ้นให้มีการเปลี่ยนแปลงและมีวิวัฒนาการของสังคมที่ก้าวไปข้างหน้า เพื่อประโยชน์สุขกับสมาชิกในสังคม

ค่าเรียนกวดวิชาเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่ควรนำมาพูดถึง เนื่องจากการเรียกเก็บภาษี โรงเรียนกวดวิชาจะกระทบต่อค่าเรียนกวดวิชาโดยตรง โดยการคำนวณพบว่าค่าเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทยมีค่าความยืดหยุ่นต่อราคาต่ำ เท่ากับ -0.5396 ถ้าการเรียกเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชาทำให้ค่าเรียนกวดวิชาเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 7, 10 และ 15 จะทำให้นักเรียนเลิกเรียนกวดวิชา ร้อยละ 3.777, 5.396 และ 8.094 ของจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาทั่วประเทศตามลำดับ หรือคิดเป็นจำนวนนักเรียนที่เลิกเรียนกวดวิชาระหว่าง 15,254 ถึง 32,687 คน นอกจากนี้การเรียกเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชาจะกระทบต่อค่าครองชีพของนักเรียนที่ยังคงเรียนกวดวิชาอยู่แต่กระทบในปริมาณที่ค่อนข้างน้อย อย่างไรก็ตามแม้ผลกระทบทั้งสองจะเกิดขึ้นค่อนข้างน้อย แต่จำเป็นต้องมีวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้กระทบต่อนักเรียนและผู้ปกครองน้อยที่สุด ซึ่งจะกล่าวถึงในข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ส่วนผลสำรวจอุปทานโรงเรียนกวดวิชาพบว่า โรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่มีรายได้เกิน 10,000,000 บาทต่อปี โดยพบว่าจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนกวดวิชาจะสูงมากในโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงหรือมีหลายสาขา ซึ่งจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาบางแห่งมีมากกว่า 10,000 คนต่อปี ทั้งนี้พบว่าโรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่ได้รับอนุญาตจัดตั้งจากกระทรวงศึกษาธิการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ยังไม่ได้รับการอนุญาต เนื่องจากปัจจุบันการออกใบอนุญาตของกระทรวงศึกษาธิการไม่มีการจำกัดจำนวนโรงเรียนกวดวิชาเหมือนในอดีต และขั้นตอนในการขออนุญาตนั้นไม่ยุ่งยาก โดยรูปแบบการดำเนินโรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่จะเป็นรูปแบบของบุคคลธรรมดาในการจัดตั้งธุรกิจ และมีจำนวนหนึ่งจัดตั้งเป็นนิติบุคคล สำหรับสถานที่ที่ทำการสอนส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นอาคารพาณิชย์ ส่วนอาคารที่ก่อสร้างสำหรับรองรับโรงเรียนกวดวิชาโดยเฉพาะได้รับความนิยมมากขึ้นในปัจจุบัน โดยมีโรงเรียนกวดวิชาจำนวนไม่น้อยที่ตั้งอยู่ในอาคารลักษณะนี้

สำหรับการสำรวจจำนวนอาจารย์ จำนวนเจ้าหน้าที่ และจำนวนชั่วโมงที่ทำการสอนพบว่า จำนวนเจ้าหน้าที่และจำนวนชั่วโมงที่ทำการสอนมีลักษณะเหมือนรายได้ต่อปีของสถาบัน คือ ยิ่งสถาบันที่มีจำนวนรายได้ต่อปีสูงจะมีจำนวนเจ้าหน้าที่และจำนวนชั่วโมงสอนสูงขึ้นตามไปด้วย อาจารย์ที่ทำการสอนในแต่ละโรงเรียนพบว่าส่วนใหญ่จะมีเพียง 1 คน โดยเฉพาะโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียง ซึ่งอาจารย์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักเรียนเลือกเข้าเรียนที่สถาบันดังกล่าว ส่วนการศึกษาของอาจารย์พบว่าส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และ ร้อยละ 44.30 สำเร็จการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยอาชีพปัจจุบันของอาจารย์ที่สอนในโรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาหรือสถาบันอุดมศึกษา

จากผลการสำรวจอุปทานของโรงเรียนกวดวิชาผู้วิจัยมีความเห็นว่าการดำเนินกิจการโรงเรียนกวดวิชาที่มีลักษณะเชิงพาณิชย์ โดยมีการให้บริการครั้งละเป็นจำนวนมากเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียน โดยบางครั้งผู้สอนก็ไม่ได้ทำการสอนด้วยตนเองแต่ใช้สื่อการสอนแทน บางโรงเรียนมีการขยายสาขาในต่างจังหวัด เพื่อให้ให้นักเรียนมาสมัครเรียนมาก

ที่สุด โดยมีการลงทุนเพียงเล็กน้อยเนื่องจากสามารถใช้สื่อการสอน เช่น วีดีโอหรือซีดี แทนการสอนจากผู้สอน ซึ่งสะดวกสบายแก่ผู้สอนและสร้างกำไรให้กับผู้สอนได้มหาศาลเพราะทำการสอนเพียงครั้งเดียวที่เดียว แต่สามารถนำวีดีโอหรือซีดีที่บันทึกไว้ไปเปิดในสาขาอื่นหรือในวันอื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ปิยะ ตราชูธรรม (2553) กำนทพิทย์ ชาติวงศ์ (2539) และ อภิชัย พันธเสน (2530) ที่มองว่าผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชามีการดำเนินการแบบการค้าหวังผลกำไร

ในการศึกษาความเหมาะสมของการเรียกเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชา ดังที่หลายฝ่ายกังวลว่าการเรียกเก็บภาษีจากโรงเรียนกวดวิชาจะทำให้โรงเรียนกวดวิชาผลักระภาษีไปยังนักเรียนทั้งหมด ผลการศึกษาน่าจะคลายข้อกังวลจากหลายฝ่ายได้ เนื่องจากไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะประมาณความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคาได้ การวิเคราะห์ภาระภาษีจึงทำได้ข้อสมมติว่าอุปทานมีความยืดหยุ่นในระดับต่าง ๆ ซึ่งพบว่าโรงเรียนกวดวิชาไม่สามารถผลักระภาษีให้กับนักเรียนได้ทั้งหมด โดยภาระภาษีที่เกิดขึ้นกับนักเรียนอยู่ระหว่าง 0 ถึง 521 ล้านบาท ส่วนภาระภาษีที่ฝ่ายผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาเป็นผู้รับภาระอยู่ระหว่าง 0 ถึง 500 ล้านบาท โดยรัฐบาลจะมีรายได้ขั้นต่ำที่พึงจะได้รับจากการเรียกเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชา มากกว่า 500¹ ล้านบาทต่อปี นอกจากนี้ยังพบว่าความสูญเสียเปล่าทางเศรษฐกิจหรือภาระภาษีส่วนเกินที่เกิดขึ้นอยู่ระหว่าง 0 ถึง 14 ล้านบาท

7.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนกวดวิชาเป็นการประกอบกิจการเพื่อแสวงหาผลกำไรโดยมีต้นทุนเพียงเล็กน้อย แต่กลับไม่มีการเสียภาษีเลยเนื่องจากได้รับการยกเว้นจากกฎหมาย ซึ่งหากมองในแง่ความเป็นธรรมของภาษีด้วยแล้วพบว่า มาตรการทางภาษีเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาของเอกชนเพื่อให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมสร้างประโยชน์สาธารณะแก่สังคม อันเป็นการแบ่งเบาภาระสาธารณะของรัฐ การที่รัฐยกเว้นภาษีให้แก่โรงเรียนเอกชนเป็นการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อจูงใจให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน แต่การประกอบกิจการโรงเรียนเอกชนแต่ละประเภทมีลักษณะและรูปแบบที่แตกต่างกัน อาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นและไม่สอดคล้องกับความเสมอภาคทางภาษีอากร โดยเฉพาะการยกเว้นภาษีให้แก่การประกอบกิจการโรงเรียนเอกชนในระบบกับโรงเรียนกวดวิชาอย่างเท่าเทียมกันทั้ง ๆ ที่โรงเรียนกวดวิชาเป็นเพียงการจัดการศึกษาที่เสริมความรู้บางรายวิชาและมีรูปแบบของการจัดการศึกษาที่ต่างไป เช่น รูปแบบสถานศึกษา เวลาเรียน และค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับความเป็นธรรมของเกณฑ์ภาษี

¹ รายได้ภาษีมาจากการคำนวณในหัวข้อที่ 6.5 ภายใต้สมการอุปสงค์ ที่นักเรียนจะเรียนกวดวิชาเพียง 1 คอร์สต่อปีเท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงนักเรียนจะเรียนกวดวิชามากกว่า 1 คอร์สต่อปี ดังนั้นรายได้ภาษีที่รัฐพึงได้รับจะมากกว่า 500 ล้านบาทต่อปี

ที่ระบุว่า ความเป็นธรรม หมายถึง สภาพที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้รับความเป็นธรรมในการเสียภาษี ซึ่งจากลักษณะของโรงเรียนกวดวิชากับโรงเรียนเอกชนในระบบ พบว่าได้รับยกเว้นภาษีที่เหมือนกันแต่ผู้เสียภาษีสภาพที่ต่างกัน ซึ่งในประเด็นการยกเว้นภาษีที่เหมือนกันระหว่างโรงเรียนเอกชนในระบบกับโรงเรียนกวดวิชา ผู้เขียนมีความเห็นที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากโรงเรียนกวดวิชามีการลงทุนค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับโรงเรียนเอกชนในระบบที่ต้องลงทุนมากกว่า เช่น ห้องสมุด ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องพยาบาล และโรงอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในระบบ เป็นการวางฐานให้แก่การศึกษาของนักเรียนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ ในขณะที่การจัดการศึกษาของโรงเรียนกวดวิชามีวัตถุประสงค์เพียงแต่สอนเสริมความรู้บางวิชาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น

เนื่องจากการยกเว้นภาษีให้กับโรงเรียนกวดวิชาขัดต่อหลักความเสมอภาคทางภาษีอากร จึงเห็นว่าควรมีการจัดเก็บภาษีจากโรงเรียนกวดวิชา ทั้งนี้ผลจากการเก็บภาษีจากโรงเรียนกวดวิชาจะทำให้รัฐมีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่า 500 ล้านบาทต่อปี เพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศ และเกิดความสูญเปล่าทางเศรษฐกิจระหว่าง 0 ถึง 14,285,190 บาท

ความไม่เสมอภาคทางภาษีอากรที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลมาจากการเสนอกฎหมายของฝ่ายบริหารโดยไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์และลักษณะของผู้ประกอบกิจการโรงเรียนเอกชนที่ได้รับยกเว้นภาษี จึงมีผลทำให้ผู้ประกอบการโรงเรียนเอกชนทุกประเภทมีสิทธิ์ได้รับยกเว้นภาษีเช่นเดียวกันหมด โดยการเรียกเก็บภาษีจากโรงเรียนกวดวิชา ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรจะเป็นการแก้ไขการกำหนดหลักเกณฑ์และลักษณะของผู้ประกอบกิจการโรงเรียนเอกชนที่ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล เนื่องจากในแง่ของภาระภาษี ภาษีทั้งสองอยู่ในประเภทภาษีทางตรงซึ่งจะผลักภาระภาษีไปให้นักเรียนได้ยาก โดยมีแนวทางคือออกกฎหมายขึ้นมากเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 126 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ออกตามความในมาตรา 42(17) แห่งประมวลรัษฎากร อันถือได้ว่าเป็นกฎหมายของฝ่ายบริหารซึ่งสามารถออกได้จากอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และแก้ไขมาตรา 3 แห่งพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร ฉบับที่ 284 ซึ่งเป็นกฎหมายของฝ่ายบริหารเช่นกัน โดยอาศัยอำนาจของคณะรัฐมนตรี

อย่างไรก็ตามถึงแม้การเรียกเก็บภาษีจากโรงเรียนกวดวิชาจะทำให้รัฐมีรายได้เพิ่มขึ้นและภาระภาษีไม่ได้เกิดขึ้นกับนักเรียนเพียงผู้เดียว แต่ยังคงมีผลกระทบต่อนักเรียนบางส่วนต้องเลิกเรียนกวดวิชา และมีผลทำให้ค่าครองชีพของนักเรียนที่ยังคงเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นเพื่อให้เกิดผลกระทบต่อนักเรียนและผู้ปกครองน้อยที่สุด จึงสมควรมีมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาในระยะสั้นและระยะยาวควบคู่ไปด้วย

มาตรการระยะยาวเพื่อลดความจำเป็นของการกวดวิชา

ปัจจัยในเรื่องของการแข่งขันเพื่อศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษานำมาซึ่งค่านิยมในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนพิเศษในโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงเพื่อหวังให้สามารถสอบเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยชั้นนำและระบบสอบในปัจจุบันส่งผลให้นักเรียนในประเทศไทยเตรียมตัวสอบเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยในลักษณะท่องจำตามตำรา การกวดวิชาจึงเป็นวิธีการสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียนในการสอบแข่งขัน เนื่องจากการเฉลยข้อสอบ และวิธีลัดในการท่องจำและทำข้อสอบ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นมีลักษณะคล้ายคลึงกับในประเทศเกาหลีใต้ ที่สถาบันการศึกษาต่างๆ มีคุณภาพไม่เท่าเทียมกันประกอบกับค่านิยมต่อสถาบันที่มีชื่อเสียงทำให้การกวดวิชาเป็นที่นิยมมากในประเทศเกาหลีใต้ นักเรียนในเกาหลีใต้ต้องศึกษาเล่าเรียนในลักษณะท่องจำ เมื่อจบการศึกษานักเรียนจะลืมความรู้ที่เคยท่องจำมา ซึ่งเมื่อคนเกาหลีใต้ที่มีการศึกษาดีเข้าไปสู่การทำงาน พวกเขาจะถูกตีตราว่าเป็นคนประเภท บกพร่องหรือขาดการเตรียมพร้อมที่จะเข้าสู่โลกของการทำงาน จึงทำให้รัฐบาลเกาหลีใต้ปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น การปรับปรุงวิธีการสอบเข้ามหาวิทยาลัยจากระบบ Entrance เป็นการนำผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมาถ่วงน้ำหนักมากขึ้นในการพิจารณารับเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษา การใช้ระบบโควตาในการรับเข้า และการเก็บภาษีการศึกษา เป็นต้น

จากแนวทางปฏิรูปการศึกษาในประเทศเกาหลีใต้ ผู้เขียนมีความเห็นว่าวิธีการบางประการที่ประเทศไทยใช้ปฏิบัติอยู่นั้นมีความใกล้เคียงกัน อาทิเช่น การใช้ระบบโควตา หรือการนำผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษามาถ่วงน้ำหนัก แต่การกวดวิชาของไทยก็ยังไม่เห็นแนวโน้มลดลง โดยหากมองในแง่ความร้อนแรงของการแข่งขันซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้การกวดวิชาเป็นที่นิยมในปัจจุบันนั้น สามารถแก้ไขได้ 2 ประการ ดังนี้

1. การปรับปรุงมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาให้มีมาตรฐานทัดเทียมกัน
2. ส่งเสริมค่านิยมของผู้จ้างงานให้คัดเลือกบุคคลที่ความสามารถเฉพาะบุคคลมากกว่าชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษา เช่น ตลาดนัดพบระหว่างผู้จ้างงานกับบัณฑิตจบใหม่ในสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง เพื่อให้ผู้ประกอบการมีโอกาสได้พบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น พร้อมทั้งรับสมัครงานในทุกมหาวิทยาลัยอย่างทั่วถึง

อย่างไรก็ตาม การปรับปรุงมาตรฐานของมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งรวมถึงวิธีการคัดเลือกนักเรียนนั้นเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ เนื่องจากจำเป็นต้องควบคุมทั้งคุณภาพบุคลากรโดยเฉพาะทางด้านวิชาการ คุณภาพหลักสูตร รวมถึงคุณภาพของนิสิตนักศึกษา ซึ่งทุกมหาวิทยาลัยในปัจจุบันต่างก็ต้องการพัฒนาตนเองให้มีมาตรฐานที่สูงขึ้นตลอดเวลา จึงเป็นไปได้ยากที่จะทำให้มหาวิทยาลัยที่มีมาตรฐานต่ำกว่าพัฒนาทันมหาวิทยาลัยที่มีมาตรฐานสูงกว่า นอกจากนี้มาตรการส่งเสริมค่านิยมของผู้จ้างงานนั้นก็เป็นไปได้ยากเช่นกัน เนื่องจากผู้จ้างงานทุกคนก็ต้องการบุคลากรที่มีคุณภาพ โดยการคัดเลือกส่วนใหญ่ก็จะพิจารณา

จากมหาวิทยาลัยที่จบการศึกษาก่อนการพิจารณารายบุคคล การเปลี่ยนแปลงค่านิยมดังกล่าวแทบจะไม่มีความเป็นไปได้

ด้วยเหตุนี้จึงสมควรมองไปที่การพัฒนาคุณภาพของอาจารย์และโรงเรียน โดยใช้เกณฑ์วัดมาตรฐานโรงเรียนและอาจารย์จากผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติของนักเรียนในโรงเรียน และสร้างแรงจูงใจที่ทำให้เกิดการพัฒนาโดยการมอบสิ่งจูงใจแก่อาจารย์และโรงเรียน เช่น เงินรางวัล หรือการเลื่อนขั้น เมื่อผลคะแนนการทดสอบเฉลี่ยของโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่สูง โดยเปรียบเทียบในกลุ่มโรงเรียนที่มีขนาดเดียวกัน² เป็นต้น

มาตรการระยะสั้นเพื่อสนองความต้องการกวดวิชา

การสนองความต้องการกวดวิชาอาจจะเป็นมาตรการที่ขัดแย้งกับมาตรการข้างต้น แต่ในเมื่อความนิยมของนักเรียนในการกวดวิชา เพื่อการแข่งขันเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง เนื่องจากความไม่เท่าเทียมของมาตรฐานมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา ยังไม่ได้รับการแก้ไข ดังนั้นควรมีมาตรการระยะสั้นเพื่อให้การเรียกเก็บภาษีมีผลกระทบต่อนักเรียนน้อยที่สุด โดยผู้เขียนมีความเห็นว่า การจัดทำมีการกวดวิชาของรัฐบาล เหมือนดังที่ภาคเอกชนจัดให้มีการกวดวิชา เช่น “โครงการแบรนต์ซัมเมอร์แคมป์” หรือ “โครงการเตรียมสมองพร้อมสอบ PEPTeIn Genius Generation สู่คณะที่ใช่ สาขาที่ชอบ” เป็นต้น โดยรัฐบาลสามารถขอความร่วมมือจากโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงที่นักเรียนนิยมเรียนหรือโรงเรียนกวดวิชาอื่นๆ ผ่านทางคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นต้นสังกัดและมีอำนาจในการควบคุมโรงเรียนกวดวิชา เพื่อให้โรงเรียนกวดวิชานำหลักสูตรการสอนและวิธีการสอน รวมถึงสื่อการสอนที่โรงเรียนใช้สอน เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา และร่วมสร้างประโยชน์สาธารณะแก่สังคมซึ่งเป็นจุดประสงค์ที่แท้จริงของรัฐในการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน

โดยรูปแบบที่รัฐบาลสามารถจัดทำได้ อาจจะเป็นการขอความร่วมมือจากโรงเรียนกวดวิชาเพื่อสอนกวดวิชาให้แก่นักเรียนตามโรงเรียนต่างๆ โดยตรง หรือ การขอความร่วมมือจากโรงเรียนกวดวิชาในการจัดการเรียนการสอนและถ่ายทอดผ่านดาวเทียมไปยังนักเรียนตามโรงเรียนต่างๆ ทุกพื้นที่ เหมือนรูปแบบที่จัดทำโดย โครงการจัดทำเนื้อหา ระบบ e-Learning ของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ เป็นต้น

² ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้จำแนกขนาดโรงเรียนมัธยมศึกษาออกเป็น 4 กลุ่มตามจำนวนนักเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนไม่เกิน 499 คน โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียน ระหว่าง 500 - 1,499 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียน ระหว่าง 1,500-2,399 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีนักเรียนตั้งแต่ 2,400 ขึ้นไป

7.3 ข้อจำกัดในการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้มีข้อจำกัดบางประการ เนื่องจากไม่สามารถสำรวจข้อมูลต้นทุนของโรงเรียนกวดวิชาได้เนื่องจากโรงเรียนกวดวิชาไม่มีการแสดงบัญชีรายรับรายจ่ายแก่กรมสรรพากร เหมือนดังเช่นผู้ประกอบการอื่นๆ ทั่วไป ที่ต้องยื่นแสดงบัญชีเพื่อเสียภาษีอากร และไม่ได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามด้านต้นทุนในการประกอบการ นอกจากนี้ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าไปสำรวจข้อมูลต้นทุน เนื่องจากข้อมูลสำคัญๆที่จะนำมาวิเคราะห์ล้วนเป็นความลับทางธุรกิจของโรงเรียนกวดวิชา จึงไม่สามารถวิเคราะห์ด้านอุปทานของโรงเรียนกวดวิชา ทำให้ผลการวิเคราะห์เพื่อหาผลกระทบจากภาษีและภาระภาษีที่ได้รับอยู่ภายใต้สมการอุปทานที่สมมติขึ้นมา

7.4 แนวทางการศึกษาเพิ่มเติมในอนาคต

จากการศึกษาพบว่าอาจจะเกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในการกวดวิชาระหว่างนักเรียนพื้นที่กรุงเทพฯและปริมณฑลกับพื้นที่ต่างจังหวัด ซึ่งนำไปสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาระหว่างพื้นที่ ดังนั้นสามารถนำผลการศึกษานี้ไปประยุกต์ใช้เป็นข้อสมมติในการศึกษาเรื่องความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาระหว่างพื้นที่ และวัดระดับความเหลื่อมล้ำในงานวิจัยอื่นๆ ต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

ไกรยกุล ชีรตยาคีนันท์. หลักการวิเคราะห์ภาวะภาษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2525.

ไกรยกุล ชีรตยาคีนันท์. การคลังและการภาษี. กรุงเทพมหานคร: บุญศิริการพิมพ์, 2545.

กาญจนา ชูครุวงศ์ และ ช่อม มงคล. ความสัมพันธ์ระหว่างการกวดวิชากับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 17 (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2526) : 65-68.

ก้านทิพย์ ชาติวงศ์. โรงเรียนกวดวิชา. วารสารกองทุนสงเคราะห์การศึกษาเอกชน 64 (2539) : 13-16.

กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร. ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 2554. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2554.

นราทิพย์ ชุติวงศ์. ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

เทิดศักดิ์ ชมโต๊ะสุวรรณ. ผลกระทบของนโยบายการตั้งราคาและภาษีต่ออุปสงค์น้ำประปาของครัวเรือนและปัญหาการขาดแคลนน้ำประปาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

ไทยรัฐ. คลังเลี้ยงเก็บภาษี! โรงเรียนกวดวิชา. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา:

<http://www.thairath.co.th/content/newspaper/139808> [25 สิงหาคม 2555]

ปิยะ ตราชูธรรม. มาตรการทางภาษีเงินได้เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของเอกชน : ศึกษากรณีโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ประเภทกวดวิชา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

- ประยูร ศรีประสาธน์. องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดการกวดวิชา. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21 (ธันวาคม-มกราคม 2530) : 58-68.
- ประยูร ศรีประสาธน์ และ วิไล ชุมแสง. การกวดวิชากับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 17 (ธันวาคม-มกราคม 2526) : 60-64.
- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน. การกวดวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545.
- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน. กวดวิชา: ภาพสะท้อนตัวใครตัวมันในระบบการศึกษาไทย. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21 (ธันวาคม-มกราคม 2530) : 69-77.
- พรรณนภา ช่างเพชร. ผลกระทบของภาษีต่ออุปสงค์สุราผลไม้ไทยและสุราผลไม้ต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.
- พอดู สุวรรณทัต. โรงเรียนเอกชนประเภทกวดวิชา. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21 (ธันวาคม-มกราคม 2530) : 52-57.
- ภูมิจาน รังคกุลนุวัฒน์. ภาระภาษีและความลยตัวของภาษีมูลค่าเพิ่ม: กรณีสินค้าเบียร์ เครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์และสุราพิเศษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.
- มนชยา อรุณยศ และ ศิวพงศ์ ชีรอำพน. การกวดวิชากับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548.
- มติชน. เจ้าของ “เคมีครูอิ” โวยเก็บภาษี รร.กวดวิชา ภาระตกอยู่กับนักเรียนย่นบวกกำไรไม่เกิน 20%. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา:
http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1294560183 [25 สิงหาคม 2555]
- รัชดา บุญมหาสิทธิ์. ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์การเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย บริเวณสยามสแควร์. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ การพัฒนามนุษย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554.

สุพรรณ สุกมลสันต์. เรียนกวดวิชาแล้วได้อะไร. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21 (ธันวาคม-มกราคม 2530) : 34-51.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กวดวิชากับระบบการศึกษาไทย. โครงการศึกษาวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. การปฏิรูปการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 เพื่อความเป็นผู้นำในยุคสารสนเทศและโลกาภิวัตน์ ของสาธารณรัฐเกาหลี, 2542.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. รายงานฉบับสุดท้ายโครงการศึกษาวิจัยการลงทุนด้านสังคมภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการปรับตัวสู่สังคม-เศรษฐกิจฐานความรู้, 2552.

อภิชัย พันธเสน. กวดวิชา: เหตุและผลที่จะเกิดขึ้น. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21 (ธันวาคม-มกราคม 2530) : 14-33.

อรทัย สุทัศน์. การวิเคราะห์โครงสร้างตลาดของโรงเรียนกวดวิชาในเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553.

อิสรา ศานติศาสน์. ภาวะในเชิงการกระจายรายได้ ของการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม. บทความอภิปรายเสนอในการสัมมนา “วันคล้ายวันพระราชสมภพครบ 72 พรรษา”. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

อิสรา ศานติศาสน์. การวิเคราะห์ทางด้านเศรษฐกิจของการควบคุมบุหรี่ในประเทศไทย. รายงานการอภิปรายของ HNP (Health, Nutrition and Population) เอกสารหมายเลข 15 ภาวะทางเศรษฐกิจของการควบคุมบุหรี่. ธนาคารเพื่อการบูรณะและพัฒนาระหว่างประเทศ, 2546.

ภาษาอังกฤษ

Chaloupka, F.J. and Grossman, M. Price, Tobacco Control Policies, and Youth Smoking. Working Paper 5740. National Bureau of Economic Research, 1996.

Chaloupka, F.J. and Wechsler, H. Price, Tobacco Control Policies and Smoking among Young Adults. Journal of Health Economics (1997) : 16.

Chaloupka, F.J. and Pacula, R.L. Limiting Youth Access to Tobacco: The Early Impact of the Synar Amendment on Youth Smoking. Working Paper prepared for the 3rd Biennial Pacific Rim Allied Economic Organizations Conference, Bangkok, Thailand, 1998.

Chaloupka, F.J. and Ross H. The Effect of Cigarette Prices on Youth Smoking. ImpactTeen. Research Paper Series, No.7, 2001.

Dang, H. The Determinants and Impacts of Private Tutoring Classes in Vietnam. Economics of Education Review 26 (2007) : 683-698.

Hu, T. W., and Mao, Z. Effects of Cigarette Tax on Cigarette Consumption and the Chinese Economy, Tobacco Control 11 (2002) : 105-108.

Huang, B., Yang, C., and Hwang, M. New Evidence on Demand for Cigarettes: A Panel Data Approach, International Journal of Applied Economics 1(1) (2004) : 81-97.

Jung, J. and Lee, K. The Determinants of Private Tutoring Participation and Attendant Expenditures in Korea. Asia Pacific Education Review 11 (2010) :159-168.

Kim, J. The Determinants of Demand for Private Tutoring in South Korea. Asia Pacific Education Review 11 (2010) : 411-421.

- Kostova D., Ross H., Blecher E., and Markowitz S. Price and Cigarette Demand: Evidence from Youth Tobacco Use in Developing Countries. National Bureau of Economic Research, Working Paper 15781, 2010.
- Lance P. M., Akin J. S., Dow W. H., and Loh C. Is Cigarette Smoking in Poorer Nations Highly Sensitive to Price?: Evidence From Russia and China. Journal of Health Economics 23 (2004) : 173-189.
- Mittelhammer R., Judge G., and Miller D. Econometric Foundations. Cambridge University Press, 2000.
- Pallegedara, A. Demand for Private Tuition Classes Under the Free Education Policy Evidence Based on Sri Lanka. Munich Personal RePEc Archive, Paper No.31969, 2011.
- Stevenson, D. and Baker, D. Shadow Education and Allocation in Formal Schooling-Transition to University in Japan. American Journal of Sociology 97 (1992) : 1639-1657.
- Tansel, A. and Bircan, F. Demand for Education in Turkey: A Tobit Analysis of Private Tutoring Expenditures. Economics of Education Review 25 (2006) : 303-313.
- Tauras, J. A. An Empirical Analysis of Adult Cigarette Demand. Eastern Economic journal 31, 2005.
- Walsh, B. M. Economic Aspects of Alcohol Consumption in The Republic of Ireland. The Economic and Social Review vol.2 no.1 (1970) : 115-38.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายละเอียดภาษีมูลค่าเพิ่ม มาตรา 77/1(8)

“ขาย” หมายความว่า จำหน่าย จ่าย หรือโอนสินค้าไม่ว่าจะมีประโยชน์หรือค่าตอบแทนหรือไม่ เช่น การซื้อขายสินค้าทั่วไป การแจกสินค้า การแถมสินค้า เป็นต้น และยังหมายความรวมถึงกรณีอื่น ตามมาตรา 77/1(8) ดังนี้

- (ก) สัญญาให้เช่าซื้อสินค้า สัญญาซื้อขายผ่อนชำระที่กรรมสิทธิ์ในสินค้ายังไม่โอนไปยังผู้ซื้อ เมื่อได้ส่งมอบสินค้าให้ผู้ซื้อแล้ว หรือสัญญาจะขายสินค้าที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี
- (ข) ส่งมอบสินค้าให้ตัวแทนเพื่อขาย
- (ค) ส่งสินค้าออกนอกราชอาณาจักร
- (ง) นำสินค้าไปใช้ไม่ว่าประการใดๆ เว้นแต่การนำสินค้าไปใช้เพื่อการประกอบกิจการของตนเอง โดยตรงตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด
- (จ) มีสินค้าขาดจากรายงานสินค้าและวัตถุดิบ
- (ฉ) มีสินค้าคงเหลือและหรือทรัพย์สินที่ผู้ประกอบการ มีไว้ในประกอบการ ณ วันเลิกประกอบกิจการ แต่ไม่รวมถึงสินค้าคงเหลือ และหรือทรัพย์สินดังกล่าวของผู้ประกอบการซึ่งได้ควบเข้ากัน หรือได้โอนกิจการทั้งหมดให้แก่กัน ทั้งนี้ ผู้ประกอบการใหม่อันได้ควบเข้ากัน หรือผู้รับโอนกิจการต้องอยู่ในบังคับที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม
- (ช) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ภาคผนวก ข

การเก็บตัวอย่างประชากรของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

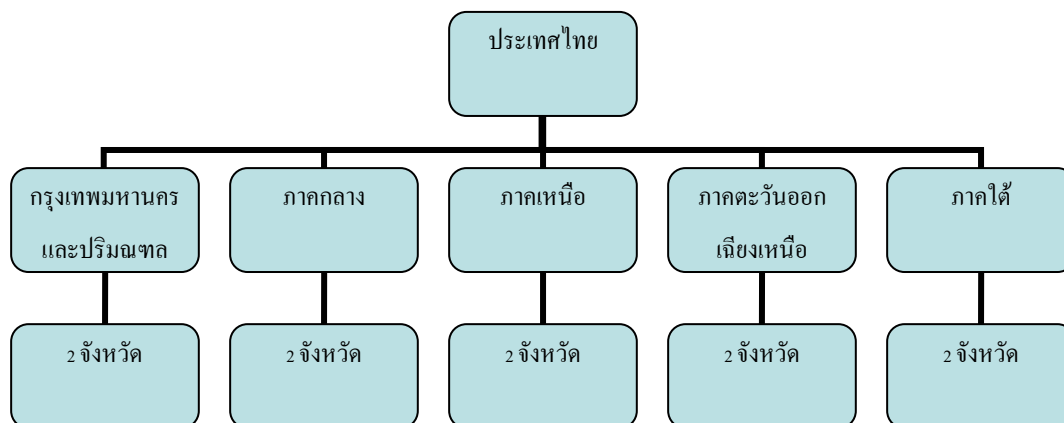
การสุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบ Stratified Multistage Sampling โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังแสดงในแผนภูมิที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 4 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 ระดับภาค จำแนกประเทศออกเป็น 5 ภาค คือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพมหานครและปริมณฑล) ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยกำหนดขนาดตัวอย่างในแต่ละภูมิภาคตามสัดส่วนโครงสร้างนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 1-6 ในปี 2548 (สภาคการศึกษาแห่งชาติ, 2550) ซึ่งจากการศึกษาพบว่า มีทั้งสิ้น นักเรียน 3,761,307 คน โดยเป็นนักเรียนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.48 รองลงมาได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง กรุงเทพฯ และปริมณฑล และภาคใต้ ตามลำดับ

ชั้นที่ 2 ระดับจังหวัด สุ่มตัวอย่างจังหวัดเพื่อเป็นตัวแทนในแต่ละภูมิภาค ๆ ละ 2 จังหวัด โดยเลือกจากจังหวัดที่เป็นจังหวัดหลักในแต่ละภูมิภาค และจังหวัดที่มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายระดับปานกลาง 1 จังหวัด โดยใช้ข้อมูลจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในปี 2548 ของสภาคการศึกษาแห่งชาติเป็นเกณฑ์ในการจัดลำดับ ทั้งนี้ในกรณีที่จังหวัดที่มีจำนวนประชากรขนาดกลางแต่มีพื้นที่ใกล้เคียงกับจังหวัดขนาดใหญ่ จะเลือกจังหวัดอื่นที่มีพื้นที่ห่างออกไปแทน สำหรับจังหวัดเป้าหมายในการสำรวจในแต่ละภูมิภาคประกอบด้วย

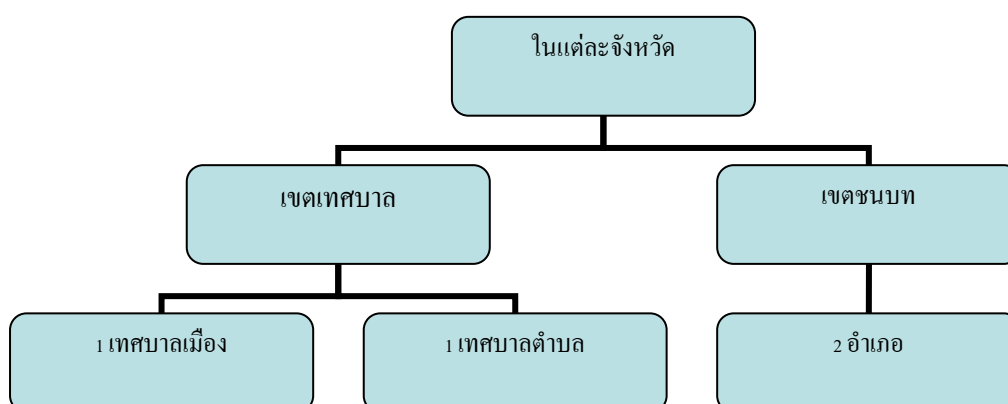
1. กรุงเทพฯ และปริมณฑล ประกอบด้วย จังหวัดกรุงเทพมหานคร และ นครปฐม
2. ภาคเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ และพะเยา
3. ภาคกลาง ประกอบด้วย ชลบุรี และสระบุรี
4. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา และชัยภูมิ
5. ภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดสงขลา และชุมพร

แผนภูมิที่ 1 แสดงขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 3 ระดับอำเภอ จำแนกจังหวัดที่สุ่มได้ในขั้นที่ 2 ในแต่ละจังหวัด ตามลักษณะการปกครอง คือ เขตเทศบาล และเขตชนบท (นอกเขตเทศบาล) โดยใช้ข้อมูล ที่ได้จากการปกครอง ปี 2549 การสุ่มตัวอย่างเทศบาล จำแนกเป็นเทศบาลเมือง จำนวน 1 แห่ง และเทศบาลตำบล จำนวน 1 แห่ง โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) สำหรับ การสุ่มตัวอย่างชนบท (นอกเขตเทศบาล) เลือก จังหวัดละ 2 อำเภอ โดยวิธีสุ่มแบบง่าย

แผนภูมิที่ 2 แสดงขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 4 ระดับการศึกษา ในแต่ละเขตการปกครองจะแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยจะเน้น กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งมีแนวโน้มที่จะเรียนกวดวิชาสูงกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นที่ 5 การสุ่มบุคคล ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

การกำหนดขนาดตัวอย่าง กำหนดขนาดตัวอย่างในการสำรวจโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 99% และค่าความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ขนาดตัวอย่าง 3,600 ตัวอย่าง อย่างไรก็ตามเพื่อให้การวิเคราะห์ในระดับภาคมีระดับความเชื่อมั่นและค่าความคลาดเคลื่อนในระดับที่สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์จึงกำหนดขนาดตัวอย่างในการสำรวจครั้งนี้เท่ากับ 4,300 ตัวอย่าง โดยแบ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 1,100 ตัวอย่าง และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3,200 ตัวอย่าง ทั้งนี้ ในการกำหนดขนาดตัวอย่างระดับภาค จังหวัด เขตเทศบาล (เขตเมือง) และเขตชนบท (นอกเขตเทศบาล) ได้กำหนดขนาดตัวอย่างเป็นสัดส่วนกับขนาดของประชากร (Proportional to Size) จะได้ขนาดตัวอย่างตามตารางที่ 1-1

ในการสำรวจตัวอย่างสามารถสำรวจได้จำนวนทั้งสิ้น 4,820 ราย ซึ่งพบว่าสัดส่วนตัวอย่างที่สำรวจนั้นคลาดเคลื่อนไปจากจำนวนตัวอย่างเป้าหมาย รายละเอียดตามตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1-1 จำนวนประชากร สัดส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 และจำนวนตัวอย่างเป้าหมายในแต่ละภูมิภาค

ภูมิภาค	จำนวนนักเรียน มัธยมศึกษา (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวน ตัวอย่าง เป้าหมาย (คน)
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	600,971	15.98	687
ภาคกลาง	633,775	16.85	725
ภาคเหนือ	642,686	17.09	735
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,334,345	35.48	1526
ภาคใต้	549,530	14.60	627
รวม	3,761,307	100.00	4,300

ตารางที่ 1-2 จำนวนตัวอย่างนักเรียนที่สำรวจได้ จำแนกตามจังหวัด พื้นที่ เพศ และระดับชั้นการศึกษา

จังหวัด	พื้นที่	มัธยมศึกษา ตอนต้น			มัธยมศึกษาตอน ปลาย			รวม ทั้งหมด (คน)
		เพศ ชาย	เพศ หญิง	รวม	เพศ ชาย	เพศ หญิง	รวม	
กรุงเทพฯ	ในเขตเทศบาล	96	121	217	203	198	401	618
	นอกเขตเทศบาล	0	0	0	0	0	0	0
	รวม	96	121	217	203	198	401	618
นครปฐม	ในเขตเทศบาล	11	10	21	23	25	48	69
	นอกเขตเทศบาล	4	5	9	10	11	21	30
	รวม	11	10	21	23	25	48	99
เชียงใหม่	ในเขตเทศบาล	27	36	63	65	68	133	196
	นอกเขตเทศบาล	60	80	140	164	161	325	465
	รวม	87	116	203	229	229	458	661
พะเยา	ในเขตเทศบาล	13	14	27	26	26	52	79
	นอกเขตเทศบาล	24	31	55	56	55	111	166
	รวม	37	45	82	82	81	163	245
ชลบุรี	ในเขตเทศบาล	23	29	52	83	78	161	213
	นอกเขตเทศบาล	41	51	92	150	141	291	383
	รวม	64	80	144	233	219	452	596

ตารางที่ 1-2 จำนวนตัวอย่างนักเรียนที่สำรวจได้ จำแนกตามจังหวัด พื้นที่ เพศ และระดับชั้นการศึกษา (ต่อ)

จังหวัด	พื้นที่	มัธยมศึกษา ตอนต้น			มัธยมศึกษาตอน ปลาย			รวม ทั้งหมด (คน)
		เพศ ชาย	เพศ หญิง	รวม	เพศ ชาย	เพศ หญิง	รวม	
สระบุรี	ในเขตเทศบาล	8	19	27	47	46	93	120
	นอกเขตเทศบาล	17	25	42	65	67	132	174
	รวม	25	44	69	112	113	225	294
นครราชสีมา	ในเขตเทศบาล	43	50	93	108	93	201	294
	นอกเขตเทศบาล	106	144	250	292	298	590	840
	รวม	149	194	343	400	391	791	1,134
ชัยภูมิ	ในเขตเทศบาล	17	22	39	42	40	82	121
	นอกเขตเทศบาล	48	64	112	140	136	276	388
	รวม	65	86	151	182	176	358	509
สงขลา	ในเขตเทศบาล	21	30	51	44	33	77	128
	นอกเขตเทศบาล	81	49	130	88	162	250	380
	รวม	102	79	181	132	195	327	508
ชุมพร	ในเขตเทศบาล	7	11	18	26	26	52	70
	นอกเขตเทศบาล	9	12	21	32	33	65	86
	รวม	16	23	39	58	59	117	156
รวม		656	803	1,459	1,664	1,697	3,361	4,820

ภาคผนวก ค
รายละเอียดครอบครัวเรือนดัชนีราคาผู้บริโภค

ครอบครัวเรือน ดัชนี	ผู้บริโภคทั่วไป	ผู้บริโภครายได้น้อย	ผู้บริโภคเขตชนบท
ที่ตั้งของครัวเรือน	ในเขตเทศบาล กรุงเทพฯ-ปริมณฑล และภูมิภาค 4 ภาค	ในเขตเทศบาล กรุงเทพฯ-ปริมณฑล และภูมิภาค 4 ภาค	นอกเขตเทศบาล ใน ภูมิภาค 4 ภาค
ขนาดของ ครัวเรือน	1-5 คน	1-5 คน	1-5 คน
รายได้ประจำของ ครัวเรือน	9,000 - 55,000 บาท/ เดือน	3,500 – 18,000 บาท/เดือน	4,500 – 28,000 บาท/เดือน
รายจ่ายเฉลี่ยของ ครัวเรือน	16,246.03 บาท/ เดือน	-	-

หมายเหตุ ผลการสำรวจครั้งล่าสุด คือ ปี 2550

ที่มา สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

น.ส. กรองแก้ว ณ ลำปาง เกิดวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2530 ภูมิลำเนากรุงเทพฯ จบการศึกษาจากโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2547 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต จากภาควิชาการธนาคารและการเงิน คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2551 แล้วเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2553